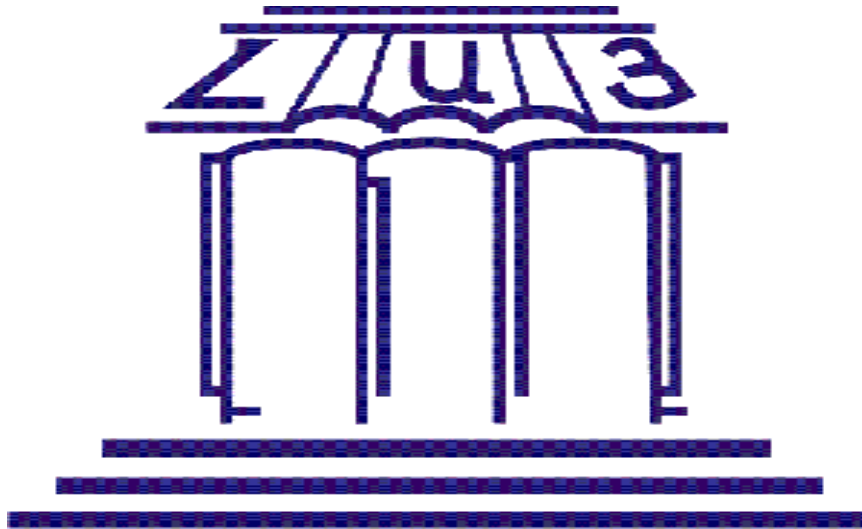

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՀԻՄՆԱԿԱՆ

ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ՖՐԱՆՅԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ

— — — — —

Ի ՊԵՏՍ

Ազգային գրքատանը և տպարանում

Ս. ՏԱՆԻՆ

ՐՈՐԵՆԵՐ

Գ. Բ. ՀԱՆԴ

— — — — —

ԺԳ

اسم الكتاب

38248

38248

38248

فصل فی

3 - 4 p.m.
2
1

6
14

20

ՀԻՄՆԱԿԱՆ
ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԵՏՍ

Ազգային վարժարանաց Է. առանձին ուսանողաց

Ա. Տարի

ՅՕՐԻՆԵԱՅ

Յ. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولمشد

ՏՊԱԳՐ. (Ա. Մ.) ՀԱՅ-ԳՐԱՇԱՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Կ. Պոլիս — Պապե-Ալի փողոց Թիւ 52

1886

38248

Երկասիրողին մեռագիր ստորագրու-
թիւնն չկրող օրինակներն անվաւեր են :

Հարկ

Հարկ

Տպագր. Հայ-Գրաշարաց Ընկերութեան
Կ. Պոլիս — Պապը-Ալի փողոց թիւ 52

Առ

ՏԵՐ ՌԵԹԵՈՍ Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՄԵԾԱՆՈՒՆ ՈՒՍՈՒՑԻԶՆ ԻԻՐ

20Ն

Մեծի Սիրոյ

Է և

Երախտագիտոշքեան

ՁՈՐ ՄԱՏՈՒՅԱՆԷ

Խոնարհ սան իւր

Յ. Թ. Հ.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Յայտնի ճշմարտութիւն մ'է թէ ոչինչ այն-
քան դժուարին է Ֆրանսերէն նոր ուսանող
Հայուն համար՝ քան Հայերէնէ ի Ֆրանսերէն
թարգմանել, կամ որ նոյն է ասել, Ֆրանսերէն
շարադրել: Ստուգիւ, ամեն մարդ, երբ օտար
լեզու մը ուսնիլ կ'սկսի, այնքան մեծ — գէթ
ընկրկեցուցիչ — դժուարութիւններ չգտներ
այդ լեզուն իւր մայրենի լեզուին թարգմանելու
մէջ: Ինչ որ իրաւամբ կը խրաչեցնէ զուսանողն
— երբեմն մինչ ի յուսահատութիւն մղել զայն —
իւր մայրենի լեզուն այդ օտար լեզուին թարգ-
մանելն է, այդ օտար լեզուաւ շարադրելն է. ու
րովհետեւ, առանց չափազանցելու կրնայ ըս-
ուիլ՝ թէ ամէն մէկ տողի, ամէն մէկ բառի մէկ
մէկ դժուարութեան կը հանդիպի թերաւարժ
ուսանողն: Ուստի, երբ սա կ'սկսի իւր մայրենի
լեզուն օտար լեզուի մը թարգմանել ուսնիլ,
այնպիսի գիրք մը պէտք է իրեն, որ, առաջին
քայլէն, գէթ ամենամեծ դժուարութիւններն
հարթէ նմա: Ահա նմանօրինակ ծառայութիւն
մը մատուցանելու նպատակաւ սոյն դասագիրքը
պատրաստեցի, որ կը յուսամ թէ մեծամեծ ա-

աւելուծիւններ պիտի ընձեռէ ֆրանսերէն ուսանող Հայուն, հիմնական կերպով ուսուցանելով նմա թարգմանել Հայերէնէ ի ֆրանսերէն, շարագրել ֆրանսերէն :

Այն ամէն խնամքներն՝ զորս փորձառութիւնը զգացուցած է ինձ, ի գործ դրած եմ գործոյս մէջ : Համոզուած ըլլալով թէ առանց կանոնի սովորուած ամեն բան անհիմն, խախտու է, համոզուած ըլլալով նաեւ, միւս կողմէն, թէ լոկ կանոններն ուսանողին միտքն յաճախ ապարդիւն կերպով ծանրաբեռներու կը ծառայեն միայն, սոյն երկու ծայրայեղութեանց և ոչ միոյն հետեւելով, օգտակար դաստեցի ամենէն գործնական — եթէ կարելի է այսպէս խօսիլ — կանոններն դնել նախ, և ապա հրահանգներ աւելցնել նոյն կանոններուն վրայ : Ի դէպ է աստ յիշել թէ շատ տեղեր կանոններուն վրայ ընդհանուր կերպով խօսուած է, և մանրամասնութիւնք յաճախ ի բաց թողուած են, սա միակ մտածմամբ թէ թերաւարժ ուսանողին համար արդէն բաւական մեծ բան մը լինելով կանոններն լիովին ըմբռնել և յիշել զայնս ի հարկին մանրամասնութիւնք գուցէ աւելի փաստակար լինին քան օգտակար ուսանողին համար՝ որ դեռ առաջին քայլերուն մէջ է (1) : Բաւական թուով կանոններէ և հրահանգներէ վերջ՝ ուսանողն պիտի գտնէ ֆաղեր, որք առջի ուսածներն պի-

(1) Ուսուցչին անկ է այդ մանրամասնութեանց տեղեկացնել զուսանողն, երբ նորա պէտքն զգայ :

տի յիշեցնեն իրեն : Փորձով տեսնուած է որ Հայերէնէ ի ֆրանսերէն թարգմանել ուսանողին զգացած ամենամեծ դժուարութիւնն Բայերու գործածութեանց մէջ կը կայանայ առաւելապէս : Ուստի զարմանալի չէ որ գործս Բայէն սկսած ըլլամ, փոխանակ ուրիշ փերականութեանց նման Յօդէն կամ Գոյականէն սկսած ըլլալու : Ընդհանրապէս փերականք Բայերուն միայն հաստատական ձեւը կը դնեն, և միւս ձեւերուն կաղմութիւնը աշակերտին կը թողուն, որ դեռ իւր առաջին անվարժ քայլերուն մէջ է. ես՝ ուղերով այս դժուարութիւնն ալ ինայել ուսանողին, կանոններով և օրինակներով բացատրած եմ Բայերն իրենց միւս ձեւերուն փոխելու եղանակն : Ըսի թէ գործս Բայէն սկսած եմ, սակայն ասկէ Հետեւեցուի թէ փերականութեան միւս մասերն մէկ կողմ ձգուած են. ընդհակառակն, ամէն մէկ Դասի մէջ, Բային քով աւելցուած են նաեւ հետզհետէ փերականութեան միւս մասերն եւս, այնպէս որ ուսանողն Բայերն աւարտած ատեն սովորած պիտի ըլլայ նաեւ փերականական ամենէն կարեւոր կանոններն և գիտելիքներն : Բաց աստի, այն ամեն նրբութիւններն, յատուկ ամէն լեզուի, զորս կարելի չէ բոլորովին կանոններու ենթարկել, և որոյ, սակայն, անհրաժեշտ է տեղեակ ըլլալ, զանց առնուած չեն — դէթ ամենէն կարեւորներն — գործոյս մէջ, այնպէս որ սոյն դասագիրքը աւարտողը կարող պիտի ըլլայ, կը յուսամ,

դիւրին գրուածներ ի Ֆրանսերէն թարգմանել
և պարզ շարադրութիւններ ընել, իսկ նա որ կը
փափաքի գրեթէ ամեն տեսակ դժուարին գրուածներ
ևս ի Ֆրանսերէն թարգմանելու կարող
ըլլալ, թող ջանայ ըստ կարի շուտ աւարտել
սոյն Ա. տարին, անցնելու համար Երկրորդին,
որ ի մօտոյ պիտի հրատարակի :

Հայ հասարակութեան ամեն կարգ անձանց
միանգամայն գործս օգտակար կացուցանելու
նպատակաւ, աղքատին ինչպէս դիւրակեցին,
վարժարանի աշակերտին ինչպէս առանձին ուսանողին,
ջանացի կարելի եղածին չափ չափաւոր
գին մը դնել, և պատրաստել երկասիրութիւնս
այնպիսի մէթոտի մը վրայ՝ որով առաջին
ուսանողք եւս կարենան օգտուիլ գրեթէ աշակերտին
չափ, որ հմուտ ուսուցիչն ունի իրեն առաջնորդ :

Գործոյս նկատմամբ սոյն միջանի հակիրճ
տեղեկութիւններն տալէ վերջ, կ'ընծայեմ զայն
Հայ մանկուոյն, լիայոյս թէ մեծ օգուտներ պիտի
բաղէ անտի, հակառակ թերութեանց՝ յորոց,
գիտեմ քաջ, չէ զերծ Դասագիրքս, և որոց,
վստահ եմ, ներողամիտ աչօք պիտի հային
ուսումնասէր ազգայինք և Պատ. ուսուցիչք : Ինչ
թէ երկասիրողն խաբուած չըլլար իւր յուսոյ
մէջ. ա՛յս պիտի ըլլայ իւր միակ վարձատրութիւնն :

Յ. Թ. Հ.

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԴԱՍ Ա. LEÇON I

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ AVOIR ՕԺԱՆԴԱԿԻ . —
ԹՈՒԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆ UN.

Avoir ունենալ օժանդակը հետեւեալ կերպով կը խոնարհի .

INDICATIF Présent

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ Երկայ

J'ai (1)	Ժ	Ունիմ
Tu as	Ք	Ունիս
Il a	Ի	Ունի
Nous avons	Ինչպէս	Ունինք
Vous avez	Ինչպէս	Ունեք
Ils ont	Ինչպէս	Ունին

(1) Երբ e կամ a ձայնաւորները ուրիշ ձայնաւորի մ'առջեւ գան (ձայնաւոր գրերն են a, e, i, o, u, y) կը կրճատուին, եւ իրենց տեղ ապաղարճ (apostrophe) մը կը զրուի : Այսպէս j'ai, j'avais, j'eus եւ այլն կը գրուի փոխանակ je ai, je avais, je eus ի :

Imparfait *Ժամբի* Անկատար

J'avais	<i>ժամբ</i>	Ունէի
Tu avais	<i>ժի-ամբ</i>	Ունէիր
Il avait	<i>ի-ամբ</i>	Ունէր
Nous avions	<i>նա-ամբ</i>	Ունէինք
Vous aviez	<i>դա-ամբ</i>	Ունէիք
Ils avaient	<i>ի-ամբ</i>	Ունէին

Passé défini *Քայտ Դեմի* Անցեալ որոշեալ

J'eus	<i>ժի</i>	Ունեցայ
Tu eus	<i>ժի-ի</i>	Ունեցար
Il eut	<i>ի-ի</i>	Ունեցաւ
Nous eûmes	<i>նա-ի-ի</i>	Ունեցանք
Vous eûtes	<i>դա-ի-ի</i>	Ունեցաք
Ils eurent	<i>ի-ի-ի</i>	Ունեցան

Passé indéfini *Էնդիմի* Անցեալ անորոշ

J'ai eu	<i>ժի-ի</i>	Ունեցայ (2)
Tu as eu	<i>ժի-ամբ</i>	Ունեցար
Il a eu	<i>ի-ամբ</i>	Ունեցաւ
Nous avons eu	<i>նա-ամբ</i>	Ունեցանք
Vous avez eu	<i>դա-ամբ</i>	Ունեցաք
Ils ont eu	<i>ի-ամբ</i>	Ունեցան

(1) Մեր Անցեալ կատարեալը ֆրանսերէնի թէ Passé défini ինչ և թէ Passé indéfini ինչ կը համապատասխանէ : Պէտք է Passé défini գործածել երբ խօսքը բոլորովին անցած ժամանակի մը վրայ է : Ինչպէս, J'eus hier un chapeau, Էրէկ գլխարկ մ'ունեցայ : Պէտք է Passé indéfini գործածել երբ շատ ժամանակ անցած չէ : Ինչպէս, Il a eu ce matin un mou-
 (2) այս տոնարան բաշխեալ մ'ունեցաւ :

Passé antérieur *Վերջի* Անցեալ լատարագոյն

J'eus eu	<i>ժի-ի-ի</i>	Ունեցած եղայ
Tu eus eu	<i>ժի-ի-ի-ի</i>	» եղար
Il eut eu	<i>ի-ի-ի-ի</i>	» եղաւ
Nous eûmes eu	<i>նա-ի-ի-ի-ի</i>	» եղանք
Vous eûtes eu	<i>դա-ի-ի-ի-ի</i>	» եղաք
Ils eurent eu	<i>ի-ի-ի-ի-ի</i>	» եղան

Plus-que-parfait *Քի-գ Գերակատար*

J'avais eu	<i>ժամբ-ի</i>	Ունեցած էի
Tu avais eu	<i>ժի-ամբ-ի</i>	» էիր
Il avait eu	<i>ի-ամբ-ի</i>	» էր
Nous avions eu	<i>նա-ամբ-ի</i>	» էինք
Vous aviez eu	<i>դա-ամբ-ի</i>	» էիք
Ils avaient eu	<i>ի-ամբ-ի</i>	» էին

Futur alibi *ժի-ի-ի* Ապագի

J'aurai	<i>ժորի</i>	Պիտի ունենամ
Tu auras	<i>ժի-որի</i>	» ունենաս
Il aura	<i>ի-որի</i>	» ունենայ
Nous aurons	<i>նա-որի</i>	» ունենանք
Vous aurez	<i>դա-որի</i>	» ունենաք
Ils auront	<i>ի-որի</i>	» ունենան

Futur passé *ժի-ի-ի Քայտ* Անցեալ ապագի

J'aurai eu	<i>ժորի-ի</i>	Ունեցած պիտի ըլլամ
Tu auras eu	<i>ժի-որի-ի</i>	» » ըլլաս
Il aura eu	<i>ի-որի-ի</i>	» » ըլլայ
Nous aurons eu	<i>նա-որի-ի</i>	» » ըլլանք
Vous aurez eu	<i>դա-որի-ի</i>	» » ըլլաք
Ils auront eu	<i>ի-որի-ի</i>	» » ըլլան

conditionnel

CONDITIONEL

Présent

J'aurais	Ժօրք	Պետի ունենայի
Tu aurais	Ք-օրք	» ունենայիր
Il aurait	Իք օրք	» ունենար
Nous aurions	Հա-չորթօր	» ունենայինք
Vous auriez	Դա-չորթք	» ունենայիք
Ils auraient	Իլ քօրք	» ունենային

Cond. Passé *Գործի. Բայ.* Թեակ. Անցեալ

J'aurais eu	դոք չե	Ունեցած պիտի	ըլլայի
Tu aurais eu	Ք-դք չե	»	»
Il aurait eu	ի՛ք ղք Ք-	»	»
Nous aurions eu	ն-դք օրե չե	»	»
Vous auriez eu	դ-դք օրե չե	»	»
Ils auraient eu	ի՛ դք ղ-	»	»

IMPÉRATIF *Impératif* ՀԲՄԱՅԱԿԱՆ

Aie	<i>t</i>	Ունեցիւր
Ayons (էտօն)	<i>tfor</i>	Ունեկամաք
Ayez (էեէ)	<i>tff</i>	Ունեցէք

SUBJONCTIF *սխալ* ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Présent *M. H. H. H.* Գեորգյա

Que j'aie	ԳԵ ԺԵ	ՈՐ	ռւնհեամ
Que tu aies	" ՊԻ-Է	ՈՐ	ռւնհեամ
Qu'il ait	ԳԻԷ Է-ՉԻՅՈՐ	ՈՐ	ռւնհեոյ
Que nous ayons	ԳԵ ԻՆ	ՈՐ	ռւնհեամք
Que vous ayez	" ԳՎ-ՉԻԶ	ՈՐ	ռւնհեոք
Qu'ils aient	ԳԻԷ ՉԷ	ՈՐ	ռւնհեան

Subj. Imparfait *սիր-ի, փոք-ի* Ստոր. Անկատար

Que j'eusse	ԳԵ Ժ-ն	Որ ունենայի
Que tu eusses	" Ժ-ն	Որ ունենայիր
Qu'il eût	ԳԼ Ժ-	Որ ունենար
Que nous eussions	ԳՏ Զոյք-ի/ն	Որ ունենայինք
Que vous eussiez	" Ժ-ն	Որ ունենայիք
Qu'ils eussent	ԳԼ Ժ-ն	Որ ունենային

Subj. Passé	Ք-7. Կայտ	Որ ունեցային
Que j'aie eu	Գ Ժ Ի	Ստոր. Անցեալ
Que tu aies eu	" ՊԻ-Է չի	Որ ունեցած ըլլամ
Qu'il ait eu	ՊԻԷ ԴԻ-	" ըլլաս
Que nous ayons eu	Գ Զ Իմ չեմք չի	" ըլլայ
Que vous ayez eu	" Իմ չեմք չի	" ըլլա՞յք
Qu'ils aient eu	ՊԻԷ չե ԴԻ-	" ըլլա՞ր
Subj. Pr.		ըլլան

Subj. Plus-que-parfait	Ստ. Գերակատար	»	ԸԼԱՆ
Que j'eusse eu	Պր ունեցած	»	ԸԼՈՒԵԻ
Que tu eusses eu	»	»	ԸԼՈՒԵՐ
Qu'il eût eu	»	»	ԸԼՈՒՐ
Que nous eussions eu	»	»	ԸԼՈՒՆԵՐ
Que vous eussiez eu	»	»	ԸԼՈՒԵՔ
Qu'ils eussent eu	»	»	ԸԼՈՒՆՔ

INFINITIF

Présent	<i>Բեյլի</i>	ԱՆՆՈՒՄԱՆ
Avoir	<i>Բեյլի</i>	ՆԵՐԿԱՅ
	<i>Բեյլի</i>	ՈՒՆԵՆԱՅ

Infinitif Passé *իմ. Բայ.* ԱՆԵՐ. ԱՆԳԵԱՂ
Avoir eu *սպասած է* Ունեցած *Ելլալ*

PARTICIPE
Présent

Ayant (էւան) Ունեւարդ

Part. Passé *III-* ՀԸՂ. Աճցեալ

Eu, ayant eu *le* *plaisir* de le voir, nous l'avons vu.

Թուական ամսական եւ Անորոշ Յօդ **սո** . —
 Հայերէն մը, մի, մէկը **Ֆրանսերէն սո կամ**
une ու կը թարգմանուի : Եթէ բառը Արական
 (Masculin) (1) ըլլայ **un** կը դրուի, իսկ եթէ Իգական
 (Féminin) ըլլայ **une** կը դրուի այն բառէն առաջ :
 Ինչպէս, Գիրք մը, Un livre. գրիչ մը, Une plume :
 Un **և** uneի յոգնակին է **des** : Ինչպէս, Գիրքեր,
 Des livres. գրիչներ, des plumes :

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ինչպէս կը տեսնուի, Ֆրանսերէնի մէջ բառերը յոգնակի ընելու համար ծայրերնին **s** գիրը աւելցնելու է : Ինչպէս, Un livre, Գիրք մը. des livres, (ծայրը **s** ու) գիրքեր :

ՀՐԱՀԱՆԳ. Ա.

ՕՐԻՆԱԿ. — ³Մատիւ ²մը ¹ունէի, J'avais un
³crayon . ²Գրիչ ¹մը ²ունի, Il a une plume. ³Տետրակ-
¹ներ ²ունեցաւ, Il eut des cahiers. ¹Որ ⁴տուն ³մը ²ու-
³նենայ, Qu'il ait une maison. ²Գիրք ¹մը ²ունեցէք,
 Ayez un livre :

(1) Ֆրանսերէնի մէջ ամէն գոյական, թէ չըն-
 չաւոր եւ թէ անչունչ, կամ Արական կըլլայ կամ
 Իգական :

ԲԱՌ.Ք. — Գիրք, Livre, արական . — Գրիչ,
 Plume, իգական . — Տետրակ, Cahier, արա. —
 Զմեղին, Canif, ար. — Գաւազան, Canne, իգ. —
 Բայց, Mais. — Հովանոց, Parapluie իգ. — Թուղթ,
 Papier. ար. — Եթէ, Si. — Տուն, Maison. իգ. :

Գիրք մը (1) ունիմ (2) . — Գրիչ մը ունէի . —
 Տետրակ մը պիտի ունենամ . — Զմեղին մը ունեցայ .
 — Գիրք մը ունեցիր . — Գաւազաններ պիտի ու-
 նենայինք, բայց հովանոցներ ունեցանք . — Թուղթ
 մը ունի . — Գրիչ մը ունենամք . — Բարեկամներ ու-
 նեցաւ . — Հովանոց մը ունիմք . — Որ զմեղին մը
 ունենար . — Տուն մը ունեցած էր . — Գաւազան մը
 ունեցած պիտի ըլլաս . — Ես տուն մը ունեցած էի :

ՀՐԱՀԱՆԳ. Բ.

Բ.Յ.Ռ.Ք. — Բարեկամ, Ami, ար. — Պարտէզ,
 Jardin, ար. — Ծառ, Arbre, ար. — Պարտք, Dette,

(1) Գեոաւարժ ուսանողն չչփոթեցնելու հա-
 մար մը ին ըն չեմք կրճատած : — (2) Նախադա-
 սութիւն մը Ֆրանսերէնի թարգմանելու ատեն պէտք
 է նախ Տէր բային, վերջը Բայը եւ ապա Խնդիր-
 ները զնել, ինչպէս կը տեսնուի վերի օրինակնե-
 րուն մէջ, որոց ամենուն մէջ ալ Տէր բային լռել-
 եայն է . ինչպէս, ունիի փոխանակ եւ ունիի եւ
 այլն : Ուստի խաբուելու չէ Հայերէնի կարգէն, որ
 յաճախ խառնիխառն է :

իգ. — Ծաղիկ, Fleur, իգ. — Թշնամի, Ennemi,
ար. — Աման, Pot, ար. — Պտուղ, fruit, ար. —
Եւ, Et.

Եթէ պարտէզ մը ունենաս (ունիս) (1), ծառեր
ունեցած պիտի ըլլաս. — Եթէ բարեկամ մը ունե-
նայի (ունէի), գիրքեր պիտի ունենայինք. — Բա-
րեկամ մը ունեցիր, եւ գիրքեր պիտի ունենաս. —
Պարտքեր ունէինք. — Ծառեր, ծաղիկներ եւ զը-
րիչներ ունեցած էինք. — Թշնամիներ պիտի ու-
նենային. — Եթէ աման մը ունենայի, պտուղներ
պիտի ունենայի. — Գիրքեր, բարեկամներ եւ զը-
րիչներ ունեցէք. — Որ հովանոց մը ունեցած ըլ-
լար. — Տուն մը եւ պարտէզներ ունեցան :

X

ԴԱՍ Բ. LEÇON II

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄԸ AVOIR ՕԺԱՆԳԱԿԻ ԲԱՅԱՍԱԿԱՆ
ՁԵՒՈՎ. — ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԳ

Բայերը բացասական (négatif) ձեւի փոխե-
լու համար պէտք է գերանունէն (2) վերջը ne և
բայէն վերջը pas դնել: Ինչպէս, J'ai ունիւմ.

(1) Փակագծի մէջ եղած բառերը կը ցուցնեն
թէ ա՛յն բառերուն Ֆրանսերէնը պէտք է դնել :

(2) Բային գերանուններն են je, tu, il, nous,
vous, ils, ես, դու, նա, մեք, դուք, նոքա :

յայտնի է թէ J'ai ին գերանունն է Je որուն Ե՛ն
կըճատուած է (տես էջ 1), ուստի բացասակա-
նի փոխելու համար ըսուած կանոնը գործադ-
րեմք, կըլլայ Je n'ai pas, չունիւմ. ուրիշ օրինակք.
Je donne, կուտամ, je ne donne pas, չեմ տար. j'avais
eu, ունեցած էի. je n'avais pas eu, ունեցած չէի :

Ի դիւրութիւն ուսանողին Avoir բային բա-
ցասական ձեւին մէկ քանի ժամանակներն հոս
դնեմք :

INDICATIF

Présent

Je n'ai pas
Tu n'as pas
Il n'a pas
Nous n'avons pas
Vous n'avez pas
Ils n'ont pas

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Ճերկայ

Չունիմ
Չունիս
Չունի
Չունիմք
Չունիք
Չունին

Passé indéfini

Je n'ai pas eu
Tu n'as pas eu
Il n'a pas eu
Nous n'avons pas eu
Vous n'avez pas eu
Ils n'ont pas eu

Անցեալ անորոշ

Ունեցած չեմ
» չես
» չէ
» չեմք
» չեք
» չեն

IMPÉRATIF

N'aie pas
N'ayons pas
N'ayez pas

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Մի՛ ունենար
Չունենա՛մք
Մի՛ ունենաք

INFINITIF

Présent

N'avoir pas կամ Ne pas avoir

Inf. Passé

N'avoir pas eu

PARTICIPE

Présent

N'ayant pas

Part. Passé

N'ayant pas eu

ԱՆՆԵՐԵԼՈՅԹ

ներկայ

Չունենալ

Անեղ. անցեալ

Ունեցած չըլլալ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

ներկայ

Չունենալով

Ընդ. Անցեալ

Ունեցած չըլլալ (1)

Յօղ (Article). — Յօղը կը գործածուի բառերուն որոշ նշանակութիւն մը տալու համար. ինչպէս, երբ ըսեմ հաց, չհասկցուիր թէ որ հացին վրայ է խօսքը, բայց երբ իմացնել ուզեմք թէ խօսքերնիս այս ինչ հացին վրայ է, հաց բառին ծայրը ր կամ ց գիրը կ'աւելցնեմք և կըսեմք հացը կամ հացն :

Ֆրանսերէնի մէջ այս ր կամ ց գրերուն տեղ կը գործածեն le, la, les : ինչպէս որ գիտէք արդէն, ֆրանսերէնի մէջ ամեն բառ, թէ՛ շնչաւոր և թէ՛ անշունչ, կամ արական կըլլայ կամ իգական : Արդ՝ երբ որոշել ուզուած բառը արական

(1) Հոս չգրուած մնացեալ բոլոր ժամանակներն եւս այս եղանակաւ կը խոնարհին :

ըլլայ՝ **le** կը դնեմք այն բառին առջեւը, եթէ իգական ըլլայ բառը՝ **la** կը դնեմք. իսկ եթէ յոգնակի ըլլայ՝ թէ՛ Սրական ըլլայ թէ՛ իգական, **les** կը դնեմք : Օրինակք. Գիրքը (ար.) le livre. ձեռքը (իգ.) la main. գիրքերը, les livres. ձեռքերը, les mains :

ԴիՏ. Ա. — Երբ **le, la** յօդերէն ետքը եկող բառը ճայնաւորով կամ անձայն **ի** (1) սկսի՝ ըստ նախորդ կանոնին le ին e ն կամ la ին a ն կը կրճատուի և տեղը ապադարձ (') մը կը դրուի : ինչպէս, չեմք ըսեր le arbre, ծառը, այլ կըսեմք l'arbre. չեմք ըսեր la âme, հոգին, այլ կըսեմք l'âme. չեմք ըսեր le homme, այլ կըսեմք l'homme, և այլն :

ԴիՏ. Բ. — Ներգործական բայերու Սեռի խնդիր եղող Անորոշ գոյականներուն առջեւ **de** կը դրուի փոխանակ des ի, եթէ խօսքը Բացասական է :

ՀՐԱՆՈՒՄ.

ՕՐԻՆԱԿԲ. — Գրիչ մը չունէի, Je n'avais pas une plume. Մատիւններ չունեցանք, Nous n'avons

(1) Անձայն կը կոչուի այն **ի**, որուն ձայնը չեղներ. ինչպէս, homme բառին սկիզբը գանուող **ի**, զոր կը հնչեմք ou եւ ոչ թէ hoi :

pas eu de crayons. ¹Տղայն ⁴զմեղին ³մը ²ունեցած էր,
L'enfant n'avait pas eu un canif :

ԲԱՌԲ. — Մատիտ, Crayon, ար. — Աղջիկ, Fille,
իգ. — Մայր, Mère, իգ. — Հայր, Père, ար. — Մօրա-
քոյր, հօրաքոյր, Tante, իգ. — Հաւկիթ, Oeuf (էօֆ),
ար. (յողնակին œufs, էօ). — Հոտ, Odeur, իգ. —
Կաղին, Noisette, իգ. — Տերեւ, Feuille, իգ. :

Հովանոց մը չունիմ. — Պարտէզ մը չպիտի ու-
նենայ. — Գիրքերը չունէինք. — Զմեղինները չու-
նեցանք. — Մատիտ մը ունեցէք, բայց զմեղին մը
մի' ունենաք. — Մառը (1) տերեւներ չպիտի ունե-
նար. — Մայրը ծաղիկներ ունեցած էր. — Հայրը
աման մը չունէր. — Մօրաքոյրը պարտքեր ունեցած
չպիտի ըլլայ. — Թշնամին հաւկիթներ չունի. —
Թուղթը հոտ մը ունէր. — Բարեկամը կաղիններ չը
պիտի ունենայ. — Մառերը տերեւներ չունէին, բայց
ծաղիկները տերեւներ պիտի ունենան :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌԲ. — Պատկեր, Image, իգ. — Տղայ, En-
fant, ար. — Կօշիկ, Soulier, ար. — Աղջիկ, Fille,

(1) Ինչպէս կը տեսնուի, այս խօսքին մէջ Տէր
բային ծառն է, ուստի բային դերանուն Տէր բային
այսինքն իւր ջնջելու է, երկու հատ Տէր բայի չլլա-
լու համար: Այս կանոնը բնաւ մտքէ հանելու է.
եւ ամեն անգամ որ հարկ ըլլայ գործադրելու է :

իգ. — Մանչ, Garçon, ար. — Կին, Femme, իգ. —
Գինի, Vin, ար. — Քոյր, Sœur, իգ. — Հօրեղ-
բայր, մօրեղբայր, Oncle, ար. — Զմերուկ, Pas-
tèque, իգ. — Պատուհան, Fenêtre, իգ. :

Բարեկամներ ունիմք, բայց թշնամիներ չու-
նիմք. — Տետրակը չպիտի ունենաք. — Բարեկամ-
ներ ունենա՞մք. — Պարտէզը ծառեր չունեցաւ. —
Տունը պատուհաններ չպիտի ունենայ. — Մառը
պտուղներ չունէր. — Որ պարտէզը ծաղիկներ չու-
նենայ. — Գիրքը պատկեր մը չունի. — Թշնամի-
ներ չունենա՞մք, բարեկամներ ունենա՞մք. — Տը-
ղայն կօշիկներ ունեցած էր. — Հօրեղբայրը ձմե-
րուկ մը չպիտի ունենայ. — Մայրը աղջիկ մը ու-
նէր, բայց հայրը մանչ մը չունեցաւ. — Մօրեղ-
բայրը տղայ մը ունէր. — Կինները քոյրեր չունէին.
Գինին հոտ մը ունէր :

ԴԱՍ Գ. LEÇON III

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ AVOIR ՕԺԱՆԴԱԿԻ ՀԱՐՅԱԿԱՆ
ՁԵՒՈՎ. — ՆՇԱՆՔ ՀՈԼՈՎՄԱՆՑ.

Ձերաներէնի մէջ բայերը հարցական (in-
terrogatif) ընելու համար պէտք է դերանունը
բայէն վերջը դնել, և անոր քով ալ հարցական
նշանը (?) աւելցնել: Ինչպէս, J'ai mûr. ասիկայ

Հարցականի փոխելու համար դերանունը (որ է je) ai էն ետքը կը դնեմք և կըլլայ Ai-je ? ունի՞մ :

ԴԻՏՈՂ. Ա. — Երբ բային վերջի գիրը ձայնաւոր ըլլայ և դերանունն ալ ձայնաւոր գրով մը սկսի, ներդաշնակութեան համար՝ պէտք է բային և դերանունն մէջ աեղ միացման դժով (trait-d'union, —) ու մը դնել: Ինչպէս, չեմք ըսեր a-il ? ունի՞, այլ կըսեմք a-t-il ?

ԴԻՏՈՂ. Բ. — Բայերը, մանաւանդ բազմականի ներքը, հարցականի կը փոխուին նաեւ նոցա սկիզբը est-ce que դնելով: Ինչպէս, vous souhaitez, կը մտղքէք. est-ce que vous souhaitez ? կը մտղքէք, և այլն :

Ի դիւրութիւն ուսանողին Avoir օժանդակին մի քանի ժամանակներն հարցական ձեւով հոս կը դնեմք .

INDICATIF

Présent

Ai-je ?

As-tu ?

A-t-il ?

Avons-nous ?

Avez-vous ?

Ont-ils ?

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Ներկայ

Ունի՞մ

Ունի՞ս

Ունի՞

Ունի՞մք

Ունի՞ք

Ունի՞ն

Passé indéfini

Ai-je eu ?

As-tu eu ?

A-t-il eu ?

Avons-nous eu ?

Avez-vous eu ?

Ont-ils eu ?

Անցեալ Անորոշ

Ունեցա՞մ եմ

» ես

» է

» եմք

» էք

» են (1)

Նշանք հոլովմանց. — Հայերէնի մէջ այլ եւ այլ հոլովմանց համար այլ եւ այլ գրեր կ'աւելցուին բառին ծայրը . ինչպէս, սեռականի կամ տրականի համար ի, և այլն, հայցականի համար ը կամ ն . բայց Ֆրանսերէնի մէջ այս հոլովները բառին ծայրը գրեր աւելցնելով չեն ըլլար, այլ բառին սկիզբը նախադրութիւններ դնելով:

Կ Ա Ն Ո Ն

Սեռականին եւ բացառականին համար de և տրականի համար à նախադրութիւնները կը դրուին բառին սկիզբը . իսկ հայցականը ճիշդ ուղ-

(1) Այս կերպով կը խոնարհին նաեւ մնացեալ ժամանակները: Սակայն պէտք է զիտնալ թէ բայերուն ժամանակներէն ոմանք, ինչպէս Հրամայականը եւ Ստորադասականին ու Աներեւոյրին բոլոր ժամանակները հարցական ձեւով չեն գործածուիր:

ղականին պէս է : Գործիականն ալ *avec* (հետ)
 նախադրութեամբ կը շինուի ընդհանրապէս :
 Օրինակի համար՝

*Nominativ
 genitif
 datif
 accusatif
 ablatif
 instrumental*

Ուղղական	La mère	մայրը
Սեռական	de la mère	մօրը
Տրական	à la mère	մօրը
Հայցական	la mère	մայրը
Բացառական	de la mère	մօրմէն
Գործիական	avec la mère	մայրովը

Երբ որոշեալ բառը արական, այսինքն *le*
 յօդով, կամ յոգնակի, այսինքն *les* յօդով ըլլայ,
 սեռականի *և* բացառականի մէջ *de le, de les, և*
 տրականի մէջ *à le, à les* չդրուիր, այլ *de les* տեղ
du, de les տեղ *des, à les* տեղ *au, à les* տեղ *aux*
 կը դործածուի : Օրինակի համար՝

Ուղղական	Le père	հայրը
Սեռական	du (չըսուիր de le) père	հօրը
Տրական	au (չըսուիր à le) père	հօրը
Հայցական	le père	հայրը
Բացառական	du (չըսուիր de le) père	հօրմէն
Գործիական	avec le père	հայրովը

Ուղղ.	Les pères	հայրերը
Սեռ.	des (չըսուիր de les) pères	հայրերուն
Տրա.	aux (չըսուիր à les) pères	հայրերուն
Հայց.	les pères	հայրերը
Բաց.	des (չըսուիր de les) pères	հայրերէն
Գործ.	avec les pères	հայրերովը

Երբ բառը ճայնաւոր ուլ կամ անձայն *h* ուլ
 սկսի, *du* կամ *de la* ի տեղ *de l', և* *au* կամ *à la* ի
 տեղ *à l'* կը դրուի : Ինչպէս, չըսուիր *Du arbre,*
 Ծառին, ծառէն . *Du homme,* Մարդուն, մարդէն. *Au*
arbre, Ծառին, *Au homme,* Մարդուն, *այլ* *De l'arbre,*
De l'homme, A l'arbre, A l'homme :

ՀՐԱՀԱՆԳ Ս.

ՕՐԻՆԱԿ . — Գիրք մը ունի՞ր, *Avez-vous un*
livre ? Հայրը որդի մը ունե՞ր, *Le père avait-il un*
fil ? Եղբորը գրիչը ունեցա՞ր, *Avez-vous eu la*
plume du frère ?

ԲԱՌԻ . — Սանտր, *Peigne, ար.* — Գլխարկ,
Chapeau, ար. — Կօշկակար, *Cordonnier, ար.* — Հե-
 ըին, *Alène, իգ.* — Կաղամար, *Encrier, ար. :*

Եղբորը մատիտը ունեցա՞ր (1) . — Քրօջը սահա-

(1) Պէտք է գիտնան ուսանողք թէ հարցա-
 կան խօսքերու մէջ նախ բայէն սկսելու է թարգ-
 մանել, եթէ Տէր բային Դերանունն է . ինչպէս վե-
 րի խօսքը սապէս կը թարգմանուի . Ունեցա՞ր մա-
 տիտը եղբորը : Բայց երբ Տէր բային Գոյական մը
 ըլլայ, ընդհանուր կանոնին համեմատ նախ Տէր
 բային (գոյականը), ետքը բայը եւ ապա խնդիրը
 գնելու է :

ըը չէ ունեցած . — Մատիտ մը պիտի ունենամ . —
Զմեղիներ մի' ունենաք . — Կնոջ գլխարկը չունիս .
— Ծառը տերեւներ պիտի ունենայ . — Եղբօրը գրիչը
ունէի՞ր . — Եղբօրը գրիչը չունէի , քրոջը մատիտը
ունէի . — Կօչկակարը հերիւն մը չունի . — Հօրեղ-
բօր գաւազանը պիտի ունենայի , բայց հօրաքրոջ
սանտրը չպիտի ունենայի . — Տղուն գիրքը պիտի
ունենայ . — Տղուն գիրքը չպիտի ունենայ , աղջկան
կաղամարը պիտի ունենայ . — Կաղամար մը ունի՞ք .
— Կաղամար մը չունիմ , ծաղիկներ ունէի եւ մա-
տիտներ պիտի ունենամ :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Այո՛, Oui. — Ընկող , Noix, իգ. —
Ոչ, Non. — Վարդ , Rose, իգ. — Որդի , Fils, ար. :

Եթէ մօրեղբայրը գաւազան մը ունենար (ու-
նէր), մօրաքրոյն գլխարկ մը չպիտի ունենար . —
Մանչուն հաւկիթները ունեցած ես (1) . — Ո՛չ ,
մանչուն հաւկիթները ունեցած չեմ , աղջկան գըլ-
խարկը ունեցած եմ . — Մատիտ մը ունի՞ք . — Այո՛,
մատիտ մը , գրիչներ եւ զմեղին մը ունիմ . — Մօ-
րեղբայրը ձմերուկներ ունի՞ . — Ո՛չ , մօրեղբայրը
ձմերուկներ չունի , բայց մօրաքրոյրը ձմերուկներ եւ
կաղիւններ ունի . — Ընկող մը ունեցած էք . — Ո՛չ ,

(1) Ունեցած եմ , ունեցած ես , ունեցած է եւ
այն կը թարգմանուի Անցեալ անորոյ (Passé indé-
fini) ուլ . J'ai eu, tu as eu, il a eu, եւ այլն :

ընկող մը ունեցած չեմ , բայց վարդ մը պիտի ու-
նենամ . — Մօրը գիրքերը ունեցած էիք . — Ո՛չ ,
մօրը գիրքերը ունեցած չէի . — Եթէ աղուն տեա-
րակները ունեցած ըլլայի (էի), գիրք մը պիտի ու-
նենայի . — Որդին սանտրեր ունի :

ԴԱՍ Դ. LEÇON IV

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ AVOIR ՕԺԱՆԳԱԿԻ ՀԱՐՅԱԿԱՆ-
ԲԱՅԱՍԱԿԱՆ ՁԵՒՈՎ . — ԱՆՈՐՈՇ ԳՈՅԱԿԱՆ .

Բայերը հարցական-բացասական ձեւի փոխե-
լու համար պէտք է հարցական ձեւէն առաջ ne եւ
վերջը pas դնել : Ինչպէս, Ai-je ? ունի՞մ . n'ai-je pas ?
չունի՞մ . Donnez-vous ? Կուտա՞ք . ne donnez-vous pas ?
չէ՞ք տաք :

Եթէ est-ce que ուլ կաղմել ուզեմք , այն ատեն
բային բացասական ձեւէն առաջ est-ce que կը
դնեմք : Ինչպէս , Vous ne donnez pas , չէ՞ք տաք .
est-ce que vous ne donnez pas ? չէ՞ք տաք :

Ի գիւրու թին ուսանողին Avoir ՕԺանդակին
հարցական-բացասական ձեւին մի քանի ժամա-
նակներն հոս դնեմք .

INDICATIF

Présent

N'ai-je pas ?
N'as-tu pas ?
N'a-t-il pas ?

ՍԱՀԱՐԱՆԱԿԱՆ

Գերկայ

Չունի՞մ
Չունի՞ս
Չունի՞

N'avons-nous pas ?

N'avez-vous pas ?

N'ont-ils pas ?

Passé indéfini

N'ai-je pas eu

N'as-tu pas eu ?

N'a-t-il pas eu ?

N'avons-nous pas eu ?

N'avez-vous pas eu ?

N'ont-ils pas eu ?

Զուեի՞ք

Զուեի՞ք

Զուեի՞ն

Անցեալ անորոշ

Զուեցա՞ր

Զուեցա՞ր

Զուեցա՞ւ

Զուեցա՞նք

Զուեցա՞ք

Զուեցա՞ն (1)

Անորոշ գոյական. — Մեր անորոշ գոյականները՝ առանց քովերնին մը ի, Ֆրանսերէնի մէջ կը բացատրուին անոնցմէ առաջ du (եղակի առականի համար) de la (եղակի իգականի համար) des (յոգնակիի համար) յոգերը գնելով: Ինչպէս, Հաց ունիմ, J'ai du pain. միս ունի՞ք, Avez-vous de la viande? Կաղին ունի՞ն, Ont-ils des noisettes?

Երկու պարագայի մէջ du, de la, des ի տեղ de կը գրուի:

Ա. — Երբ բայը բացասական ըլլայ: Ինչպէս՝ Հաց չունիմ, Je n'ai pas de (և ոչ թէ du) pain. Միս չունի՞ք, N'avez-vous pas de (չըսուիր de la) viande? Կաղին չունի՞ն, N'ont-ils pas de (չըսուիր des) noisettes?

Բ. — Երբ անորոշ գոյականէն առաջ ածա-

(1) Ա.յս կերպով կը խանարէին նաեւ մնացեալ գործածական ժամանակները:

կան մը գտնուի: Ինչպէս՝ Աղէկ նաց ունիմ, J'ai de (չըսուիր du) bon pain:

ԴԻՏՈՂ. — Երբ անորոշ գոյականը թէև եղակի ըլլայ, սակայն յոգնակիի իմաստ ունենայ՝ des կը գրուի: Ինչպէս՝ Լուբիա (այսինքն լուբիաներ) ունի՞ք, Avez-vous des haricots?

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿԻ. — Գրիչ չունի՞ք, N'avez-vous pas de plumes? Ոչ, գրիչ չունիմ, մեղան ունիմ, Non, je n'ai pas de plumes, j'ai de l'encre: Թուղթ ունի՞, A-t-il du papier? Այո՛, աղէկ թուղթ ունի, Oui, il a de bon papier:

ԲԱՌԲ. — Պանիր, Fromage, ար. — Տիկին, Madame, իգ. — Պարոն, Monsieur, ար. — Վաճառական, Marchand, ար. — Թղթաւաճառ, Pape-tier, ար. — Աշակերտ, Élève, ար. — Երէկ, Hier. — Քանակ, Règle, իգ. — Կարկին, Compas, ար. — Թաշկինակ, Mouchoir, ար.:

Քրոջը սանտրը չունեցա՞ք. — Ո՛չ, պարոն, քրոջը սանտրը չունեցայ, բայց մօրաքրոջ պիսար-կը պիտի ունենամ. — Պանիր ունի՞ք, տիկին. — Ո՛չ, պարոն, պանիր չունիմ, հաց ունիմ. — Վա-

ճառականը թուղթ ունեցած է՞ (Անց. անորոշ). — Ո՛չ, վաճառականը թուղթ ունեցած է, բայց թղթա-
վաճառին որդին թուղթ եւ մեղան (1) պիտի ունե-
նայ. — Սշակերտը երէկ քանակ մը ունեցաւ. այ-
սօր նա կարկին մը եւ թուղթ պիտի ունենայ. —
Թաշկինակ ունի՞ք. — Ո՛չ, թաշկինակ չունիմ. վա-
ճառականը ունի թաշկինակ :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Գէշ, Mauvais. — Ա, Aussi. — Վա-
ղը, Demain. — Մսավաճառ, Boucher, ար. —
Մարդ, Homme, ար. — Զէթ, Huile, (իւիլ), ար.
— Ստակ, Argent, ար. :

Գրավաճառին որդին գաւազան պիտի չ'ունե-
նայ. — Գրավաճառին որդին գաւազան պիտի չու-
նենայ, բայց ընկոյզ պիտի ունենայ. — Աղէկ
թուղթ ունի՞ք. — Ո՛չ, աղէկ թուղթ չունիմ, գէշ
թուղթ ունիմ. — Հովանոց չունէի՞ք, պարոն. —
Ո՛չ, տիկին, հովանոց չունէի, բայց վաղը ստակ
պիտի ունենամ. — Ծառը տերեւներ չունի. — Ծա-
ռը տերեւներ ունի, ծաղիկներն ալ տերեւներ ու-
նին. — Մսավաճառը վաղը միս պիտի չ'ունենայ.
— Պարոն, մսավաճառը երէկ միս ունէր. — Զէթ
ալ ունէ՞ր. — Ո՛չ, տիկին, ձէթ չունէր :

(1) Յիշեցէք թէ երբ բառը ձայնաւորով կամ
անձայն հոլ սկսի du կամ de la ի տեղ de l' կը
զրուի :

ԴԱՍ Ե. LEÇON V

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ *ÊTRE* ՕԺԱՆԴԱԿԻ (1). — ԳՈՅԱԿԱՆ.

Être լլլալ, օժանդակը հետեւեալ կերպով
կը խոնարհի .

INDICATIF

Présent

Je suis
Tu es
Il est
Nous sommes
Vous êtes
Ils sont

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

Երկայ

Ե՛մ
Ե՛ք
Ե
Ե՛ք
Ե՛ք
Ե՛ն

Imparfait

J'étais
Tu étais
Il était
Nous étions
Vous étiez
Ils étaient

ԱՆԿԱՏԱՐ

Ե՛ի
Ե՛իր
Ե՛ր
Ե՛նք
Ե՛իք
Ե՛ին

Passé défini

Je fus
Tu fus
Il fut

ԱՆԵԿԱՅ ՈՐՈՇԵԱՅ

Եղայ
Եղաք
Եղաւ

(1) Ա. իւր բայերուն միայն հաստատական
ձեւը կը գտնուի. մնացեալ ձեւերն աշակերտն կըր-
նայ ինքնիրեն գտնել նախորդ կանոններուն համա-
ձայն :

Nous fûmes
Vous fûtes
Ils furent

եղանք
եղաք
եղան

Passé indéfini

J'ai été
Tu as été
Il a été
Nous avons été
Vous avez été
Ils ont été

Անցեալ անորոշ

եղայ (1)
եղար
եղաւ
եղանք
եղաք
եղան

Passé antérieur

J'eus été
Tu eus été
Il eut été
Nous eûmes été
Vous eûtes été
Ils eurent été

Անցեալ յառաջագոյն

եղած եղայ
» եղար
» եղաւ
» եղանք
» եղաք
» եղան

Plus-que-parfait

J'avais été
Tu avais été
Il avait été
Nous avions été
Vous aviez été
Ils avaient été

Գերակաւարար

եղած էի
» էիր
» էր
» էինք
» էիք
» էին

Futur

Je serai
Tu seras
Il sera

Ապագանի

Պիտի ըլլամ
» ըլլաս
» ըլլայ

(1) Կրնայ թարգմանուիլ նաեւ եղած եմ, եղած ես, եւ այլն :

Nous serons
Vous serez
Ils seront

Պիտի ըլլամք
» ըլլաք
» ըլլան

Futur passé

J'aurai été
Tu auras été
Il aura été
Nous aurons été
Vous aurez été
Ils auront été

Անցեալ ապագանի

եղած պիտի ըլլամ
» » ըլլաս
» » ըլլայ
» » ըլլամք
» » ըլլաք
» » ըլլան

*CONDITIONNEL**Présent*

Je serais
Tu serais
Il serait
Nous serions
Vous seriez
Ils seraient

ԹԷԱԿԱՆ
ներկայ

Պիտի ըլլայի
» ըլլայիր
» ըլլար
» ըլլայե՞ք
» ըլլայիք
» ըլլային

Cond. Passé

J'aurais été
Tu aurais été
Il aurait été
Nous aurions été
Vous auriez été
Ils auraient été

Թեակ. Անցեալ

եղած պիտի ըլլայի
» » ըլլայիր
» » ըլլար
» » ըլլայե՞ք
» » ըլլայիք
» » ըլլային

IMPÉRATIF

Sois
Soyons
Soyez

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

եղե՛ր
Ըլլա՛նք
եղե՛ք

SUBJONCTIF
Présent

Que je sois
Que tu sois
Qu'il soit
Que nous soyons
Que vous soyez
Qu'ils soient

Subj. Imparfait

Que je fusse
Que tu fusses
Qu'il fût
Que nous fussions
Que vous fussiez
Qu'ils fussent

Subj. Passé

Que j'aie été
Que tu aies été
Qu'il ait été
Que nous ayons été
Que vous ayez été
Qu'ils aient été

Subj. Plus-que-parfait

Que j'eusse été
Que tu eusses été
Qu'il eût été
Que nous eussions été
Que vous eussiez été
Qu'ils eussent été

USՈՐԱԳԱՍԱԿԱՆ
Յերկայ

Որ *ըլամ*
Որ *ըլաս*
Որ *ըլայ*
Որ *ըլամք*
Որ *ըլաք*
Որ *ըլան*

Ստոր. Անկատար

Որ *ըլայտ*
Որ *ըլայտե*
Որ *ըլար*
Որ *ըլայնք*
Որ *ըլայեք*
Որ *ըլայն*

Ստոր. Անցեալ

Որ *եղած ըլամ*
» *ըլաս*
» *ըլայ*
» *ըլամք*
» *ըլաք*
» *ըլան*

Ստոր. Գերակատար

Որ *եղած ըլայտ*
» *ըլայտե*
» *ըլար*
» *ըլայնք*
» *ըլայեք*
» *ըլայն*

INFINITIF
Présent

Être

Inf. Passé

Avoir été

PARTICIPE
Présent

Étant

Part. Passé

Été, ayant été

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ
Յերկայ

Ըլալ

Աներ. Անցեալ

Եղած ըլալ

ԸՆԴՌԻՆԵԼՈՒԹԻՒՆ
Յերկայ

Ըլալով

Ընդ. Անցեալ

Եղած, եղած ըլալով

Գոյականներուն յոգնակին. — *Ինչպէս որ ար-
դէն ըսած եմք, անուանց յոգնակին կը կազ-
մուի գոյականին ծայրը s գիրը աւելցնելով: Ինչ-
պէս, Գիրք մը, un livre. Գիրքեր, des livres.*

*Սակայն ամեն բառ այս կերպով յոգնակի
չըլար, այլ մի.քանի բացառութիւններ կան:*

ԲԱՅԱՌՈՒԹԻՒՆ Ա. — *Այն բառերը որք եղա-
կի մէջ s, x, z գրերէն մէկովը վերջաւո-
րած են, յոգնակի մէջ չեն փոխուիր:*
*Ինչպէս, Le ris, ծիծաղը. les ris, ծիծաղները.
La noix, ընկոյզը. les noix, ընկոյզները. Le nez,
քիքը. les nez, քիքերը:*

ԲԱՅԱՌՈՒ Բ. — *Այն բառերը որ au, eau, eu ու
վերջաւորած են, յոգնակի մէջ x կառ-*

նեն : Ինչպէս, L'étaiu, մամուլք. les étaiux, մամուլները. L'oiseau, բուքուցը. les oiseaux, բրուքուցները. Le jeu, խաղը. les jeux, խաղերը :

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿՔ. — Գ¹րքերը հոս են^{3 2}, Les livres sont ici. Ոսկորները հոս չպիտի ըլլան^{1 3 2}, Les os ne seront pas là. Գառնուկները ո՞ւր էին^{3 1 2}, Où étaient les agneaux? Տղայն աշխատասէր պիտի ըլլա՞ր, L'enfant serait-il appliqué?

ԲԱՌՔ. — Խեղճ, Sage. — Դրացի, Voisin, ար. — Բարի, Bon. — Հիւանդ, Malade. — Զուր, Eau, իղ. — Թէյ, Thé, ար. — Տաք, Chaud. — Պղպեղ, Poivre, ար. — Աղ, Sel, ար. — Արծիւ, Aigle, ար. — Թագաւոր, Roi, ար. — Լայն, Large. — Մուրճ, Marteau, ար. — Դարբին, Forgeron, ար. :

Աշակերտը խելօք է. — Դրացին բարի էր. — Տղուն մայրը հիւանդ եղաւ. — Հաւկիթներ ունէի. — Գինին ջուր չունի. — Թէյը տաք պիտի ըլլայ. — Պղպեղ ունի՞ք. — Ո՛չ, պարոն, պղպեղ չունիմ, աղ ունիմ. — Գրաւաճառին որդիներն թռչուններ պիտի ունենան. — Արծիւը թռչուններուն թա-

ղաւորն է. — Տանը պարտէղը լայն չեղա՞ւ. — Տըղայք խաղեր ունեցան. — Ո՞ւր են մուրճերը. — Մուրճերը հոս չէին, բայց դարբիններուն մամուլները հոս էին :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Պալատ, Palais, ար. — Վտակ, Ruisseau, ար. — Յստակ, Clair. — Ծախք, Frais, ար. — Ատենօք, Autrefois. — Հարուստ, Riche. — Հիմա, A présent. — Կազ, Gaz, ար. — Աղքատ, Pauvre. — Ծառայ, Serviteur, ար. — Մարմին, Corps, ար. — Ոսկոր, Os, ար. :

Ո՞ւր էին թագաւորին պալատները. — Վտակը յատակ չէր. — Ծախքեր չունի՞ք. — Մանուկ, աշխատասէր եղի՛ր. — Ես ատենօք հարուստ էի, ծառայներ ունէի. հիմա աղքատ եմ, տուն չունիմ. — Զուր ունի՞ք, բարեկամներ. — Ո՛չ, պարոն, ջուր չունիմք, բայց գինի եւ ընկոյզ ունիմք. — Կազերը հոտ չունի՞ն. — Այո՛, տիկին, կազերը հոտ ունին. — Մարդոց մարմինները ոսկորներ չունին. — Այո՛, պարոն, մարդոց մարմինները ոսկորներ ունին :

Libraire Grunwaldt
1871

ԴԱՍ 2. LEÇON VI

ՆԱԽՈՐԴ ԲԱՅՆ. — ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳՈՅԱԿԱՆԻ

ԲԱՅԱՌ. Գ. — Մի քանի ou ու վերջաւորող բառեր յոգնակի մէջ x կ'առնեն. այս բառերն են՝ Bijou, գոհար. Caillou, կոպիւճ. Chou, կաղամբ. Genou, ծունգ. Hibou, բու. Joujou, խաղալիկ. Pou, ոջիլ, որոնք յոգնակի մէջ կ'ըլլան Bijoux, Cailloux, Choux, Genoux, Hiboux, Joujoux, Poux :

Մ'նայեալ օսով վերջաւորող բառերը յոգնակի մէջ s մը կ'առնեն :

ԲԱՅԱՌ. Դ. — Al վերջաւորող բառերը յոգնակի մէջ alք auxի կը փոխեն : Խնչպէս, Cheval մի, յոգնակի chevaux :

Միայն հետեւեալ al վերջաւորող բառերը յոգնակի մէջ s մը կ'առնեն, Bal, պարահանդես. Cal, փապարած (նասոր). Carnaval, բարեկէնդան. Régat, խնդր և Chacal գայլաշուն, որոց յոգնակները կ'ըլլան, Bals, Cals, և այլն :

ԲԱՅ. Ե. — Ail վերջաւորող բառերը յոգնակի մէջ s չառնելով, ailք auxի կը փոխեն. Bail, վարձուան. Corail, բուստ. Émail, կիտուած

(ժինէ). Soupirail, շնչահան. Travail, աշխատութիւն, Vantail, դռան քեւ, որոց յոգնակներն կ'ըլլան Beaux, Coraux, և այլն :

Մ'նայեալ ail ու վերջաւորող բառերը յոգնակի մէջ s մը կ'առնեն :

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ԲԱՌ.Բ. — Հացավաճառ, Boulanger, ար. — Ընծայ, Cadeau, ար. — Ճնճղուկ, Moineau, ար. — Վարագոյր, Rideau, ար. — Պարտիզպան, Jardinier, ար. — Պարկեշտ, Honnête :

Հացավաճառին որդիներն ընծայներ պիտի ունենան. — Ճնճղուկներ ունեցած էք. — Աշակերտը խեղօք չէ, նա ընծայներ պիտի չունենայ. — Ուր են բուերը. — Բուերը հոս եղած չեն. — Կաղամբներ չունէիք. — Ո՛չ, պարոն, կաղամբներ չունէինք, ընկոյզներ ունէինք. — Ուր պիտի ըլլան պատուհաններուն վարագոյրները. — Դանակներ մի՛ ունենաք. — Տղայոց խաղալիկները հոս պիտի չըլլային. — Մսավաճառը ատենօք փապարածներ ունէր. — Խնջոյքներ պիտի չունենամք. — Այս մարդը աշխատութիւններ ունեցած պիտի չըլլայ :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌ.Բ. — Ոչխար, Mouton, ար. — Սնասուն, Animal, ար. — Նաւ, Vaisseau, ար. — Գորշագոյն, Gris. — Ուղտ, Chameau, ար. — Անապատ, Désert.

contreau Գոթո քանայ

sert, ար. — Գառնուկ, Agneau, ար. — Թուփ, Arbrisseau, ար. — Տակ, Sous :

Ոչխարները անասուններ չեն. — Այո՛, տիկին, ոչխարները անասուններ են. — Բուստեր ունեցած էք. — Բուստեր ունեցած չեմք, բայց կաղամբներ ունեցած եմք. — Նաւերուն ղէկերը գորշագոյն են. — Գուլպայներն ալ գորշագոյն պիտի ըլլային. — Ո՞ւր են աղուն խաղալիկները. — Տղուն խաղալիկները երէկ հոս էին. — Ուղտերը անապատին նաւերն են. — Գառնուկները թուփերուն տակ⁽¹⁾ չպիտի ըլլան. — Ընկոյզներ պիտի ունենամք. — Ո՛չ, պարոն, ընկոյզներ չպիտի ունենամք, բայց կաղիններ ունեցած էինք :

Ք Ա Ղ

ԲԱՌՔ. — Օդ, Temps, ար. — Շոգի, Vapeur, իգ. — Մաքուր, Propre :

Տղայք հաւիթներ ունէին. — Մտաւաճառները ծաղիկներ չպիտի ունենան. — Հօրեղբայրը հիւանդ էր. — Օդը տաք պիտի ըլլայ. — Մարմինները ոսկորներ ունին. — Զուրը չոգի ունեցած էր. — Ո՞ւր են եղբորը գրիչները. — Տղուն տետրակը մաքուր եղաւ. — Որ տունը դուռներ եւ պատուհաններ ունեցած ըլլար. — Պարտէզը ծառեր ունեցած էր. — Ո՛չ, պարոն, պարտէզը ծառեր ունեցած չէր. նա

(1) Թուփերուն տակ թարգմանեցէք տակ բուփերը :

պիտի ունենայ ծաղիկներ. — Հաց եւ պանիր ունի՞ք. — Ոչ, տիկին, հաց չունիմ, բայց վաղը պանիր պիտի ունենամ. — Գրացուոյն որդին խելօք է. — Թղթաւաճառին աղջիկները թուղթ եւ գրիչ (յոգ.) ունին. — Ինչո՞ւ համար (1) գրիչ մը չունիք. — Հարուստ ըլլալով դրամ չունի՞ք :

ԴԱՍ Է. LEÇON VII

ÊTRE ՕԺԱՆԴԱԿ. — ԱԾԱԿԱՆ

Ֆրանսերէնի մէջ Ածականները (Adjectif) իրենց գոյականին հետ կը համաձայնին սեռով եւ բնով, այսինքն՝ եթէ գոյականը եգակի արական ըլլայ՝ իրեն ածականն ալ եգակի արական պէտք է դնել. եթէ գոյականը եգակի իգական ըլլայ՝ իրեն ածականն ալ եգակի իգական պէտք է դնել : Նոյնպէս եթէ գոյականը յոգնակի արական ըլլայ՝ իրեն ածականն ալ յոգնակի արական պէտք է դնել. եթէ գոյականը յոգնակի իգական ըլլայ՝ իրեն ածականն ալ յոգնակի իգական պէտք է

(1) Գիտեցէք թէ Հայերէնի մէջ հարցումը ինչո՞ւն վրայ դրուած է, բայց Ֆրանսերէնի մէջ միմիայն բայը հարցական կրնայ դրուիլ : Ուստի վերի խօսքը թարգմանելու է իբր թէ սա պէս ըլլար՝ ինչո՞ւ համար գրիչ մը չունի՞ք :

դնել: *ինչպէս*, Գեղեցիկ պարտեզ, Beau jardin.
ինչպէս կը տեսնուի, jardin գոյականը եզակի ա-
 րական ըլլալուն համար, ածականն ալ որ է beau,
 եզակի արական գրուած է. իսկ եթէ ըսեմք՝
 Գեղեցիկ տուն, Ֆրանսերէն պիտի ըսեմք Belle
 maison, որովհետեւ maison գոյականը եզակի ի-
 գական է, ածականն ալ որ է belle, եզակի ի-
 գական գրուած է: Նոյնպէս կըսեմք յոգնակի
 համար Beaux jardins, Գեղեցիկ պարտեզներ. Belles
 maisons, Գեղեցիկ տուներ: Ուստի կարելոր է գիտ-
 նալ ածականները իգական և յոգնակի ընելու
 կանոնները:

Ածականները իգականի դարձնելու կանոնները.

ԿԱՆՈՆ Ա. — Արական ածական մը իգական
 ընելու համար ծայրը e գիրը աւելցնելու է: *ինչ-
 պէս*, Poli, քաղաքավար, polie. Haut, բարձր, haute:
 եթէ ածականը արականի մէջ արդէն ծայրը
 e ունենայ՝ իգականի մէջ անփոփոխ կը մնայ:
ինչպէս, Sage, խելօք, խելացի, (ար.) sage, (իգ.):

ԿԱՆՈՆ Բ. — Արականի մէջ x ու վերջաւո-
 րող ածականներուն xը իգականի մէջ se ի կը
 փոխուի: *ինչպէս*, Heureux, երջանիկ, heureuse:

Միայն Doux, քաղցր. Faux, կեղծ. Roux, շառա-

գոյն. Vieux, ծեր, ճիճ ածականները կան՝ որոց
 իգականները կըլլան douce, fausse, rousse, vieille,
 փոխանակ ըլլալու douse, fause, եւ այլն:

ԿԱՆՈՆ Գ. — Արականի մէջ f ու վերջաւո-
 րող ածականներուն fը իգականի մէջ ve ի կը
 փոխուի: *ինչպէս*, Veuf, այրի, veuve. Vif, եռան-
 դուն, vive:

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿԲ. — Աղջիկը երջանիկ պիտի ըլլայ,
 La fille sera-t-elle heureuse? Տղուն ձայնը քաղցր չէ՞ր,
 La voix de l'enfant n'était-elle pas douce? Մարդուն
 մօրուքը չառադոյն է, La barbe de l'homme est-elle
 rousse? Եւանդուն աղջիկ մը ունի, Il a une vive fille.

ԲԱՌԲ. — Գթբաղդ, Heureux (1). — Մուճակ,
 Botte, իգ. — Նոր, Neuf. — Հիւանդութիւն, Ma-
 ladie, իգ. — Վտանգաւոր, Dangereux. — Մեղու,
 Abeille, իգ. — Սոխակ, Rossignol, ար.:

(1) Մենք ածականներուն միայն արականները
 կը գնեմք. ուսանողն ի հարկին դասոնք համաձայ-
 նեցնելու է իրենց գոյականին հետ:

Տղայն խելացի՞ է . — Աղջիկը քաղաքավար եւ ղա՞ւ (1) . — Տունը բարձր պիտի ըլլա՞յ . — Կինը երջանիկ եղա՞ծ է . — Գեղեցիկ տուն մը ունի՞ք . — Աղջիկը խելօք եղա՞ծ էր . — Մայրը գժբաղղ եղած պիտի ըլլար . — Մուճակը նո՞ր է . — Զուրը տա՞ք էր . — Մեծ տուն մը ունի՞մք . — Տղուն հիւանդութիւնը վտանգաւոր չէ . — Մեղուն աշխատասէր է . Սոխակին ձայնը քաղցր էր :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Մաքի, Brebis, իգ. — Վախկոտ, Peureux. — Կանաչ, Vert. — Աթոռ, Chaise, իգ. — Շատ, Très. — Դրամ, Monnaie, իգ. :

Մաքին վախկոտ է . — Ծառին տերեւը կանա՞չ է . — Այո՞, պարոն, ծառին եւ ծաղկին տերեւը կանաչ է . — Քոյր մը ունի՞մ որ շատ աշխատասէր է . նա զրքեր եւ զրիչներ ունի . — Կինը այրի՞ էր . — Ո՛չ, տիկին, կինը այրի չէր, բայց կնոջ աղջիկը այրի էր . — Կեղծ դրամ մը ունէր . — Աթոռը բարձր պիտի ըլլա՞յ . — Ո՛չ, պարոն, աթոռը բարձր չպիտի ըլլայ, բայց տունը շատ բարձր եղաւ :

(1) Երբ Տէր բային իգական ըլլայ, հարցական խօսքերու մէջ՝ երրորդ գէմքի բայերուն il, ilsը elle, ellesի փոխելու է : Ինչպէս, Կինը երջանիկ է, La femme est-elle (եւ ոչ թէ est-il) heureuse? Քոյրերը խելացի՞ էին, Les sœurs étaient-elles (եւ ոչ թէ étaient-ils) sages?

ԴԱՍ Բ. LEÇON VIII

ÊTRE ԲԱՅ. — ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱԾԱԿԱՆԻ

ԿԱՆՈՆ Դ. — Արականի մէջ el, eil, en, et, onով վերջաւորած ածականները իգականի մէջ վերջի բաղաձայնին կը կրկնեն եւ ապա e մը կառնեն : Ինչպէս, Éternel, յաւիտեական, éternelle. Vermeil, կարմիր, vermeille. Ancien, հին, ancienne. Cadet, կրտսեր, cadette. Bon, բարի, bonne : — Սակայն վեց ածականներ կան, որոնք թէեւ et ու վերջաւորին՝ սակայն վերջի բաղաձայնին չեն կրկներ . այս վեց ածականներն են՝ Complet կատարեալ. Concret, քանճրացեալ. Discret, գաղտնապահ. Inquiet, անհանգիստ. Replet, գեր. Secret, գաղտնի, որոյ իգականները կ'ըլլան՝ Complète, Concrète, Discrète, Inquiète, Replète, Secrète :

Nul, եւ ոչ մի. Épais, քանճր, Gros, խոշոր. Gentil, ազնիւ, սիրուն ածականներն եւս իգականի մէջ վերջի բաղաձայնին կը կրկնեն եւ կ'ըլլան՝ Nulle, Épaisse, Grosse, Gentille :

ԿԱՆՈՆ Ե. — As, ot, an վերջաւորող ածականներէն մի.քանին իգականի մէջ վերջի բաղա-

ձայններն կը կրկնեն . այս ածականներն են , Bas, ցած . Gras, պարարտ . Las, լոգնած . Sot, անմիտ . Vieillot, ծերուկ . Paysan, գիւղացի , որոյ իգականներն կ'ըլլան Basse, Grasse, Lasse, Sotte, Vieillotte, Paysanne : — Մնացեալ as, ot, an վերջաւորող ածականները իգականի մէջ e մը կ'աւելնեն :

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ԲԱՌԻՔ. — Կեանք , Vie, իգ. — Օրիորդ , Mademoiselle, իգ. — Սիրտ , Cœur, ար. — Նախանձոտ , Envieux. — Հոգի , Ame, իգ. — Ձեր , Votre :

Կեանքը յաւիտենական չէ . — Ո՛հ , պարոն , կեանքը յաւիտենական չէ . — Քոյրը բարի չէ՞ր . — Այո՛, օրիորդ , քոյրը բարի էր . նա (elle) բարի⁽¹⁾ սիրտ մը ունէր . — Մանչը նախանձոտ հոգի մը ունի . — Տունը շատ ցած չեղա՞ւ . — Գեղջկուհին յոգնած չէ՞ր . — Ինչո՞ւ ձեր մայրը անհանգիստ եղաւ . — Ձեր դրացւոյն քոյրը շատ գաղտնադահ պիտի չըլլա՞յ . — Ձեր կրտսեր քոյրը շատ եռանդուն եղած չէ՞ր . — Գէր քոյր մը չունէի՞ք , պարոն . — Այո՛, օրիորդ , շատ գէր քոյր մը ունեցած եմ :

(1) Պրանսերէնի մէջ Հայերէնի պէս ածականներն (բաց ի մէկ քանի հատէ) կրնան գոյականէն առաջ կամ ետքը դրուիլ : Ներդաշնակութեան համար լաւագոյն է կարճ ածականները գոյականէն առաջ դնել :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌԻՔ. — Մօրուք , Barbe, իգ. — Զեռնարկ , Entreprise, իգ. — Այնպէս չէ՞ , N'est-ce pas ? — Յաղթութիւն , Victoire. — Ապուր , Soupe, իգ. — Հաւ , Volaille, իգ. — Մեր , Notre. — Վէրք , Blessure, իգ. — Մահացու , Mortel :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

Մարդուն մօրուքը կարմիր չէ՞ր . — Այո՛, պարոն , մարդուն մօրուքը կարմիր էր . — Զեռնարկը անմիտ չէ՞ . — Շատ անմիտ (իգ.) . — Ձեր դրացուհին պառաւ մայր մը ունի , այնպէս չէ՞ . — Այո՛, տիկին , մեր դրացուհին պառաւ մայր մը եւ գէր աղջիկ մը ունի . — Վէրքը մահացու էր . — Յաղթութիւնը կատարեալ պիտի չըլլա՞յ . — Ապուրը շատ թանձր չեղա՞ւ . — Ձեր դրացուհին գէր աղջիկ մը չունի՞ . — Այո՛, օրիորդ , մեր դրացուհին գէր աղջիկ մը ունի , նա (elle) շատ քաղցր ձայն մը ունի . — Հաւը պարարտ չէ՞ր . — Այո՛, հաւը շատ պարարտ էր :

ԴԱՍ Թ. LEÇON IX

AVOIR ԵՒ ÊTRE ԲԱՅՅԵՐՆ . — ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱԾԱԿԱՆԻ .

ԿԱՆՈՆ Զ. — Արականի մէջ er վերջաւորած

ածականներն իդականի մէջ ծայրերնին *e* մը *և* վերջընթեր *e* ին վրայ **accent grave** (˘) մը կ'առնեն : *լեշպէս*, léger, քեքե, légère :

ԿԱՆՈՆ Է. — Սրականի մէջ *gu* վերջաւորող ածականներն իդականի մէջ *e* մը կ'առնեն, *և* որպէս զի սին ձայնը չկորսուի, *էին* վրայ **tréma** (¨) մը կը դրուի : *լեշպէս*, aigu, սուք, aigüe (է-կիւ) :

ԿԱՆՈՆ Ը. — Eur վերջաւորող ածականներուն իդականը *euse* կ'ըլլայ : *լեշպէս*, grondeur, յանդիմանող, grondeuse :

ԿԱՆՈՆ Թ. — Teur վերջաւորող ածականներէն մեծագոյն մասին իդականը *trice* կ'ըլլայ : *լեշպէս*, Persécuteur, հալածիչ, persécutrice, *և* այլն :

ԴԻՏՈՂ. Ա. — Enchanteur, կախարդիչ. Pécheur, մեղաւարտ. Vengeur, վրիժառու. ածականներուն իդականներն կ'ըլլան Enchanteresse, Pécheresse, Vengeresse :

ԴԻՏՈՂ. Բ. — Majeur, մեծագոյն. չափահաս. Mineur, փոքրագոյն. Meilleur, լաւագոյն *և* բոլոր *érieur* վերջաւորած ածականներուն իդականը ծայրերնին *e* մը դնելով կ'ըլլայ. Majeure, Mineure, Meilleure. — Extérieur, արտաքին, extérieure :

Հետեւեալ մի քանի ածականներուն իդականը բոլորովին անկանոն կերպով կ'ըլլայ :

Արալ.	Իգալ.	Արալ.	Իգալ.
Blanc, ճերմակ,	blanche	Malin, գէշ,	maligne
Franc, համարձակ,	franche	Favori, սիրելի,	favorite
Sec, չոր,	sèche	Coi, հանդարտ,	coite
Frais, Թարմ, զով,	fraiche	Beau, գեղեցիկ,	belle
Grec, Յոյն,	Grecque	Nouveau, նոր,	nouvelle
Ture, Տաճիկ,	Turque	Fou, յիմար,	folle
Caduc, խախուտ,	caduque	Mou, մեղի,	molle
Public, հասարակաց,	publique	Vieux, ծեր,	vieille
Long, երկար,	longue		

ԴԻՏ. — Երբ արական բառ մը ձայնաւորով կամ անձայն հոլ սկսի, փոխանակ *beau* ի *bel*, փոխանակ *fou* ի *fol*, փոխանակ *nouveau* ի *nouvel*, փոխանակ *vieux* ի *vieil* կը դործածուի, եթէ սոյն ածականներն ձայնաւորով կամ համբ *h* ուլ սկսող բառէ մը առաջ պիտի դրուին : *լեշպէս*, չըսուիր *Beau enfant*, այլ կ'ըսուի *Bel enfant*. չըսուիր *Fou espoir*, այլ *Fol espoir*, չըսուիր *Vieux habit*, (ապի), այլ *Vieil habit*, *և* այլն :

ՀՐԱՀԱՆԳ. Ա.

ՕՐԻՆԱԿ. — ¹Կայ ⁴չոր ³անձ ²մը ⁵որ ⁷երջանիկ ⁶ըլլայ, Y a-t-il une personne méchante qui soit heureuse ?

² ³ ⁴ ¹
 Հոս սուր թուրեր չկան, Il n'y a pas ici d'aigües
 épees :

ԲԱՌՔ. — Քաղաք, Ville, իդ. — Լիճ, Lac (լաք).
 ար. — Խաբերայ, Fripon. — Աղախին, Servante,
 իդ. — Տիրուհի, Maîtresse, իդ. — Նամակ, Let-
 tre, իդ. — Համր, Muet. — Անասուն, Bête, իդ. —
 Առիթ, Occasion, իդ. — Կաւիճ, Craie, իդ. :

Լոնտոն (Londres) մեծ քաղաք մը է. — Լիճին
 ջուրը մաքուր չէ. — Մեր տունը ցած սենեակ մը
 ունի. — Գեղջկուհին խաբերայ էր. — Աղախինը
 յանդիմանող տիրուհի մը ունէր. — Հոս թարմ վարդ
 մը կայ (1). — Նոր տուն մը ունի՞ք. — Նամակը
 երկայն չէր. — Չոր տերեւներ կային. — Համր մօ-
 լաքոյր մը ունիւմ. — Գէշ (2) անասուն մը կար. —
 Աղէկ առիթ մը չկա՞ր. — Այո՛, աղէկ առիթներ ու-
 նեցանք. — Չափահաս աղջիկ մը ունիմք. — Կա-
 ւիճը ճերմակ չէ՞. — Այո՛, պարոն, կաւիճը ճերմակ
 կ'ըլլայ (է) :

(1) Ֆրանսերէնի մէջ կայ, կան, կար, կային,
 եւայն բացատրելու համար avoir բային առջեւ y
 կը դնեն : Ինչպէ՛ս, կայ, որ Սահմ. ներկայ եզակի
 երրորդ դէմք է. ուստի avoir բային նոյն ժամա-
 նակին նոյն դէմքը կ'առնեմ որ է il a, առջեւ y մը
 կ'աւելցնեմ, կ'ըլլայ il y a : Այսպէս պէտք է ընել
 բոլոր ժամանակներուն համար : — (2) Malin ածականը
 գործածեցէք :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Հպարտ, Fier, — Ատելի, Méprisa-
 ble. — Չարախօս, Médisant. — Ժանտախտ, Peste,
 իդ. — Անպտուղ, Infructueux. — Վաճառակա-
 նութիւն, Commerce, ար. — Արուեստ, Profession,
 իդ. — Շահաւոր, Lucratif. — Ուրախութիւն,
 Joie, իդ. — Անտառ, Forêt, իդ. :

Հպարտ անձ մը միշտ ատելի է. — Չարախօս
 անձ մը հասարակաց ժանտախտը եղած է միշտ. —
 Ծոյլին հողը անպտուղ է. — Վաճառականութիւնը
 շահաւոր արուեստ մը է. — Չեր ճերմակ վարդը
 թարմ չէ՞ր. — Չկայ գաղտնի ուրախութիւն մը որ
 կատարեալ ըլլայ. — Երկայն գաւազան մը կար. —
 Լիճին ջուրը հանդարտ պիտի ըլլար. — Գեղեցիկ
 տղայ մը ունիք. — Չեր եղբայրը սուր ձայն մը պի-
 տի ունենայ. — Հոս թանձր անտառ մը կայ :

ԴԱՍ Ժ. LEÇON X

ԱՌԱՋԻՆ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — ԱԾԱԿԱՆԱՅ ՅՈԳՆԱԿԻՆ

Ֆրանսերէնի մէջ 6000ի մօտ բայ կայ : Այս
 6000 բայերը չորս կարգերու կը բաժնուին, ու-
 ընդ Լծորդութիւն (Conjugaison) կ'ըսուին, այնպէս

5

որ եթէ մարդ միայն այս չորս լծորդութիւններն լաւ գիտնայ, միւս բայերն ալ ամենայն դիւրութեամբ կրնայ խոնարհել: Այս չորս լծորդութիւններն կը ճանչցուն Սնեբեւոյթին վերջաւորութեամբը:

Առաջին լծորդութիւնը կը վերջաւորի *er*, ինչպէս՝ Chanter, երգել:

Երկրորդ լծորդութիւնը կը վերջաւորի *ir*, ինչպէս՝ Finir, լմնցնել:

Երրորդ լծորդութիւնը կը վերջաւորի *oir*, ինչպէս՝ Recevoir, ընդունիլ:

Չորրորդ լծորդութիւնը կը վերջաւորի *re*, ինչպէս՝ Rendre, հատուցանել:

Վերը ըսինք թէ այս չորս լծորդութիւնները լաւ գիտցողը՝ կրնայ ամեն բայ (բայի մի քանի անկանոն բայերէ) անսխալ խոնարհել: Ասոր համար պէտք է նոյն բային վերջաւորութիւնը գտնել, և այդ վերջաւորութիւնը ուղած բայերնուս որ եւ է ժամանակին արմատին (1) վրայ աւելցնել: Ինչպէս, ենթացիւմք թէ Saluer, բա-

(1) Բայի մը վերջաւորութիւնը (terminaison) հանելէ վերջ մնացածը արմատ (radical) կը կոչուի: Ինչպէս, Chanter, վերջաւորութիւն *er*, արմատ *chant*. Finir, վերջաւորութիւն *ir*, արմատ *fin*, եւ այլն:

րեւել, բայը կատարեալ եզակի երրորդ դեմք դրնել ուղեմք. արդ՝ Chanter բային նոյն ժամանակը և նոյն դէմքը միտքս կը բերեմ որ է *Il chante*, երգեց, որուն արմատն է *Chant*, որոյ ծայրն աւելցուած է *a*. Հետեւաբար *Saluer* բային արմատը կը գտնեմ որ է *Salu* և կ'աւելցնեմ *a*, կ'ըլլայ *Il salue*, բարեհեց: Ահա այս եղանակաւ ամեն բայ կրնամք խոնարհել:

Իբր օրինակ Առաջին լծորդութեան՝ Chanter, երգել, բային խոնարհումն հոս կը գտնեմք:

INDICATIF	ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ
<i>Présent</i>	Ճերկայ
<i>Je chante</i> (1)	Կ'երգեմ
<i>Tu chantes</i>	Կ'երգես
<i>Il chante</i>	Կ'երգէ
<i>Nous chantons</i>	Կ'երգեմք
<i>Vous chantez</i>	Կ'երգէք
<i>Ils chantent</i>	Կ'երգեն
<i>Imparfait</i>	Անկատար
<i>Je chantais</i>	Կ'երգէի
<i>Tu chantais</i>	Կ'երգէիր
<i>Il chantait</i>	Կ'երգէր

(1) Ի դիւրութիւն ուսանողին արմատին ծայրը աւելցած գրերը տարբեր գրով տպուած են, որով ուսանողն լաւագոյն եւս պիտի ընդհանայ արմատին վրայ աւելցուած գրերը:

Nous chantions
Vous chantiez
Ils chantaient

Կ'երգէինք
Կ'երգէիք
Կ'երգէին

Passé défini

Je chantai
Tu chantas
Il chanta
Nous chantâmes
Vous chantâtes
Ils chantèrent

Անցեալ որոշեալ

Երգեցի
Երգեցիր
Երգեց
Երգեցինք
Երգեցիք
Երգեցին

Passé indéfini

J'ai chanté
Tu as chanté
Il a chanté
Nous avons chanté
Vous avez chanté
Ils ont chanté

Անցեալ անորոշ (1)

Երգեցի
Երգեցիր
Երգեց
Երգեցինք
Երգեցիք
Երգեցին

Passé antérieur

J'eus chanté
Tu eus chanté
Il eut chanté
Nous eûmes chanté
Vous eûtes chanté
Ils eurent chanté

Անցեալ յառաջագոյն

Երգած եղայ
» եղար
» եղաւ
» եղանք
» եղաք
» եղան

(1) Յիշեցէք թէ որոշեալ եւ բոլորովին ան-
ցած ատենուան մէջ եղած բան մը ցուցնելու հա-
մար, Անցեալ որոշեալը կը գործածուի. իսկ որոշ-
եալ եւ չմնացած ատենուան մէջ եղած գործ մը
ցուցնելու համար Անցեալ անորոշը :

Plus-que-parfait

J'avais chanté
Tu avais chanté
Il avait chanté
Nous avions chanté
Vous aviez chanté
Ils avaient chanté

Գերակատար

Երգած էի
» էիր
» էր
» էինք
» էիք
» էին

Futur

Je chanterai
Tu chanteras
Il chantera
Nous chanterons
Vous chanterez
Ils chanteront

Ապառնի

Պիտի երգեմ
» երգես
» երգէ
» երգենք
» երգէք
» երգեն

Futur passé

J'aurai chanté
Tu auras chanté
Il aura chanté
Nous aurons chanté
Vous aurez chanté
Ils auront chanté

Անցեալ ապառնի

Երգած պիտի ըլլամ
» » ըլլաս
» » ըլլայ
» » ըլլանք
» » ըլլաք
» » ըլլան

*CONDITIONNEL**Présent*

Je chanterais
Tu chanterais
Il chanterait
Nous chanterions
Vous chanteriez
Ils chanteraient

ԹէԱնհն
նկերկալ

Պիտի երգէի
» երգէիր
» երգէր
» երգէինք
» երգէիք
» երգէին

Cond. Passé
 J'aurais chanté
 Tu aurais chanté
 Il aurait chanté
 Nous aurions chanté
 Vous auriez chanté
 Ils auraient chanté

IMPÉRATIF

Chante
 Chantons
 Chantez

SUBJONCTIF

Présent
 Que je chante
 Que tu chantes
 Qu'il chante
 Que nous chantions
 Que vous chantiez
 Qu'ils chantent

Subj. Imparfait
 Que je chantasse
 Que tu chantasses
 Qu'il chantât
 Que nous chantassions
 Que vous chantassiez
 Qu'ils chantassent

Subj. Passé
 Que j'aie chanté
 Que tu aies chanté
 Qu'il ait chanté

Թեպէս Անցեալ
 Երգած պիտի ըլլայի
 » » ըլլայիր
 » » ըլլար
 » » ըլլայինք
 » » ըլլայիք
 » » ըլլային

ՀՐԱՄՍՅԱԿԱՆ

Երգէ՛
 Երգէ՛ մը
 Երգէ՛ցէ՛ք

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Ներկայ
 Որ երգէմ
 Որ երգես
 Որ երգէ
 Որ երգեմք
 Որ երգէք
 Որ երգեն

Ստոր. Անկատար

Որ երգէի
 Որ երգէիր
 Որ երգեր
 Որ երգեինք
 Որ երգէիք
 Որ երգէին

Ստոր. Անցեալ

Որ երգած ըլլամ
 » » ըլլաս
 » » ըլլայ

Que nous ayons chanté
 Que vous ayez chanté
 Qu'ils aient chanté

Որ երգած ըլլամք
 » » ըլլաք
 » » ըլլան

Subj. Plus-que-parfait

Que j'eusse chanté
 Que tu eusses chanté
 Qu'il eût chanté
 Que nous eussions chanté
 Que vous eussiez chanté
 Qu'ils eussent chanté

Ստոր. Գերակատար

Որ երգած ըլլայի
 » » ըլլայիր
 » » ըլլար
 » » ըլլայինք
 » » ըլլայիք
 » » ըլլային

INFINITIF

Présent

Chanter

Inf. Passé

Avoir chanté

PARTICIPE

Présent

Chantant

Part. Passé

Chanté, ayant chanté

Անբերեալ
 Ներկայ

Երգէլ

Անց. Անցեալ

Երգած ըլլալ

Ընդունեալ Ունեցեալ

Ներկայ

Երգելով

Ընդ. Անցեալ

Երգած, երգած ըլլալով

Ածականաց յոգնակին. — Ածականները յոգնակի ընելու կանոններն նման են գոյականներն յոգնակի ընելու կանոններուն, ուստի աւելորդ է այն կանոններն վերստին հոս կրկնել:

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿՔ. — Մեր բարեկամը չճաշեց, Notre
ami n'a pas diné. Ձեր բարեքոյրերն չեն խօսիր,
Vos bonnes sœurs ne parlent pas. Ինչո՞ւ չեն խօսիր,
Pourquoi ne parlent-elles pas? Թող խօսին, Qu'elles
parlent. Տղայք գեղեցիկ խաղալիքները պիտի
կտրեն, Les enfants casseront les beaux joujoux.

ԲԱՌՔ. — Թագաւորական, Royal. — Գոյն,
Couleur, իգ. — Հաւասար, Égal. — Փողոց, Rue,
իգ. — Գտնել, Trouver. — Աշխատել, Travailler. —
Մշակել, Cultiver. — Ջրել, Arroser. — Յիսուս,
Jésus. — Ներել, Pardonner. — Սիրել, Aimer. — Բա-
րոյական, Moral. — Տալ, Donner. — Անկողմնակալ,
Impartial. — Դատաւոր, Juge, ար. — Յարգել,
Estimer. — Գնել, Acheter. — Պատուել, Honorer :

Թագաւորական պարտէզները մեծ են. — Կար-
միրը իւր (sa) սիրելի գոյնն է. — Տղայք միշտ հա-
ւասար չեն. — Պշտիկ փողոցները զեռ չոր չեն. —
Երկայն նամակ մը գտայ. — Ձեր եղբայրը միշտ
կ'աշխատի. — Մարդիկ (յող.) կը մշակեն, Աստուած
կը ջրէ. — Յիսուս ներեց երկու (արակ.) մեղաւոր

կանանց. — Անոյշ պտուղները կը սիրեմք. — Բա-
րոյական զրքեր պիտի տային. — Անկողմնակալ դա-
տաւորները յարգեցէ՛ք. — Վախկոտ ձիեր դնած
չեն. — Ինչո՞ւ չէք պատուեր ձեր բարեկամը :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Զօրապետ, Général, ար. — Քաջա-
սիրտ, Courageux. — Զինուոր, Soldat, ար. — Ու-
զել, Demander. — Մոռնալ, Oublier. — Փնտռել,
Chercher. — Գող, Voleur, ար. — Սուլել, Siffler. —
Աւել, Balayer. — Երգ, Chanson, իգ. — Կտրել,
Couper. — Ձուկ, Poisson, ար. — Աղել, Saler :

Զօրապետները քաջ զինուորները ուղեցին. —
Նամակ մը մոռցած էք. — Դրացւոյն գեղեցիկ թըռ-
չունները կը փնտռէք. — Ո՛չ, պարոն, մաքիները
կը փնտռեմք. — Բարեւեցէք ձեր բարեկամը. —
Գողերը սուլեցին, այնպէս չէ՞. — Ո՛չ, գողերը չը
սուլեցին. — Ինչո՞ւ բարձր կը խօսիք (ինչո՞ւ կը
խօսիք բարձր) . — Սենեակը չաւելցի՞ք. — Գեղե-
ցիկ երգեր պիտի չերգե՞ն. — Թող երգեն (1), Ին-
չո՞ւ պիտի չերգեն. — Միւր մի՛ կտրէք. — Պշտիկ
ձուկերը չպիտի աղենք :

(1) Հայերէն բայերուն քով զրուած բողը, ինչ-
պէս՝ բող գալ, բող նստիմ, բող երգեիմ, եւայլն,
Ստորագասական եղանակով կը բացատրուին ֆը-
րանսերէնի մէջ : Ինչպէս, Թող աշխատին, Qu'ils
travaillent. Թող կտրեիմ, Qu'ils coupassent, եւ այլն :

ԴԱՍ ԺԱ. LEÇON XI

ՆԱԽՈՐԴ ԲԱՅԵՐՆ. — ԱԾԱԿԱՆԱՅ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐՆ

Ածականները երեք աստիճան ունին, Ա. Բուն իրենց վիճակը, որ գոյականին ինչպէս ըլլալը կը ցուցնէ, և որ կը կոչուի Դրական (Positif). Բ. Բաղդատական (Comparatif), որ երկու գոյականներու համեմատութիւնը կը ցուցնէ, և Գ. Գերադրական (Superlatif), որ գոյականին վերջին աստիճան վեր կամ վար ըլլալը կը ցուցնէ :

Ըսինք թէ Բաղդատականը երկու գոյականներու բաղդատութիւնը կը ցուցնէ. արդ՝ որովհետեւ երկու համեմատուած գոյականներն իրարմէ կամ վեր, կամ վար և կամ իրարու հաւասար ըլլալու են, երեք տեսակ բաղդատական կայ. Ա. Առաւելութեան (supériorité), Բ. Նուազութեան (infériorité) և Գ. Հաւասարութեան (égalité) :

Առաւելութեան բաղդատականը Ածականէն առաջ **plus** և ետքը **que** դնելով կը շինուի : ինչպէս, Այս մարդը միւսէն աւելի հարուստ է, Cet homme est *plus* riche *que* l'autre :

ԴիՏ. — Միայն երեք ածական կայ որ իրենք իրենցմէ առաւելութեան բաղդատականի ի-

մաստ ունին : Ասոնք են՝ meilleur, լաւագոյն (plus bon) տեղ որ չգործածուիր) . moindre, փոքրագոյն (plus petit) տեղ, և pire, չարագոյն (plus mauvais) տեղ :

Նուազութեան բաղդատականը Ածականէն առաջ **moins** և ետքը **que** դնելով կը շինուի : ինչպէս, Այս մարդը միւսէն նուազ հարուստ է (միւսին չափ հարուստ չէ), Cet homme est *moins* riche *que* l'autre :

Հաւասարութեան բաղդատականը Ածականէն առաջ **aussi** և ետքը **que** դնելով կը շինուի : ինչպէս, Այս մարդը միւսին չափ հարուստ է, Cet homme est *aussi* riche *que* l'autre :

Գերադրականը կը կազմուի Ածականէն առաջ, très, fort, bien, շատ . infiniment, յանճուռ . extrêmement, չափազանց . le plus, ամենէն... le mieux, ամենէն լաւ . le moins, ամենէն նուազ, և այլն բառերէն մին դնելով : ինչպէս, Այս մարդը շատ հարուստ է, Cet homme est *très, fort, bien* riche :

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿ. — ¹Ոսկին ⁵արծաթէն ³աւելի ⁴թանկագին է, ²L'or est plus précieux ¹que l'argent. Երկա-

⁵ Թը ³ արծաթէն ⁴ նուազ ² թանկագին է (արծաթին
 չափ թանկագին չէ), Le fer est moins précieux que
 l'argent. ¹ Ձեր ² եղբայրը ⁶ մեր ⁷ քրոջ ⁴ չափ ⁵ խելօք է,
 Votre frère est aussi sage que notre sœur. ¹ Ես ⁵ ձեզի
³ չափ ⁴ բարեկամ ² չունիմ, Je n'ai pas autant (1) d'a-
 mis que vous. ² Ձեր ³ եղբայրը ⁵ իմ ⁶ դրացւոյս ⁴ չափ ¹ կը
¹ սիրէի, J'aimais votre frère (1) autant que mon voisin.
¹ Այս ² տղայն ⁶ ձեր ⁷ եղբօր ⁴ չափ ⁵ համեմատ ³ չէ, Cet en-
 fant n'est pas si (2) modeste que votre frère :

ԲԱՌՔ. — Սուղ, Cher. — Համբերատար, Pa-
 tient (բասիան). — Ամառ, Été, ար. — Գարուն,
 Printemps, ար. (բռնիդան) :

Մեր բարեկամը ձենէ աւելի հարուստ է. —
 Ոսկին արծաթէն աւելի սուղ է. — Ձեր քոյրը մեր
 եղբորմէն աւելի կ'աշխատի. — Ես ձենէ աւելի համ-
 բերատար չէի. — Աղէկ գիրք մը բարեկամներէն

(1) Չափը երբ բայի մը կամ գոյականի մը քով
 գտնուի autant ով կը բացատրուի :

(2) Բացասական խօսքերու մէջ, հաստա-
 րութեան բաղդատականին համար aussi տեղ si կը
 դրուի :

(բացառ.) ամենէն բարին է. — Մեր դրացւոյն տու-
 նը ձեր պարտիզին չափ մեծ չէ. — Ամառը դար-
 նան չափ կը սիրեմ. — Մեր գիրքը ձեր գրիչէն ա-
 ւելի աղէկ է. — Ձեր նամակը չափազանց երկայն
 պիտի ըլլայ. — Աղէկ գիրք մը բարեկամներուն ա-
 մենէն աղէկը չէ :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Որ, Qui. — Լեռ, Montagne, իդ. —
 Բլուր, Colline, իդ. — Աշուն, Automne, իդ. (օդօն).
 — Չմեռ, Hiver, ար. (իվէն). — Հաճոյք, Plaisir,
 ար. — Դառնութիւն, Amertume, իդ. :

Գրիչ մը գնեցի որ ձեր մատիտէն նուազ մեծ է.
 — Արծաթը երկաթէն աւելի սուղ է, բայց ոսկին
 ամենէն սուղն է. — Ձեր դրացին իմ եղբօս չափ
 չէի սիրեր. — Լեռը բլուրէն աւելի բարձր չըլլա՞ր
 (չէ). — Գրքերուն չափ տեսարակ ունի. — Աշունը
 դարնան չափ գեղեցիկ չէ, այնպէս չէ. — Չմեռը
 ամենէն նուազ գեղեցիկ է. — Ի՞նչու որովհետեւ
 չափ մեծ չեն ըլլար (չեն). — Ինչո՞ւ համար ինծի
 չափ համբերատար չեղաք. — Ամեն, քաղցր հա-
 ճոյքներն դառնութիւններ ունեցած են միշտ :

ԴԱՍ ԺԲ. LEÇON XII

ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — ԹՈՒԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՔ

Երկրորդ լծորդութիւնը՝ ինչպէս որ ըսուած

է արդէն, ir կը վերջաւորի: Ահա օրինակ մը սոյն լծորդութեան բայերուն խոնարհման.

INDICATIF
Présent

Je finis
Tu finis
Il finit
Nous finissons
Vous finissez
Ils finissent

Imparfait

Je finissais
Tu finissais
Il finissait
Nous finissions
Vous finissiez
Ils finissaient

Passé défini

Je finis
Tu finis
Il finit
Nous finîmes
Vous finîtes
Ils finirent

Passé indéfini

J'ai fini
Tu as fini
Il a fini

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ
Գերկայ

Կը լնցնեմ
Կը լնցնես
Կը լնցնէ
Կը լնցնեմք
Կը լնցնէք
Կը լնցնեն

Անկատար

Կը լնցնէի
Կը լնցնէիր
Կը լնցնէր
Կը լնցնէինք
Կը լնցնէիք
Կը լնցնէին

Անցեալ որոշեալ

Լնցուցի
Լնցուցիր
Լնցուց
Լնցուցինք
Լնցուցիք
Լնցուցին

Անցեալ անորոշ

Լնցուցի
Լնցուցիր
Լնցուց

Nous avons fini
Vous avez fini
Ils ont fini

Passé antérieur

J'eus fini
Tu eus fini
Il eut fini
Nous eûmes fini
Vous eûtes fini
Ils eurent fini

Plus-que-parfait

J'avais fini
Tu avais fini
Il avait fini
Nous avions fini
Vous aviez fini
Ils avaient fini

Futur

Jé finirai
Tu finiras
Il finira
Nous finirons
Vous finirez
Ils finiront

Futur passé

J'aurai fini
Tu auras fini
Il aura fini
Nous aurons fini
Vous aurez fini
Ils auront fini

Լնցուցինք
Լնցուցիք
Լնցուցին

Անցեալ լսողագոյն

Լնցուցած եղայ
» եղար
» եղաւ
» եղանք
» եղաք
» եղան

Գերակատար

Լնցուցած էի
» էիր
» էր
» էինք
» էիք
» էին

Ապառնի

Պիտի լնցնեմ
» լնցնես
» լնցնէ
» լնցնեմք
» լնցնէք
» լնցնեն

Անցեալ ապառնի

Լնցուցած պիտի ըլլամ
» » ըլլաս
» » ըլլայ
» » ըլլամք
» » ըլլաք
» » ըլլան

CONDITIONEL

Présent

Je finirais

Tu finirais

Il finirait

Nous finirions

Vous finiriez

Ils finiraient

Cond. Passé

J'aurais fini

Tu aurais fini

Il aurait fini

Nous aurions fini

Vous auriez fini

Ils auraient fini

IMPÉRATIF

Finis

Finissons

Finissez

SUBJONCTIF

Présent

Que je finisse

Que tu finisses

Qu'il finisse

Que nous finissions

Que vous finissiez

Qu'ils finissent

Subj. Imparfait

Que je finisse

Que tu finisses

Qu'il finît

ԹԷԱԿԱՆ

Գերկայ

Պիտի լմցնէի

» լմցնէիր

» լմցնէր

» լմցնէինք

» լմցնէիք

» լմցնէին

Թեակ. Անցեալ

Լ մեցուցած պիտի ըլլայի

» » ըլլայիր

» » ըլլայր

» » ըլլայինք

» » ըլլայիք

» » ըլլային

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Լ մեցուց

Լ մեցնէնք

Լ մեցուցէ՛ք

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

Գերկայ

Որ լմցնեմ

Որ լմցնես

Որ լմցնէ

Որ լմցնեմք

Որ լմցնէք

Որ լմցնեն

Ստոր. Անկատար

Որ լմցնէի

Որ լմցնէիր

Որ լմցնէր

Que nous finissions

Que vous finissiez

Qu'ils finissent

Subj. Passé

Que j'aie fini

Que tu aies fini

Qu'il ait fini

Que nous ayons fini

Que vous ayez fini

Qu'ils aient fini

Subj. Plus-que-parfait

Que j'eusse fini

Que tu eusses fini

Qu'il eût fini

Que nous eussions fini

Que vous eussiez fini

Qu'ils eussent fini

INFINITIF

Présent

Finir

Inf. Passé

Avoir fini

PARTICIPE

Présent

Finissant

Part. Passé

Fini, Ayant fini

Որ լմցնէինք

Որ լմցնէիք

Որ լմցնէին

Ստոր. Անցեալ

Որ լմցուցած ըլլամ

» ըլլաս

» ըլլայ

» ըլլամք

» ըլլաք

» ըլան

Ստոր. Գերակատար

Որ լմցուցած ըլլայի

» ըլլայիր

» ըլլայր

» ըլլայինք

» ըլլայիք

» ըլլային

ԱՆԵՐԵՆՈՅԹ

Գերկայ

Լ մեցնել

Աներ. Անցեալ

Լ մեցուցած ըլլաւ

ԸՆԴՈՒՆԵՆԼՈՒԹԻՒՆ

Գերկայ

Լ մեցնելով

Ընդ. Անցեալ

Լ մեցուցած, լմցուցած ըլլալով

Թուական ածականք. — Թուական ածականները երկու կարգի կը բաժնուին. Բացարձակ (Cardinal) և Դասական (Ordinal) :

Բացարձակ թուականներն պարզապէս թիւերուն անուններն են, ինչպէս՝

Un, Մէկ
Deux, Երկու
Trois, Երեք
Quatre, Չորս
Cinq, Հինգ
Six, Վեց
Sept (սէփ), Եօթը
Huit, Եօթը
Neuf, Ինը
Dix, Տասը
Onze, Տասն և մէկ
Douze, Տասներկու
Treize, Տասներեք
Quatorze, Տասն և չորս
Quinze, Տասն և հինգ
Seize, Տասն և վեց
Dix-sept, Տասն և եօթը
Dix-huit, Տասն և ութը
Dix-neuf, Տասն և ինն
Vingt (վէն), Քսան
Vingt-un, Քսան և մէկ
Vingt-deux, Քսաներկու, և ըն.
Trente, Երեսուն
Trente-un, Երեսուն և մէկ
Trente-deux, Երեսուներկու
և այլն
Quarante, Քառասուն
Quarante-un, Քառասուն մէկ
Quarante-deux, Քառասուն
երկու, և այլն

Cinquante, Գիսուն
Cinquante-un, Գիսուն և մէկ
Cinquante-deux, Գիսուն երկու, և այլն
Soixante, Վաթսուն
Soixante-un, Վաթսուն և մէկ
Soixante-deux, Վաթսուն
երկու, և այլն
Soixante-dix, Իօթանասուն
Soixante-onze, Եօթանասուն
և մէկ
Soixante-douze, Իօթանասուն
երկու, և այլն
Quatre-vingts, Ութսուն
Quatre-vingt-un, Ութսուն
և մէկ
Quatre-vingt-deux, Ութսուն
երկու, և այլն
Quatre-vingt-dix, Եփսուն
Quatre-vingt-onze, Եփսուն
և մէկ, և այլն
Cent, Հարիւր
Deux-cents, Երկու հարիւր
Deux-cent-un, Հարիւր մէկ
Deux-cent-deux, Հարիւր երկու
և այլն
Mille, Հազար, և այլն
Deux mille, Երկու հազար
Million, Միլիոն

Բացարձակ թուականներուն ծայրը **ième** աւելցնելով՝ Դասականներն կը շինուին : Ինչպէս, trois, երեք, troisième, երրորդ : — Եթէ Բացարձակին ծայրը e դանուի, նախ e-ն ջնջելու, վերջը **ième** աւելցնելու է : Ինչպէս, quatre, չորս, quatrième, չորրորդ :

ԴիՏ, — Cinq թուականը Դասականի մէջ գէն ետքը u մ'ալ կ'առնէ. Cinquième, հինգերորդ : — Neuf Բացարձակին իջ յի կը փոխուի Դասականի մէջ. Neuvième, իններորդ :

ՀՐԱՆՔԱՅԻ Ա.

ԲԱՌՔ. — Դաշտ, Champ, ար. — Զրել, Arroser. — Մնուցանել, Nourrir. — Իւրաքանչիւր, Chaque. — Եղանակ, Saison, իգ. — Սմիս, Mois, ար. — Սղառտել, Salir. — Հնազանդիլ, Obéir :

Գեաը դաշտերը կը ջրէ. — Երեք (1) թռչուն կը մնուցանէինք. — Պատուդները մսին չափ չեն սընուցաներ. — Իւրաքանչիւր եղանակ երեք ամիս ունի. — Տարւոյն մէջ (2) տասներկու ամիսներ կան. — Վեցերորդ դիրքը պիտի լինցնեմք. — Ինչո՞ւ հինգերորդ տետրակը աղտոտեցիք. — Նոյեմբերը

(1) Բացի սո, une, և մնացեալ բոլոր բացարձակ թուականներէն ետքը եկող բառը յոգնակի դնելու է : — (2) Տարւոյն մէջ, Dans l'année :

(1) տարւոյն տասնեւմէկերորդ(2) ամիսն է. — Հնազանդեցեք ձեր եղբոր. — Ձեր եղբայրովը քսան եւ վեց հոգի (քսան եւ վեց) եմք. — Հաղար ութ հարիւր քսան ձի կային :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Շինեւ, Bâtit. — Գղուեւ, Chérir. — Բժիշկ, Médecin, ար. — Բժշկեւ, Guérir. — Ժամացոյց (մեծ), Horloge, իգ. (օղջօժ). — Հնչեւ, Sonner. — Սեւցնեւ, Noircir. — Լեցնեւ, Remplir. — Գաւաթ, Verre, ար. — Կրեւ, Porter. — Մաս, Partie, իգ. :

Տուն մը չչինեցիք. — Ո՛չ, տիկին, տուն մը չչինեցի. տասն եւ վեց տուն պիտի չինեմ. — Իւր (son) հինգերորդ զաւակը միւսներուն հօսի չգտուեր. — Բժիշկը ութսուն հիւանդ աղայներ բժշկած էր. — Ժամացոյցը եօթը հնչեց. — Հարիւր տասն եւ հինգ զաւաղաններ սեւցուցի. — Խնասուն զաւաթները լեցուցէք. — Հենրիկոս (Henri) Ութներորդ տիրեց հաղար հինգ հարիւր ինը տարւոյն մէջ. — Եթէ մէկ ձի երկու մարդ կրէր, ութսուն եւ հինգ ձիեր պիտի կրէին հարիւր եօթանասուն մարդիկ. — Հարիւր քսան եւ հինգին հինգերորդ մասը քըսան եւ հինգ է :

(1) Նոյեմբեր, Novembre (առանց յօդի). — (2) Onze, Oui եւ Ouate բառերուն առջեւ leին օն կամ laին ան չկրճատուիր, ինչպէս՝ ձայնաւորով վերջաւորած խել մը բառերու ձայնաւորը կը կրճատուի ձայնաւորով սկսող բառերու առջեւ :

ԴԱՍ ԺԳ. LEÇON XIII

ՆԱԽՈՐԴ ԲԱՅԵՐՆ. — ՍՍԱՅԱԿԱՆ, ՅՈՒՅԱԿԱՆ
ԵՒ ԱՆՈՐՈՇ ԱԾԱԿԱՆՔ

Ստացական ածականք. — Ստացական ածականներն (Adjectifs possessifs) են .

Եղակի ար. բառերու առջեւ	Եղակի իգ. բառերու առջեւ	Եղակի իգ. և ար. բառերու առջեւ
Mon, Իմ	Ma, Իմ	Notre, Մեր
Ton, Քու	Ta, Քու	Votre, Ձեր
Son, Իւր	Sa, Իւր	Leur, Իրենց

Յոգնակի (ար. և իգ.) բառերու առջեւ	
Mes, Իմ	Nos, Մեր
Tes, Քու	Vos, Ձեր
Ses, Իւր	Leurs, Իրենց (1)

ԴԻՑ. — Ձայնաւորով և անձայն հով սկսող իշական բառերուն առջեւ ma, ta, saի տեղ

(1) Ինչպէս կը տեսնուի, leur եւ leurs (առանց իի եւ տու) կը թարգմանուին իրենց : Սակայն գործածութեան մասին չփոթելու չէ : Պէտք է leur գործածել՝ երբ իրմէ ետքը եկող բառը եղակի է, պէտք է leurs գործածել երբ իրմէ ետքը եկող բառը յոգնակի է : Ինչպէս, իրենց գիրքը, leur livre. իրենց գիրքերը, leurs livres :

mon, ton, son *կը դրուի ։ ինչպէս*, mon épée,
(իգ.) սուրս (և ոչ թէ ma épée). ton haleine,
իգ. (ալէն), շունջն (և ոչ թէ ta haleine) ։

Յուցական ածականք. — *Յուցական ածա-
կաններն* (Adjectifs démonstratifs) են .

Եգ. ար. բառի մը առջեւ Եգ. իգ. բառի մը առջեւ
Ce, Cet, այս Ceste, այս
Յոգնակի (ար. և իգ.) բառի մը առջեւ
Ces, այս

ԴիՏ. Ա. — Եղակի արականի մէջ *ce* բաղաձայնով
սկսող բառերու առջեւ կը դրուի . իսկ *cet*,
ձայնաւորով կամ անձայն *h* ով սկսող բա-
ռերու առջեւ ։ *ինչպէս*, Ce jardin, ար., այս
պարտեգը. Cet homme, ար. (օմ), այս մարդը.
Cet ami, ար. այս բարեկամը ։

ԴիՏ. Բ. — Ստացական ու Յուցական ածական-
ներն բնաւ վրանին յօդ չեն առներ . ուս-
տի մեծ սիւալ է ըսել le mon livre, այս գիր-
քը, au ce jardin, այս պարտիզին . *պէտք է*
ըսել Mon livre, A ce jardin ։

Անորոշ ածականք. — *Անորոշ ածականներն*
(Adjectifs indéfinis) են .

Quelque, մը, մէկ, քանի մը	Autre, միւս, ուրիշ
Chaque, իւրաքանչիւր	Plusieurs, շատ
Nul)	L'un et l'autre, երկուքն ալ
Aucun) և ոչ մի	Tout, ամէն (1)
Pas un)	Même նոյն

(1) Tout բառին յոգնակին կըլլայ tous (և ոչ թէ
touts) .

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿ. — ¹Բարեկամս (1) ³Հիւանդ է, Mon
ami est malade. ¹Իւր ²քոյրը ⁵գլխարկ մը ⁴ունի, Sa
sœur a un chapeau. ¹Ծիծեռնակս ⁴ձերինէն ³գեղե-
ցիկ էր, Mon hirondelle (իգ.) était plus belle que la
vôtre. ¹Իրենց ²թռչունները ⁴աղեղ ³էին, Leurs oi-
seaux étaient vilains. ⁴Այս ⁵աղոյ շատ ²գրիչներ ³սուի.
J'ai donné plusieurs plumes à ces enfants. ¹Իւրաքան-
չիւր ²աղայ տետրակը ⁴ցուցուց. Chaque enfant a
montré son cahier ։

ԲԱՌ.Բ. — Վանդակ, Cage, իգ. — Ղրկել,
Envoyer. — Ծնողք, Parents, ար. յօդ. — Տարիք,
Age, ար. — Ծառայ, Domestique, ար. — Դատել, Ju-
ger. — Գործ, Action, իգ. ։

(1) Յայտնի է թէ Հայերէնի մէջ յաճախ բառին
ծայրը ս, դ, ց, գիրերը կը դնեն իմ, քու, իւրի տեղ.
այս տեսակ բառ մը տեսած ատեննիդ առանց չփո-
թելու իմ, քու, իւր թարգմանեցէք Ֆրանսերէնի
մէջ ։ *ինչպէս*, Տետրակս, Mon cahier. Գիրքդ, Ton
livre. Գրիչը, Sa plume. Տետրակներս, Mes cahiers.
Գիրքերդ, Tes livres. Գրիչները, Ses plumes ։

Այս թռչուններուն վանդակը շատ պղտիկ է .
— Եղբայրս այս պարտէզը գնեց . — Ծառայս բա-
րեկամներուն (տրակ.) զրկեցի . — Որդեակի-իմ, ե-
թէ պատուես ծնողքդ, կեանքդ երկայն պիտի ըլ-
լայ . — Իւրաքանչիւր տարիք իւր հաճոյքներն ունի .
— Այս անտառին մէջ վաթսուն ծառեր կան . —
Չմոռնամք թէ (que) Աստուած պիտի դատէ մեր
գործերը . — Մեր դրացիները իրենց գաւաթները
կոտրեցին . — Ձեր եղբայրները բոլոր իրենց նա-
մակները գրկեցին :

ՀՐԱՆՈՒՄ Բ.

ԲԱՌՔ. — Գնդասեղ, Épingle, իգ. — վերցը-
նել (գետնէն), Ramasser. — Անմահ, Immortel.
— Հատոր, Volume, ար. :

Այս մարդը տեսնօք իւր բարեկամը չէր . —
Այս տան սենեակները շատ ցած պիտի չըլլա՞ն . —
Իւրաքանչիւր օր գնդասեղ մը դետնէն վերցուցէք
(1). — Քանի մը գիրք (յոգ.) գնեցի . — Շատ գա-
ւազաններ աղտոտեցինք . — Բոլոր մարդիկ մահկա-
նացու չե՞ն . — Այո՛, պարոն, բոլոր մարդիկ մահ-
կանացու են, բայց իրենց հոգիներն անմահ են . —
Այս ծառերը միւս ութը ծառերէն աւելի բարձր են .
— Այս գրքին հետ գնեցի միւս գրքին տասն եւ
հինգերորդ հատորը :

(1) Յիշեցէք թէ երբ նախադասութեան մը բա-
րը հրամայական ըլլայ՝ պէտք է նախ բայէն սկսիլ :

ԴԱՍ ԺԴ. LEÇON XIV

ԵՐՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

Երրորդ լծորդութիւնը, յայտնի է, օրով
կը վերջաւորի : Սոյն լծորդութեան բայերուն
խոնարհման իբր օրինակ կը դնեմք Recevoir, քն-
դունիլ բայը .

INDICATIF
Présent

ԱՆՁՄԱՆԱԿԱՆ
Ներկայ

Je reçois (1)
Tu reçois
Il reçoit
Nous recevons
Vous recevez
Ils reçoivent

Կ'ընդունիմ
Կ'ընդունես
Կ'ընդունի
Կ'ընդունեմք
Կ'ընդունեք
Կ'ընդունին

(1) Ինչպէս կը տեսնուի, երրորդ լծորդութեան
վրայ գացող բայերուն մեծագոյն մասը անկանոն
կերպով կը խոնարհի. զոր օրինակ, Սահմ. Ներկայն
փոխանակ Je reçois ըլլալու (քանի որ recev ար-
մատ ըլլալ պէտք է) կըլլայ Je reçois, իբր թէ ար-
մատը rec ըլլար : Բայց, միւս կողմէն, պէտք է ը-
սել թէ այս լծորդութեան բայերուն մեծագոյն մասը
cevoir կը վերջաւորին . ուստի ուսանողն Recevoir
բային խոնարհումը երբ լաւ ուսած ըլլայ, զփուա-
րութիւն չկրէր սոյն լծորդութեան վերաբերեալ բա-
յերը խոնարհելու մէջ :

Imparfait

Je recevais
Tu recevais
Il recevait
Nous recevions
Vous receviez
Ils recevaient

Անկատար

Կ'ընդունէի
Կ'ընդունէիր
Կ'ընդունէր
Կ'ընդունէինք
Կ'ընդունէիք
Կ'ընդունէին

Passé défini

Je reçus
Tu reçus
Il reçut
Nous reçûmes
Vous reçûtes
Ils reçurent

Անցեալ որոշեալ

Ընդունեցայ
Ընդունեցար
Ընդունեցաւ
Ընդունեցանք
Ընդունեցաք
Ընդունեցան

Passé indéfini

J'ai reçu
Tu as reçu
Il a reçu
Nous avons reçu
Vous avez reçu
Ils ont reçu

Անցեալ անորոշ

Ընդունեցայ
Ընդունեցար
Ընդունեցաւ
Ընդունեցանք
Ընդունեցաք
Ընդունեցան

Passé antérieur

J'eus reçu
Tu eus reçu
Il eut reçu
Nous eûmes reçu
Vous eûtes reçu
Ils eurent reçu

Անցեալ յառաջագոյն

Ընդունած եղայ
» եղար
» եղաւ
» եղանք
» եղաք
» եղան

Plus-que-parfait

J'avais reçu
Tu avais reçu
Il avait reçu
Nous avions reçu
Vous aviez reçu
Ils avaient reçu

Գերակատար

Ընդունած էի
» էիր
» էր
» էինք
» էիք
» էին

Futur

Je recevrai
Tu recevras
Il recevra
Nous recevrons
Vous recevrez
Ils recevront

Ապագոյն

Պիտի ընդունիմ
» ընդունիս
» ընդունի
» ընդունիմք
» ընդունիք
» ընդունին

Futur passé

J'aurai reçu
Tu auras reçu
Il aura reçu
Nous aurons reçu
Vous aurez reçu
Ils auront reçu

Անցեալ ապագոյն

Ընդունած պիտի ըլլամ
» » ըլլաս
» » ըլլայ
» » ըլլամք
» » ըլլաք
» » ըլլան

*CONDITIONNEL**Présent*

Je recevrais
Tu recevrais
Il recevrait
Nous recevriions
Vous recevriez
Ils recevraient

Թէ Ապահ

նեկայ

Պիտի ընդունէի
» ընդունէիր
» ընդունէր
» ընդունէինք
» ընդունէիք
» ընդունէին

Cond. Passé
 J'aurais reçu
 Tu aurais reçu
 Il aurait reçu
 Nous aurions reçu
 Vous auriez reçu
 Ils auraient reçu

IMPÉRATIF

Reçois
 Recevons
 Recevez

SUBJONCTIF*Présent*

Que je reçoive
 Que tu reçoives
 Qu'il reçoive
 Que nous recevions
 Que vous receviez
 Qu'ils reçoivent

Subj. Imparfait

Que je reçusse
 Que tu reçusses
 Qu'il reçût
 Que nous reçussions
 Que vous reçussiez
 Qu'ils reçussent

Subj. Passé

Que j'aie reçu
 Que tu aies reçu
 Qu'il ait reçu

Թեպիկ. Անցեալ
 Ընդունած պիտի ըլլայի
 » » ըլլայի
 » » ըլլաւ
 » » ըլլայինք
 » » ըլլայիք
 » » ըլլային

ՀՐԱՄԱՅՈՒՆ

Ընդունե՛
 Ընդունի՛մք
 Ընդունեցէ՛ք

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ**Գերկայ**

Որ ընդունիմ
 Որ ընդունիս
 Որ ընդունի
 Որ ընդունիմք
 Որ ընդունիք
 Որ ընդունին

Ստոր. Անկատար

Որ ընդունէի
 Որ ընդունէիր
 Որ ընդունէր
 Որ ընդունէինք
 Որ ընդունէիք
 Որ ընդունէին

Ստոր. Անցեալ

Որ ընդունած ըլլամ
 » ըլլաս
 » ըլլայ

Que nous ayons reçu
 Que vous ayez reçu
 Qu'ils aient reçu

Որ ընդունած ըլլամք
 » ըլլաք
 » ըլլան

Subj. Plus-que-parfait

Que j'eusse reçu
 Que tu eusses reçu
 Qu'il eût reçu
 Que nous eussions reçu
 Que vous eussiez reçu
 Qu'ils eussent reçu

Ստոր. Գերակատար

Որ ընդունած ըլլայի
 » ըլլայի
 » ըլլաւ
 » ըլլայինք
 » ըլլայիք
 » ըլլային

INFINITIF*Présent*

Recevoir

Inf. Passé

Avoir reçu

PARTICIPE*Présent*

Recevant (1)

Part. Passé

Reçu, ayant reçu

ԱՆԵՐԵԽՈՅԹ**Գերկայ**

Ընդունիլ

Անց. Անցեալ

Ընդունած ըլլալ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ**Գերկայ**

Ընդունելով

Ընդ. Անցեալ

Ընդունած, ընդունած ըլլալով

(1) Երբորդ լծորդութեան բայերը, ինչպէս քիչ մը առաջ ըսուեցաւ, բոլորովին մասնաւոր յօրինուած մը ունենալով, չէինք կրնար միայն մէկ արմատ ցոյց առլ : Ինչպէս, Սահմ. Ներկային, եւայնի մէջ ըզէ արմատը. իսկ Անկատարին եւ ուրիշ մի քանի ժամանակաց մէջ recevoir : Ուստի ուսանողն թող չը զարմանայ երբ երկու արմատներ ցոյց տրուած տեսնէ :

Անճմական դերանուանք. — *Սննական դերանուաններն* (Pronoms personnels) *են՝*

Ա. *դէմք* *եղակի ար. և իգ.*

Je, Moi, *Ես*

A moi, Moi, Me, *Ինձ*

Moi, Me, *Զես*

De moi, *Ինձմէ*

Յոգնակի

Nous, *Մենք*

A nous, Nous, *Մեզ*

Nous, *Զմեզ*

De nous, *Մեզմէ*

Բ. *դէմք* *եղակի ար. և իգ.*

Tu, Toi, *Դու*

A toi, Toi, Te, *Գեղ*

Toi, Te, *Զքեղ*

De toi, *Գեղմէ*

Յոգնակի

Vous, *Դուք*

A vous, Vous, *Զեղ*

Vous, *Զձեղ*

De vous, *Զեղմէ*

Գ. *դէմք* *եղակի*

Արական

Իգական

Il, Lui,

Elle,

Նա

A lui, Lui, Y,

A elle, Lui, Y

Անոր

Lui, Le,

Elle, La,

Զայն

De lui, En,

D'elle, En,

Անկէ

Գ. *դէմք* *Յոգնակի*

Արական

Իգական

Ils, Eux,

Elles

Անոնք

A eux, Leur, Y,

A elles, Leur, Y,

Անոնց

Eux, Les,

Elles, Les,

Զանոնք

D'eux, En,

D'elles, En,

Անոնցմէ

ԴԻՏ. Ա. — Je *և* moi*ի* *գործածութեան մէջ տարբերութիւն կայ*. Je *բայի քով կը դրուի միշտ, իսկ moi* առանձին *կը գործածուի*.

բայի մը հետ գործածուած ժամանակն ալ բային և իւր մէջ տեղ ընդհանրապէս qui, որ. que, զոր դերանուաններն կ'ուզէ: *Ինչպէս, Je chante, կ'երգեմ (չըսուիր moi chante). Qui a chanté? Ո՞վ երգեց, Moi, Ես (չըսուիր je).* Moi *qui* ai arrosé ce jardin. *Ես որ ջրեցի այս պարտեզը, և այլն (չըսուիր moi qui j'ai arrosé ce jardin): Ճիշդ այս տարբերութիւնը կայ նաեւ tu և toi, il, elle և lui, զործածութեան մէջ*:

ԴԻՏ. Բ. — Me, nous, te, vous, lui, en, y, le, leur, les *դերանուաններն միշտ բայէն առաջ կը դրուին. այս դերանուաններն, ինչպէս նաեւ moi և toi (բացի meէն և teէն) միայն Հրամայականի մէջ բայէն վերջը պէտք է դնել*: *Օրինակք. Il me donna, ինձ տուաւ. Il le battit, զայն ծեծեց. Il leur donna, անոնց տուաւ.* — *Donnez-moi, Donnez-nous, Donnez-leur, Donnez-le, Donnez-les, Donnez-lui, Donnez-en, և այլն, Տուէք ինձ, մեզ, անոնց, զայն, զանոնք, անոր, անկէ, և այլն*:

ԴԻՏ. Գ. — En *դերանունը յաճախ կը գործածուի արդէն դրուած գոյականի մը չկրկնելու համար. թէեւ Հայերէնի մէջ այն բառը*

լուեւեայն կրնայ խմացուիլ, բայց ֆրանսե-
րէնի մէջ Եւ զնեւրու է: Ինչպէս, Avez-vous
du papier? Թոռըր ունի՞ք. Oui, j'en ai, Այո՛,
ունիմ:

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱՅԻՔ. — Գրեչա իրեն տուի՞ք, Lui (1) a-
vez-vous donné ma plume? Վաղը զայն անոր պիտի
տամ, Je la lui (2) donnerai demain. Ժամացոյցնիդ
իրեն չցուցուցի՞ք, Ne lui avez-vous pas montré votre
montre? Յուցուցէ՛ք զայն իրեն, Montrez-la lui. Պատու

(1) Բայէն առաջ դրուած դերանուն խնդիրներն
բային օժանդակէն առաջ կը դրուին, եթէ բայը օ-
ժանդակ ունենայ, ինչպէս վերի խօսքին մէջ:

(2) Եթէ երկու դերանուն խնդիր ըլլայ, մէկը
Սեռի եւ միւսը Բնութեան, Սեռի խնդիրը բայէն
անմիջապէս առաջ կը դրուի, Բնութեան խնդիրն
ալ սեռի խնդիրէն առաջ: Ինչպէս, Զայն ձեզ կու-
տամ, Je vous le donne: Միայն le, la, les, գայն, գա-
նոնք Սեռի խնդիրները lui, leur, անոր, անոնց, Բը-
նութեան խնդիրներէն առաջ կը դրուին, եւ կըլլան
le lui, la lui, գայն անոր. les lui, գանոնք անոր. le
leur, la leur, գայն անոնց. les leur, գայն անոնց,
ինչպէս կը տեսնուի վերի օրինակին մէջ:

¹ ունի՞ք, Avez-vous des fruits? Այո՛, ունիմ, Oui,
j'en ai:

ԲԱՌՔ. — Նշմարել, Apercevoir. — Գաղափար,
Idée, Իդէ. — Յղանալ, Concevoir. — Փոխ տալ,
Prêter. — Տոմսակ, Billet, ար. — Նուէր, Cadeau,
ար. — Բարութիւն, Bonté, Իգ.:

Հօրմէս երկայն նամակ մը (1) ընդունեցայ. — Զայն
նշմարեցի. — Մեծ գաղափար մը յղացած էր. —
Ստակ փոխ տուէք ինձ. — Տոմսակս իրեն տուի՞ք.
— Այո՛, պարոն, երէկ զայն անոր տուի ձեր գըր-
չովը. — Իրեն չխօսեցա՞ք. — Բարութեամբ զմեզ
ընդունեց. — Զեր ձին իրեն չըրկեցի՞ք. — Գեղե-
ցիկ պարգեւ մը պիտի ընդունիմ եղբօրմէս. — Երբ
զայն ընդունիք (ընդունած պիտի ըլլաք), ցուցու-
ցէք զայն ձեր քրոջ. — Զմեկին մը ունի՞ք. — Ու-
նէի, բայց զայն կոտորեցի. — Մատիտ մը տուէք
իրեն. — Ո՛ւր են ձեր տետրակներ. — Զեր տղայքն
զայնս կ'աղտոտէին. — Մայրս հոս չէ. անկէ (Իգ.)
նամակ մը ընդունեցանք:

(1) Արդէն ըսած եմք թէ գոյական խնդիրներն
միշտ բայէն վերջը կը դրուին: Արդ, երբ երկու
գոյական խնդիրներ գտնուին, մէկը Սեռի, իսկ
միւսը Բնութեան, ընդհանրապէս բայէն անմիջա-
պէս վերջը Սեռի խնդիրը եւ ապա Բնութեան խն-
դիրը կը դրուի: Ինչպէս, Եղբօրս գիրք մը տուի,
J'ai donné un livre à mon frère:

ՀՐԱՋԱՆԳ Բ.

ԲԱՌԻՔ. — Կատու, Chat, ար. — Հաւատարիմ, Fidèle :

Այս տղայն խելացի է : զայն կը սիրեմ. — Կատուները հաւատարիմ չեն. զանոնք չեմք սիրեր. Գեղեցիկ գիրք մը պիտի տամ քեզ. — Այս կինը բարի է. իւր տղայքը զայն (իգ.) կը սիրեն. — Զիս կը սիրէք. — Այո՛, կը սիրեմք զձեզ եւ միշտ պիտի սիրեմք զձեզ. — Գրիչդ անոր մի՛ տար (1). — Այս կաւիճը ինծի կուտամք. — Վաղը կուտամ զայն ձեզ. — Ո՛չ, պարոն, մի՛ տաք զայն անոր. — Այս մարդը հարուստ է. տասն եւ վեց տուն ունի. — Ամենէն փոքր տունը քսան սենեակ ունէր :

ԴԱՍ ԺԵ. LEÇON XV

ՉՈՐՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — ՍՏԱՅԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ

Չորրորդ Ընթերցութեան վերջաւորութիւնն է

(1) Ըսած եմք թէ Գերանուն խնդիրներն Հրամայականէն վերջը կը դրուին : Երբ Հրամայականը բացասական ըլլայ, պէտք է խնդիրներն անաջ դնել, (քնականաբար այս պարագային մէջ moi եւ toi չեմք կրնար գործածել, որովհետեւ այս Գերանուններն բնաւ բացէն առաջ չեն կրնար դրուիլ) : Ինչպէս, Donnez-moi, Տուէք ինձ. Ne me donnez pas, Ինձ մի՛ տար :

re = Իբր օրինակ դնեմք Rendre, հատուցանել բառին խոնարհումը.

INDICATIF
Présent

Je rends
Tu rends
Il rend
Nous rendons
Vous rendez
Ils rendent

Imparfait

Je rendais
Tu rendais
Il rendait
Nous rendions
Vous rendiez
Ils rendaient

Passé défini

Je rendis
Tu rendis
Il rendit
Nous rendîmes
Vous rendîtes
Ils rendirent

Passé indéfini

J'ai rendu
Tu as rendu
Il a rendu

ՍՏԱՅԱԿԱՆ
ՃԵՐԿԱՅ

Կը հատուցանեմ
Կը հատուցանես
Կը հատուցանէ
Կը հատուցանեմք
Կը հատուցանէք
Կը հատուցանեն

Անկատար

Կը հատուցանէի
Կը հատուցանէիր
Կը հատուցանէր
Կը հատուցանէինք
Կը հատուցանէիք
Կը հատուցանէին

Անցեալ որոշեալ

Հատուցի
Հատուցիր
Հատոյց
Հատուցինք
Հատուցիք
Հատուցին

Անցեալ անորոշ

Հատուցի
Հատուցիր
Հատոյց

Nous avons rendu
Vous avez rendu
Ils ont rendu

Հատուցինք
Հատուցիք
Հատուցին

Passé antérieur

J'eus rendu
Tu eus rendu
Il eut rendu
Nous eûmes rendu
Vous eûtes rendu
Ils eurent rendu

Սնցեալ յառաջագոյն

Հատուցած եղայ
» եղար
» եղաւ
» եղանք
» եղաք
» եղան

Plus-que-parfait

J'avais rendu
Tu avais rendu
Il avait rendu
Nous avions rendu
Vous aviez rendu
Ils avaient rendu

Գերակատար

Հատուցած էի
» էիր
» էր
» էինք
» էիք
» էին

Futur

Je rendrai
Tu rendras
Il rendra
Nous rendrons
Vous rendrez
Ils rendront

Ապագոյնի

Պիտի Հատուցանեմ
» Հատուցանես
» Հատուցանէ
» Հատուցանեմք
» Հատուցանեք
» Հատուցանեն

Futur passé

J'aurai rendu
Tu auras rendu
Il aura rendu

Սնցեալ ապագոյնի

Հատուցած պիտի ըլլամ
» » ըլլաս
» » ըլլայ

Nous aurons rendu
Vous aurez rendu
Ils auront rendu

Հատուցած պիտի ըլլամք
» » ըլլաք
» » ըլլան

CONDITIONNEL

Présent

Je rendrais
Tu rendrais
Il rendrait
Nous rendrions
Vous rendriez
Ils rendraient

Թի Ե Ս Կ Ա Ն

ճերկայ

Պիտի Հատուցանէի
» Հատուցանէիր
» Հատուցանէր
» Հատուցանեմք
» Հատուցանեք
» Հատուցանենք

Cond. Passé

J'aurais rendu
Tu aurais rendu
Il aurait rendu
Nous aurions rendu
Vous auriez rendu
Ils auraient rendu

Թիակ. սնցեալ

Հատուցած պիտի ըլլայի
» » ըլլայիր
» » ըլլար
» » ըլլայեմք
» » ըլլայեք
» » ըլլայենք

IMPÉRATIF

Rends
Rendons
Rendez

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Հատո'
Հատուցանեմք
Հատուցե՛ք

SUBJONCTIF

Présent

Que je rende
Que tu rendes
Qu'il rende
Que nous rendions
Que vous rendiez
Qu'ils rendent

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ

ճերկայ

Որ Հատուցանեմ
Որ Հատուցանես
Որ Հատուցանէ
Որ Հատուցանեմք
Որ Հատուցանեք
Որ Հատուցանենք

Subj. Imparfait

Que je rendisse
Que tu rendisses
Qu'il rendît
Que nous rendissions
Que vous rendissiez
Qu'ils rendissent

Subj. passé

Que j'aie rendu
Que tu aies rendu
Qu'il ait rendu
Que nous ayons rendu
Que vous avez rendu
Qu'ils aient rendu

Subj. Plus-que-parfait

Que j'eusse rendu
Que tu eusses rendu
Qu'il eût rendu
Que nous eussions rendu
Que vous eussiez rendu
Qu'ils eussent rendu

INFINITIF

Présent

Rendre

Inf. Passé

Avoir rendu

PARTICIPE

Présent

Rendant

Part. Passé

Rendu, ayant rendu

Ստոր. անկատար

Որ հատուցանեի
Որ հատուցանեիր
Որ հատուցաներ
Որ հատուցանեինք
Որ հատուցանեիք
Որ հատուցանեին

Ստոր. անցեալ

Որ հատուցած ըլլամ
» ըլլաս
» ըլլայ
» ըլլամք
» ըլլաք
» ըլլան

Ստոր. Գերակատար

Որ հատուցած ըլլայի
» ըլլայիր
» ըլլար
» ըլլայինք
» ըլլայիք
» ըլլային

ԱՆԵՐԻՆՈՅԹ

ճերկայ

Հատուցանել

Աճեր. Անցեալ

Հատուցած ըլլալ

ԸՆԴՈՒՆԵԼ ՈՒԹԻՆ

ճերկայ

Հատուցանելով

Ընդ. Անցեալ

Հատուցած, հատուցած ըլլալով

Ստացական դերանուանք. — Ստացական դերանուններն (Pronoms possessifs) են՝

Եզակի

Արական	Իգական	
Le mien	La mienne	Իմն
Le tien	La tienne	Քուկդ
Le sien	La sienne	Իրենք
Le nôtre	La nôtre	Մերք
Le vôtre	La vôtre	Ձերք
Le leur	La leur	Իրենցք

Յոզնակի

Արական	Իգական	
Les miens	Les miennes	Իմիներս
Les tiens	Les tiennes	Քուկիներդ
Les siens	Les siennes	Իրեններք

Les nôtres (Արական և Իգական)	Մերիներք
Les vôtres » »	Ձերիներք
Les leurs » »	Իրենցներք

ԴԻՏ. Ա. — Այս դերանուններն գոյականներու պէս կրնան հորովիլ. ինչպէս, Le mien, du mien, au mien; la mienne, de la mienne, à la mienne. Les miens, des miens, aux miens և այլն:

ԴԻՏ. Բ. — Avoir օժանդակով խոնարհող բաշերուն ընդ. անցեալը իւր Սեռի խնդիրին հետ սեռով և թուով կը համաձայնի, եթէ

այս Սեռի խնդիրը իրմէ առաջ է : Ինչպէս,
Գրիչս քնդունեցա՞ր, Avez-vous reçu ma plume?
— Բնդունեցայ գայն, Je l'ai reçue : Հոս *reçun*
իգական գրուած է, որովհետեւ իւր Սեռի
խնդիրը գայն *l'* (գիտնանակ *la*) իրմէ առաջ
գրուած է :

ՀՐԱՀԱՆԳ Ս.

ՕՐԻՆԱԿ. — Իմ տունս ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

Ma maison est plus grande que la vôtre. ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷

⁹ *տուի*, J'ai un ami que j'aime beaucoup et à qui j'ai
donné cinq livres. — ³ *Տուն մը ունէինք որոյ դռուը*
⁷ *լայն էր*, Nous avons une maison dont la porte était
large.

ԲԱՌԻՔ. — *Կաղամար*, Enerier, ար. — *Ընկեր*,
Camarade, ար. :

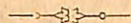
Եղբորս զմեկինը ձեր զրացւոյն զմեկինէն աւելի
գեղեցիկ է. — Մենք տուն մը գնեցինք որ շատ
մեծ է. — Եղբայրս մատիտ մը ծախեց որուն գոյնը
ձերմակ էր. — Իմ տունս ձեր քրոջ տունէն նուազ
ցած է. — Ի՞նչ կը խօսէիք, բարեկամս. — Այս
երկու գրիչներէն ո՞րը (իդ.) աւելի գեղեցիկ է. —
Ասիկա անկէ աւելի գեղեցիկ է. — Իմ կաւիճս ձե-
րինէն աւելի ձերմակ է, այնպէս չէ՞. — Այո՛, ձեր
կաւիճը իմինէն աւելի ձերմակ է, նա ամենէն ձեր-
մակն է :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌԻՔ. — *Գոցել*, Fermer. — *Պատժել*, Punir.
— *Սանարել*, Peigner. — *Դասատու*, Maître, ար. :

Սենեակին դռուը գոցեցի՞ք. — Այո՛, տիկին,
գոցեցի զայն. — Որ՞ժ պիտի տայ շունը. — Հօեղ-
բորորդւոյս պիտի տայ զայն. — Որ՞ժ է այս գրիչը.
— Եղբորս (տրակ.) է. ո՛չ, իմինս (ինծի) է. — Այս
գրիչներէն ո՞րը պիտի գնէք, ա՞յս թէ (կամ) այն.

— *Ասիկայ պիտի գնէի*, եթէ շատ փոքր չըլլար
(չէր). — Տղայն սանարեցի՞ք. — Արդէն զայն սանա-
րեցի. — Գիւրք մը գնեցի որ ձեր քրոջ գոքէն աւելի
գեղեցիկ է, եւ զոր բարեկամիս պիտի տամ. —
Դասատուն ծոյլ աշակերտները պատժեց :

ԴԱՍ ԺԷ. LEÇON XVII

ԱՌԱՋԻՆ ԼԵՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ CELUI-՝ ՎՐԱՅ
ՄԻ ՔԱՆԻ ԿԱՐԵՆՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

Ա. — *Աներեւոյթը* ger և cer *վերջաւորեալ*
բայերուն մէջ, երբ ց *կամ* ւ *գրերէն ետքը* a, o,
u, *ձայնաւորներէն մէկը դայ*, ց և ւ *գրերուն ժ*
և u *ձայները չկորսնցնելու համար*, ցէն ետքը ւ
և ւին տակ *cédille* (ç) *մը կը դրուի* : Ինչպէս,
Partager, բաժնել. Nous partageons (և ոչ թէ nous
partagons). Avancer, յառաջանալ, Nous avançons (և
ոչ թէ nous avançons) :

Բ. — *Աներեւոյթին վերջնութիւն վանկը ան-*
ձայն ւ *կամ դոյ* ւ (é) *եղող բայերուն մէջ*, երբ
խոնարհման մէջ վերջին վանկը անձայն ւ *ըլլայ*,
անձայն ւն *կամ դոյ* ւն *բայ* ւի (è) *կը փոխուի* :
Ինչպէս, Mener, տանիլ, Je mène. Sécher, չորնալ,
Il sèche, il séchera : Իսկ eler, eter *վերջաւորող բա-*
յերուն 1 *ը կամ ւն նոյն պարագային մէջ կը*

կրկնուի = *ինչպէս*, Appeler, կաւցել, J'appelle. Jeter, ցետել, Nous jetterons =

Գ. — *Ընդուն. Ներկայն yant վերջաւորող բայերուն մէջ չեն ետքը անձայն e մը եկած աւտեն՝ չը ի կը փոխուի* = *ինչպէս*, Envoyer (Ընդ. Ներկայ envoyant) J'envoie =

Դ. — *Ընդ. Ներկայն iant վերջաւորող բայերը Սահմ. Անկատարին և Ստոր. Ներկային յոգ. նակի առաջին և երկրորդ դէմքերուն մէջ երկու ի կ'առնեն. իսկ yant վերջաւորող բայերը նոյն ժամանակներուն և նոյն դէմքերուն մէջ չ'մը և ի մը կ'առնեն* = *ինչպէս*, Prier, աղաւթել (Ընդ. Ներկայ priant), Nous priions, vous priez, que nous priions, que vous priez. Envoyer, (envoyant), nous envoyions, vous envoyiez, que nous envoyions, que vous envoyiez =

Celui, celle եւայն Գերանուանց վրայ գիտելիք. — *Մեր Հայերէն ող վերջաւորող Բայածականները Ֆրանսերէնի մէջ Celui qui, celle qui, ceux qui, celles qui ող կը թարգմանուին* = *ինչպէս*, Խօսողը, Celui qui parle. Գնողը, Celui qui achète = *եթէ ողի տեղ ածուլ վերջաւորեալ ըլլայ* *qui ի տեղ* *que դնելու է* = *ինչպէս*, Գնածս, Celui que j'ai acheté, *հայն* = *իսկ երբ այս բայերուն ենթա*

կայն յայտնի դրուած ըլլայ, Celui, celle *և այլն չեն դրուիր*, *այլ ենթակայն կը դրուի* = *ինչպէս*, Խօսող տղայն, L'enfant qui parle. Գնած զիբս, Le livre que j'ai acheté (*չըսուիր* l'enfant celui qui parle, le livre celui que j'ai acheté) =

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿԲ. — Աշխատողները պիտի վարձատրեմ, Je récompenserai ceux qui travaillent. — Հայր բաժնեմք, Partageons le pain. — Չաշխատող արջայք չեն յառաջանար, Les enfants qui ne travaillent pas n'avancent pas. — Մայրդ դքեզ կը կանչէ, Votre mère vous appelle. — Թող ծաղիկը նետէ, Qu'il jette la fleur. — Մարդը գնած գրիչը եղբորը կը ղրկէ, L'homme envoie à son frère la plume qu'il a achetée =

ԲԱՌԲ. — Լողալ, Nager. — Ուտել, Manger. — Մաքրել, Nettoyer. — Կնքել, Cacheter. — Անմեղութիւն, Innocence, իզ. — Պաշտպանել, Protéger. — Շուայտութիւն, Intempérance, իզ. — Կարճեցնել, Abréger. — Կեանք, Vie, իզ. — Հեզել, Épeler. — Հաջել, Aboyer =

Ո՛ր է գետին մէջ լողացող տղայն. — Գնած պը-
տուղներս կուտեմք. — Գնած պարտէզս պիտի մաք-
րեմ. — Աշխատող տղայն նամակները կը կնքէ. —
Անմեղութիւնը պաշտպանողը ո՞վ էր. — Շուայտու-
թիւնը կեանքը կը կարճեցնէ. — Աշխատասէր տը-
ղայք իրենց ժամանակը աղէկ (bien) կը գործածեն. —
Այսօր տունս պիտի մաքրեմ. երբ պիտի մաք-
րէք ձերինը. — Իւր նամակները չկնքեր. — Թող
տղայն հեգէ. — Հաջող շուները չեն խածներ :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌՔ. — Պարապ, Vide. — Հասկ, Épi, ար.
— Վերցնել, Relever. — Սպառնալ, Menacer. —
Թղթատել, Feuilletter. — Երեբալ, Chanceler. —
Մահ, Mort, իգ. :

Պարապ հասկերը իրենց գլուխները կը վերցը-
նեն. — Գնած պարտէզս մեծ է. — Մահը մեզ կըս-
պառնար. — Գնելիք (զոր պիտի գնէ) գիրքը կը
թղթատէր. — Տունը չե՞րերար. — Ձեզ կաղաչէինք
որ գիրքը չթղթատէիք. — Մտուեր եւ ծաղիկներ
ուներցող պարտէզը պիտի գնէք. — Այո՛, օրիորդ,
պիտի գնեմք զայն. բայց զուք, ձեր տունը պիտի
ծախէք. — Ո՛չ, չպիտի ծախեմք զայն. — Ձեր բա-
րեկամին գնած գմելինը (գմելինը զոր ձեր բարե-
կամը գնեց) շատ սուր չէ՞ր. — Այո՛, շատ սուր էր :

ԴԱՍ ԺԸ. LEÇON XVIII

ԿՐԱԽՈՐԱԿԱՆ ԲԱՅ. — ԱՆՈՐՈՇ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

Կրաւորական բայ. — Կրաւորական բայե-
լուն (Verbes passifs) խոնարհումը բնաւ դժուա-
լութիւն չընծայեր : Երբ բայ մը կրաւորականի
դարձնել ուղեմք, ո՛ր ժամանակը որ դնել ու-
ղեմք, Être բային նոյն ժամանակը կ'առնեմք և
անոր քով բային Բնդ. անցեալը կը դնեմք : Ինչ-
պէս, J'aime, կը սիրեմ ըսել է, կը սիրուիմ ըսե-
լու համար être բային Սահմ. Ներկային Ա. դէմքը
կ'առնեմ (որովհետեւ կը սիրուիմ Սահմ. Ներ-
կայ եղ. Ա. դէմք է) և քովը ալ Aimer բային Բնդ.
Անցեալը կը դնեմ, որ կ'ըլլայ Je suis aimé, կը սիր-
ուիմ :

Ի դիւրութիւն ուսանողին, Aimer բային կը-
րաւորական ձեւին մէկ քանի ժամանակներն հոս
կը դնեմք .

INDICATIF
Présent

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ
ԸՆԵՐԿԱՅ

Je suis aimé
Tu es aimé
Il est aimé
Nous sommes aimés
Vous êtes aimés
Ils sont aimés

կը սիրուիմ
կը սիրուիս
կը սիրուի
կը սիրուեմք
կը սիրուեք
կը սիրուին

Plus-que-parfait

J'avais été aimé
Tu avais été aimé
Il avait été aimé
Nous avions été aimés
Vous aviez été aimés
Ils avaient été aimés

Գերակատար

Սերուած էի
» էիր
» էր
» էինք
» էիք
» էին

IMPÉRATIF

Sois aimé
Soyons aimés
Soyez aimés

ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆ

Սերուէ՛
Սերուէ՛նք
Սերուեցէ՛ք

Subj. Imparfait

Què je fusse aimé
Que tu fusses aimé
Qu'il fût aimé
Que nous fussions aimés
Que vous fussiez aimés
Qu'ils fussent aimés

Ստոր. Անկատար

Որ սերուած ըլլայի
» ըլլայիր
» ըլլար
» ըլլայինք
» ըլլայիք
» ըլլային (1)

ԴԻՏ. — Կրաւորական բայերը իրենց Տէր բայիին
հետ սեռով եւ քուով կը համաձայնին : Ինչ-
պէս, Տունը ծախուեցաւ, La maison fut vendue.
Տուները ծախուեցան, Les maisons furent ven-
dues : Ուստի կրաւորական բայերուն Տէր
բայիին Սեռին և Թուին մեծ ուշ դնելու է :

(1) Այս կերպով կը խոնարհին նաեւ մնացեալ
բոլոր ժամանակները :

Անորոշ դերանուանք . — Մնորոշ դերանուն-
ներն (Pronoms indéfinis) են՝

On, Մէկը, մարդ	L'un l'autre, Մէկըմէկ
Chacun, Ամէն մէկը, իւրա- քանչիւրը	L'un et l'autre, Երկուքն ալ
Quelqu'un, Մէկը	Aucun, Nul, Եւ ոչ մէկը
Personne, Ոչ ոք	Plusieurs, Շատերը
Rien, Ոչինչ	Autre, Ուրիշը
Autrui, Ուրիշը	Tout, Ամէնը, ամէն բան

ԴԻՏ. — Հայերէնի մէջ յաճախ առանց մարդ, մեկը
բառերը գտնուելու, Ֆրանսերէնի մէջ **ON**
կը դնենք : Ասոնք այն տեսակ խօսքերն են՝
որոց մէջ Տէր բային անորոշ է : Ինչպէս, on
chante, կ'երգեն (« կ'երգեն », որո՞նք, չեմք
զիտեր, անորոշ է Տէր բային . ուստի չեմք
կրնար ըսել . Ils chantent) : Պէտք է զիտել
թէ on-ն ետքի բայը միշտ եզակի կը գրուի,
թէ on-ն Հայերէն յոգնակի կը թարգմանուի,
ինչպէս կը տեսնուի նախորդ օրինակին մէջ :
— Հայերէնի մէջ կրաւորական եղող բայերն
ալ յաճախ on-ով կը թարգմանուին : Ինչ-
պէս, կը տեսնուիք, On voyait :

ՀՐԱՋԱՆԳ. Ա.

ՕՐԻՆԱԿԻՔ . — ¹ Բոլոր ² տղայք ³ պատժուեցան ,
Tous les enfants furent punis. — ¹ Մօքլին ³ գայլէն

² տարուեցաւ, La brebis fut emportée par le loup.—

² Այս տղայներէն ³ ո՞րը պիտի ընդունուի, ¹ Lequel ⁴ de ces enfants sera reçu? ¹ Եւ ոչ մին, Aucun.— ² Զձեզ ³ կը կանչեն, On vous appelle. ² Կը խօսին, On parle :

ԲԱՌԻՔ. — Էշ, Ane, ար. — Ինչպէս, Comme, Ընտանիք, Famille, իգ. — Տեսակ, Espèce, իգ. — Ինչք, Bien, ար. — Հանդէս, Fête, իգ. — Գողնալ, Voler :

Էշը, ինչպէս բոլոր միւս կենդանիները, ունի իւր ընտանիքը, իւր տեսակը. — Մեր հօր բոլոր ինչքերը ծախուեցան. — Չեղմէ իւրաքանչիւրը այս հանդիսին մէջ պիտի գտնուի. — Մէկը ինծի հետ խօսեցաւ. — Ոչ ոք ⁽¹⁾ կը սիրէ (չը սիրեր) ծոյրերը, բայց ամեն մարդ (tout le monde) կը սիրէ աշխատողները. — Կաշխատէին, կերդէին. — Բան մը (ոչինչ) չգողցուեցաւ այս տան մէջ, այնպէս չէ. — Եղբօրս ժամացոյցը գողցուած էր իմ կօշիկներովս :

⁽¹⁾ Երբ խօսքի մը մէջ personne, nul, aucun, rien գերանուններէն մէկը գտնուի, բացառական բայը միայն ne կ'առնէ, բայց pas չ'առնէր : Ինչպէս, Ոչ ոք կ'երգէ, Personne ne chante (չեմք կրնար ըսել ne chante pas), եւ այլն :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌԻՔ. — Գառնուկ, Agneau, ար. — Պաշտպանել, Protéger. — Առաքինութիւն, Vertu, իգ. — Վախնալ, Avoir peur. — Ամէնալ, Avoir honte :

Բոլոր գառնուկները գայլէն պիտի տարուէին (Թէակէ անցեալ), եթէ հովիւը զանոնք պաշտպանած չըլար. — Շատ սենեակներ մաքրուեցան. — Ոչ ոք ընդունուեցաւ (չընդունուեցաւ) այս սենեակին մէջ. — Ոչինչ աւելի գեղեցիկ է (չէ) քան առաքինութիւնս. — Այս երկու տղայներէն ո՞րը պիտի պատժուի. — Երկուքն ալ պիտի պատժուին. — Գրեթէ ուրիշին ⁽¹⁾ մի' տայք. — Ինչո՞ւ ձեր եղբայրը չերգէր. — Որովհետեւ կ'ամչնայ. — Թող չամչնայ. — Մի' վախնայք, բարեկամս, հոս մէկը չկայ. — Չեմ վախնար, բայց կ'ամչնամ :

Ք Ա Ղ

ԲԱՌԻՔ. — Լուալ, Laver. — Սրել, Aiguiser (էկելիդէ). — Ապուր, Soupe, իգ. — Վերը, En haut. — Սրուակ, Carafe, իգ. :

Աղջիկը ծաղիկներ պիտի ունենայ. — Ո՛չ, տիկին, չպիտի ունենայ. — Մօրաքոյրս ձեռքերը

⁽¹⁾ Ուրիշը երբ բայի քով գտնուի, ինչպէս է վերի օրինակին մէջ, autrui ով կը բացատրուի. իսկ եթէ գոյականի մը կամ ածականի մը քով գտնուի, autre ով :

չլուաց.— Ինչո՞ւ զմէկինը ետ չտուիր. — Վասն զի զայն կորսնցուցի.— Որո՞ւ պիտի ծախէք ձեր տունը. — Ծաղիկները ջրող վաճառականին պիտի ծախեմք զայն. — Որմէ՞ գնած էիք ձեր պարտէզը. — Դա— նակները սրեցէք.— Դանակները արդէն սրուած են, բարեկամս. — Դուռը գոցե՞մ (1).— Մի՛ գոցէք զայն. — Ինչո՞ւ ապուրը չէք ուտեր. — Որովհետեւ չատ տաք է.— Ո՞ւր է քոյրդ.— Վերն է. կանչե՞մ զայն. — Իմ տունս ձերինն չափ բարձր չէ. — Մտիկը քէք, վերը կերգեն. — Թող քար չնետէ (2). — Ինծի ջուր տուէք. — Սրուակինը դով չէ.— Սենեակին մէջ մէկը կայ որ դձեղ կը կանչէ :

ԴԱՍ ԺԹ. LEÇON XIX

ՁԵՂՈՒՔ ԲԱՅ. — ՄԱԿԲԱՅ

Ձեզոք բայ. — Ձեզոք բայերն (Verbes neutres) ալ ճիշդ ներդործական բայերուն պէս կը խոնարհին թէ՛ պարզ և թէ՛ բաղադրեալ (3) ժամա-

(1) Երբ մէկուն կամքը հարցնել կամ թէ հըրաման առնել ուզուի, Ֆրանսերէնի մէջ Ստորադասական կը գործածուի: Ինչպէս, Գոռոք բանամ, Que j'ouvre la fenêtre? Գրիչս առնեմ, Que je prenne ma plume? — (2) Թողը Ֆրանսերէնի մէջ que ով կը բացատրուի, այսինքն Ստորադասականին մէկ ժամանակովը: Ինչպէս, Թող գոցէ, Qu'il ferme. Թող գոցեր, Qu'il fermât :— (3) Բաղադրեալ (Composé) կը

նակներուն մէջ: Միայն քանի մը Ձեզոք բայեր կան, որոնք՝ Բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ՝ փոխանակ Avoir օժանդակը առնելու՝ Être օժանդակը կ'առնեն: Ինչպէս, Partir, մեկնիլ բային Անց. անորոշը փոխանակ J'ai parti ըլլալու՝ Je suis parti կ'ըլլայ: Նոյնպէս Անց. լառաջագոյնը, Գեքակատարը, Ապառնի անցեալը, Թեակ. անցեալը, Ստոր. Անցեալը, Ստոր. Գեքակատարը, Անեքեայր Անցեալը կ'ըլլան Je fus parti, J'étais parti, Je serai parti, Je serais parti, Que je sois parti, Que je fusse parti, Être parti, փոխանակ ըլլալու J'eus parti, J'avais parti, J'aurai parti, J'aurais parti, Que j'aie parti, Que j'eusse parti, Avoir parti (1):

Մակբայ. — Ածականները Մակբայի (Adverbe)

կոչուին այն ժամանակները՝ որոնք Avoir կամ Être բայերուն օժանդակութեամբ չինուած են. այսինքն Անց. անորոշ, Անց. լառաջ., Գեքակատար, Ապառնի անց., Թեակ. անց., Ստոր. անց., Ստոր. Գեք., Անեք. անցեալ. իսկ մնացեալ բոլոր ժամանակները կը կոչուին Նախնական կամ Պարզ (Primitif ou Simple) ժամանակներ:

(1) Աւելորդ է ըսել թէ Être օժանդակով խոնարհող չէզոք բայերուն բաղադրեալ ժամանակները իրենց Տէր բային հետ Սեռով եւ Թուով կը համաձայնին: Ինչ. Nous sommes partis, Elle était partie եւն:

կը փոխուն վրանին **ment** մասնիկը աւելցնելով հետեւեալ կանոններուն համաձայն .

Կ Ա Ն Ո Ն Ք

Ա. Չայնաւորով վերջացած Ածականներուն ծայրը **ment** մասնիկը աւելցնելու է , իսկ բաղաձայնով վերջացած Ածականները նախ իգականի փոխելու է , վերջը նոյն մասնիկը աւելցնելու է : Ինչպէս , Vrai, ստուգ. *vraiment*, ստուգիւ. — Fort, ուժով. *fortement*, ուժգին :

Սակայն այս կանոնը քանի մը բացառութիւններ ունի :

ԲԱՅ. Ա. — Կան մի քանի անձայն e ուլ վերջաւորած (այս e ն թէ՛ բառինը և թէ՛ իգականի նշան եղած առեն միանգամայն) ածականներ , որոնք **ment** մասնիկը առած առեն՝ անձայն e ն գոյ e (é) ի կը փոխեն : Ինչպէս , Aveugle, կոյր . *aveuglement*, կուրօքն . Confus, շփոթ (իգ. *confuse*), *confusement*, խառնիխառն :

ԲԱՅ. Բ. — Beau, Nouveau, Mou, Fou ածականներուն իգականին վրայ կը դրուի **ment** մասնիկը . *Bellement*, *Nouvellement*, *Mollement*, *Follement* :

Բ. — **Ant**, **ent** վերջաւորած ածականները *amment*, *emment* կ'ըլլան : Ինչպէս , Savant, գի-

տուն . *savamment*, գիտնալով . հմտաբար . *Evident*, յայտնի . *évidemment*, յայտնապէս : — Բայց միավանկները *ընդհանուր կանոնին կը հետեւին* : Ինչպէս , Lent, լամբ . *lentement*, լամբապէս :

ԴԻՑ. — Ածականներէն չափերը , ինչպէս Հայերէնի մէջ , յաճախ իբր Մակբայ կը դորժածուին : Ինչպէս , Բարձր խօսիլ , *Parler haut*. Աղէկ հոտիլ , *Sentir bon* :

ՀՐԱՀԱՆԳ. Ա.

ԲԱՌ.Ք. — Յամբ , Lent (1) . — Դուրս ելնել , Sortir. — Հասնիլ , Arriver. — Կառք , Voiture, իգ. — Եռանդուն , Ardent. — Իջնել , Descendre. — Առանձին , Seul. — Մնալ , Rester. — Իյնալ , Tomber. — Քաղաքավար , Poli. — Չափաւոր , Modéré :

Եղբայրս յամբօքէն դուրս ելաւ* (2). — Հայրս նոր հասած* էր . — Ձեր կառքէն եռանդեամբ իջած* էինք (3). — Դելեմաք (Télémaque) առանձին մնացած*

(1) Բառերուն մէջ միայն Ածականները դրուած են . ուսանողն ի հարկին Մակբայներ պարտի կաղմէլ անոնցմէ : — (2) Être օժանդակով խոնարհուող չէզոք բայերուն վրայ աստղանիշ դրած եմք . — Մակբայներն ընդհանրապէս բայէն ետքը կը դրուին : — (3) Կան չէզոք բայեր որք՝ ըստ իմաստին երբեմն Avoir եւ երբեմն Être օժանդակը կ'առնեն : Ինչպէս , Cesser,

էր Մենդորին (Mentor) հետ . — Հայրը վերցուց իւր ինկած* աղայն . — Երէկ պիտի մեկնէինք* . — Ֆրանսացին (le Français) քաղաքավարօրէն ղիս բարեւեց . — Չափաւորապէս կերած էր . — Յիսմարաբար դուրս ելած* էինք . — Տղայն համարձակու թեամբ ինձ հետ խօսեցաւ :

ՀՐԱՀԱՆԳ Բ.

ԲԱՌԲ. — Փառաւոր, Glorieux. — Հետաքրքիր, Curieux. — Հարցաքննել, Interroger. — Խոհեմ, Prudent. — Վարուիլ, Agir. — Ուշադիր, Attentif. — Արագ, Rapide. — Բանտ, Prison, Իդ. — Անփոյթ, Négligent. — Սահիլ, Glisser. — Սալալ, Pavé, ար. — Փախչիլ, Échapper :

Փառաւորապէս ներս մտած պիտի ըլլար. — Հետաքրքրութեամբ. զձեզ կը հարցաքննէր . — Ուշադրութեամբ ինձ մտիկ ըրէք . — Արագաբար կը խօսին. — Անփոյթ կերպով կը խօսէիք. — Տղայք սահեցան եւ սալալատակին վրայ ինկան*. — Գողը բանտէն փախաւ*. — Շատ (bien) վար իջած* էինք. — Սպանիաէն (Espagne) հասան*. — Կը մաղթէր որ դուրս ելած* չըլլայի :

դադրիլ . Descendre, իջնել . Entrer, մտնել . Monter, վեր ելնել . Partir, մեկնիլ . Passer, անցնիլ . Rester, մնալ . Sortir, դուրս ելնել . Եւայն, բայց մինք չուզելով ուսանողաց միտքը կանոններով ծանրաբեռնել, հրահանգին մէջ être օժանդակ առնող չէզոք բայերուն վրայ աստղանիշ (*) դնելով զորացած եմք :

ԴԱՍ Ի. LEÇON XX

ՓՈՒԱԴԱՐՁ ԲԱՅ . — ՇԱՐ. ՄԱԿԲԱՅԻ

Փոխադարձ բայ. — Փոխադարձ բայերը (Verbes pronominaux) Être օժանդակով խոնարհող չէզոք բայերուն պէս կը խոնարհին, սա տարբերութեամբ որ փոխադարձ բայերը բոլոր ժամանակներուն մէջ երկու նոյն դէմքի դերանուններ կառնեն, այսինքն je me, tu te, il se(1), nous nous, vous vous, ils se կ'ըլլան փոխանակ je, tu, il և այլն ըլլալու պարզապէս :

Իբր օրինակ հոս կը դնեմք փոխադարձ բայի մը մէկ քանի ժամանակներն .

INDICATIF

Présent

Je me repose

Tu te repose

Il se repose

Nous nous reposons

Vous vous reposez

Ils se reposent

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ

ներկայ

Կը հանգչիմ

Կը հանգչիս

Կը հանգչի

Կը հանգչեմք

Կը հանգչեք

Կը հանգչեն

Passé indéfini

Je me suis reposé

Tu t'es reposé

Il s'est reposé

Անցեալ անորոշ

Հանգչեցայ

Հանգչեցար

Հանգչեցաւ

(1) Se Անձնական դերանուն մ'է որ կը նշանակէ ինքզինք :

Nous nous sommes reposés
Vous vous êtes reposés
Ils se sont reposés

IMPÉRATIF

Repose-toi
 Reposons-nous
 Reposez-vous

INFINITIF

Présent

Se reposer

Inf. passé

S'être reposé

PARTICIPE

Présent

Se reposant

Part. passé

S'étant reposé

Հանգչեցանք
 Հանգչեցաք
 Հանգչեցան

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ

Հանգչե՛
 Հանգչե՛ք
 Հանգչեցե՛ք

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ

ներկայ

Հանգչիլ

ԱՆԵՐԵՒՈՅՐ ԱՆԳԵԱՅ

Հանգչած ըլլալ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

ներկայ

Հանգչելով

Բնդ. անցեալ

Հանգչած ըլլալով

ԴԻՑ. — Բայի մը փոխադարձ ըլլալը Աներեւոյ-
 թէն առաջ **ՏԵ** գտնուելէն կը հասկցուի :

Շարունակութիւն Մակբալի. — Ահա սովորա-
 բար գործածուած Մակբայներն . բայ ի նոցա-
 նէ որք Ածականներէն կը կազմուին .

Ailleurs, Ուրիշ տեղ
 Ainsi, Այսպէս
 Autour, Զորս կողմը
 Alors, Այն ատեն
 A présent, Հիմայ
 A peu près, Գրեթէ
 Assez, Բաւական
 Aujourd'hui, Այսօր
 Auparavant, Յառաջ
 Auprès, Քովը
 Aussi, Այնպէս . ալ

Aussitôt, Անմիջապէս
 Autant, Նոյնչափ
 Autrefois, Ատենօք
 Beaucoup, Շատ
 Bien, Աղէկ . շատ
 Bientôt, Քիչ մը ետքը
 Certes, Ատուգիւ
 Combien, Որչափ
 D'abord, Նախ
 Davantage, Աւելի
 Dedans, Ներքը

ԴԻՑ. — Զափ ցուցնող Մակբայները , ինչպէս՝
 Combien, Beaucoup, Autant, Assez, Aussi **և** այլն
 իրենցմէ ետքը **ՎԵ** նախդիր կ'ուզեն : Ինչ-
 պէս՝ Combien de femmes, Beaucoup de femmes,
 Autant d'enfants, Assez de pain **և** այլն : — Bien,
 շատ **և** La plupart, մեծագոյն մասը Մակբայ-
 ները միայն իրենցմէ ետքի դոյականէն ա-
 ռաջ յօդով **ՎԵ** կ'ուզեն : Ինչպէս, կ'ըսեմք
 Bien des hommes **և** ոչ թէ Bien d'hommes. La
 plupart du peuple, **և** ոչ թէ La plupart de peu-
 ple :

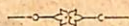
ՀՐԱՋԱՆԳ Ա.

ՕՐԻՆԱԿ. — Անմիջապէս իրար քարեւեցինք,

Nous nous sommes aussitôt salués. **Ո՛րչափ մարդիկ**
 ինքզինքնին կը չողորթեցնէին միշտ, Combien de
 personnes se flattent toujours !

ԲԱՌԲ. — Մըղողիլ, Se fâcher. — Սխալիլ, խաբ-
 ուիլ, Se tromper. — Զուարճանալ, S'amuser. —
 Ոտքի ելնել, Se lever. — Միանալ, Se réunir. —
 Պտըտիլ, Se promener. — Սխալ, Faute, իգ. — Պւղ-
 զել, Corriger. — Այգի, Vigne, իգ. — Զեռք ձը-
 գել, Se procurer :

Քիչ մը ետքը պիտի սրղողի . — Նախ սխա-
լեցաւ , բայց վերջը իւր սխալը ուղղեց . — Երեկ
ձեր եղբոր պարտիզին մէջ չատ (1) զուարճացանք .
— Ստուգիւ , պարոն , կը սխալիք . ուղղեցէք ձեր
սխալը . — Թռչունները կը միանան եւ կենաց հայ-
րը կ'ողջունեն . — Զիս կը ծաղրէք (2) . — Պարտի-
զին մէջ չէիք պարտեր երէկ . — Ոչ , պարոն , ե-
րէկ պարտիզին մէջ չէի պարտեր , բայց այսօր այդ-
ւոյն մէջ պիտի պարտիմ . — Քրոջս հետ չորս կողմը
պարտեցայ . — Բաւական տոմսով ձեռք ձգած էինք :

ԴԱՍ ԻԱ. LEÇON XXI

ՆԱԽՈՐԴ ԲԱՅՆԵՐՆ — ՇԱՐ. ՄԱԿԲԱՅԻ

Dehors, Գուրոր	Hier, Երէկ
Déjà, Արդէն	Ici, Հս
Demain, վաղը	Jadis, Ատենօք
Depuis, Ի վեր	Jamais, երբէք
Derrière, Ետեւը	Là, Հս
Désormais, Այսուհետեւ	Maintenant, Հիմայ
Dessous, Տակը	Mal, Գէշ
Dessus, վրան	Même, Աւ, նաեւ
Devant, Առջեւ	Mieux, Աւելի աղէկ
Dorénavant, Այսուհետեւ	Ne)
Encore, Տակաւին	Ne pas) Ոչ, չ'
Enfin, վերջապէս	Ne point)
Ensemble, Իիասին	Nullement, Ամենեւին
Ensuite, Յետոյ	Où, Ուր , ուր որ
Fort, Շատ	Partout, Ամեն տեղ

(1) Շատ բայի կամ գոյականի քով գտնուած
առեն beaucoupով կը բացատրուի : — (2) Շաղիքի ,
se moquer, բայը հետեւէն de խնդիր կ'ուղէ :

Peu, Քիչ
Peut-être, Թերեւս , գուցէ
Pis, Աւելի գէշ
Plutôt, Ինչուանդ
Point du tout, Ամենեւին
Près, Իօտ
Presque, Գրեթէ
Sans-doute, Անշուշտ

Tant, Այնչափ
Tantôt, Քիչ մը առաջ , նոր ,
երբեմն , քիչ մը ետքը
Tard, Ուշ
Trop, Չափազանց , շատ
Vite, Դուրս
Volontiers, Զօժարկամ

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ . — Ժամ , Heure, իգ . — Ուրբաթ ,
Vendredi, ար . — Չորեքշաբթի , Mercredi . — Վերա-
դառնալ , Retourner, (Être օժանդակ կ'առնէ) . —
Գտնուիլ , Se trouver . — Կէս , Demi :

Երեք ժամէ ի վեր բան մը (1) չեմ կերած (2) .
— Շատ ուշ վերադարձայք . — Տան հետեւը պար-
տէզ մը կար . — Միասին իջնեմք . — Այսուհե-
տեւ զձեզ չպիտի ծաղրեմ . — Երբ հասաք հոս . —
Ուրբաթ հասայ . — Օրերդ , քիչ խօսեցէք , շատ
մտիկ ըրէք . — Թերեւս Չորեքշաբթի հոս գտնուի .
— Գրեթէ բոլոր տունը մաքրեցին . — Քանի՞ մա-

(1) Բան մը երբ բացասական խօսքի մէջ գտնուի
ոչինչի կը համապատասխանէ եւ rien ով կը թարգ-
մանուի : — (2) Յիշեցէք թէ խօսքի մը մէջ rien,
jamais, point, personne, nul, aucun, guère եւ մի քանի
ուրիշ մակըայններ գտնուած առեն բացասական բայը
pas չառնէր , այլ միայն ne կ'առնէ : Ինչ . Բան մը
չեմ կերած Je n'ai rien mangé եւ ոչ թէ je n'ai pas
rien mangé .

տիտ գնեցիք. — Այս աղայն հօրը առջեւ գիրքը պատռեց. — Ժամը քանի՞ն է (ի՞նչ ժամ է). — Ժամը չորսն է (չորս ժամ է). — Ոչ, պարոն, ժամը չորսը չէ, ժամը հինգ ու կէսն է :

Ք Ա Ղ

ԲԱՌԻՔ. — Մսիլ, Avoir froid. — Տաքնալ, Se chauffer. — Ըղալ (առողջութեան կողմանէ), Se porter. — Շնորհակալ ըլլալ, Remercier. — Հագուիլ, S'habiller. — Կոչուիլ, S'appeler. — Եղբորորդի, քեռորդի, Neveu. — Կաթնալաճառ, Laitier, ար. — Անկղ, (անկի), Anse, իգ. — Անգլիալէն, Anglais. — Բնակիլ, Demeurer. — Համեստ, Modeste :

Բարեկամս, կը մսիք. տաքցէք. — Մարիամ (Marie) դեռ չուկայէն չվերագարձաւ. — Ի՞նչպէս էք, տիկին. — Շատ աղէկ, պարոն, շնորհակալ եմ ձեզ, եւ դժուր (դժուր նոյն). — Տղայքս, հագուեցէք, ուշ է. — Հայրիկ, գիրքս բերե՛մ. — Ի՞նչպէս կը կոչուիք, պարոն. — Յովհաննէս (Jean) կը կոչուիմ, եւ քոյրս Մարիամ կը կոչուի. — Եղբորորդիս վաղը պիտի ամուսնանայ. — Ժամը քանի՞ն (տրակ.) եւ լաք. — Թող կաթնալաճառը կաթ բերէ մեզ. — Ամանին անկղը ո՞վ կտորեց. — Պղտիկ եղբայրս կտորեց դայն երէկ. — Անշուշտ անգղիաբէն կը խօսիք, որո՞վեալ տարի մը Լոնտոն (à Londres) բընակեցաք. — Շատ աղէկ չեմ խօսիր դայն. — Շատ համեստաբար կը խօսիք :

ԴԱՍ ԻՔ. LEÇON XXII

ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅՔ. — ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Անկանոն բայք. — Կան այնպիսի բայեր՝ որոնք քանի մը ժամանակներու եւ Դէմքերու մէջ կանոնաւոր բայերէն տարբեր կերպով կը խօսնարհին, ասոնք Անկանոն բայեր (Verbes irréguliers) կը կոչուին : Այս կարգի բայերուն մէջ են նաեւ Պակասաւոր բայերը (Verbes défectifs), որոց մի քանի ժամանակներն կամ Դէմքերն միայն կը գործածուին : — Յետագայ հրահանգներուն մէջ գտնուած Անկանոն բայերուն ցանկը գրքիս վերջը գրուած է, ուր ցոյց տրուած են նոյն անկանոն ժամանակներն ու Դէմքերն :

Նախադրութիւն. — Ձրանսերէնի մէջ ամեն Նախադրութիւն (Préposition) միեւնոյն կերպով խնդիր չառներ : Նախադրութեանց մեծագոյն մասը Հայցական հոլով այսինքն պարզապէս ետեւէն բառ մը խնդիր կ'առնէ առանց ուրիշ Նախադրութեան, ոմանք ձե և ոմանք ալ և Նախադրութեամբ խնդիր կ'առնեն :

Հայցական հոլով խնդիր առնող Նախադրութիւններն են՝

A, Ա, մէջ
Après, Ետք
A travers, Իջէն
Attendu, Նոյնով
Avant, Առաջ
Avec, Հետ
Chez, Տունը

Concernant, Նկատմամբ
Contre, Դէմ
Dans, Ինչ
Depuis, Ի վեր
Derrière, Ետեւ
Dès, Ի վեր, ... պէս

ԴԻՏ. — “Քաղաք” ի անուանց հետ ² և կը գործածուի ընդհանրապես . իսկ “երկրի,” անուանց հետ **en** կը գործածուի : Ինչպէս , Փարիզ Է , Il est à Paris. Ֆրանսա Է , Il est en France :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ՕՐԻՆԱԿԻ. — Երեկ թատրոն գացի՞ք , Avez-vous été hier au théâtre. Այո՛ , եղբօրս հետ գացի (հոն) գործոյ մը նկատմամբ . Oui, j'y ai été avec mon frère concernant une affaire. Իւր մեկնումէն ի վեր շատ պատիւ ստացած (շահած) է . Il a acquis beaucoup d'honneur depuis son départ :

ԲԱՌԲ. — Խորհուրդ , Conseil, ար. — Գիւղ , Campagne, իդ. — Յուփ , Boîte, իդ. — Բակ , Cour, իդ. — Բարեկամութիւն , Amitié, իդ. — Գործ , Affaire, իդ. :

ABSOUÐRE, ԹՈՂՈՒԹԻՒՆ SUU. ALLER, ԵՐԹԱԼ.
ACQUÉRIR, ՇԱՀԻԼ.

Եղբայրս թատրոն գնաց (1) . — Աղջիկը իւր

(1) Շարժում ցուցնող բայերէն ետքը զրուած գոյականին առջեւ à Նախադրութիւնը կը գրուի ընդհանրապէս : Ինչպէս , Եկեղեցի կերթամ . Je vais à l'église :

մօրը հետ կը պալտէր . — Մեր տունը գացի՞ք (1) . — Իւր հօրը խորհուրդին հակառակ դուրս ելաւ . — Վաղը գիւղ պիտի երթայ . — Ամէն օր կը շահի . Այս մարդուն (այս մարդը) թողութիւն տուին . — Գիրքս պզտիկ տուփին մէջ պիտի գտնէք . — Ձեր եղբայրը ինձմէ առաջ գացած էր (2) . — Շատ բարեկամներ պիտի վատակի . — Ո՛ր կերթաք . — Հօրեղբորս տունը կերթամ , որ երէկ Բարիդէն վերադարձաւ . — Իւր բարեկամութիւնը վատակեցա՞ք . — Մարդու մը հետ կերթար . — Այս գործոյն նկատմամբ քրոջս տունը գացէք . — Բարեկամիս տունը երթամ . — Գացէք (գացէք հոն) : — Եկեղեցւոյն ետեւը մեծ ծառ մը կար . — Բակին մէջէն անցաւ .

(1) Երբայ բայը շատ անգամ Être ու կը բացատրեն Ֆրանսացիք ամէն անգամ որ Գացած եւ վերադարձած մէկուն վրայ է խօսքը . այսպէս , երբ մէկու մը կը հարցնեմք Ո՞ր գացիք , Ֆրանսերէն պէտք է ըսել OÙ avez-vous été, որովհետեւ գացած տեղէն վերադարձած մէկու մը կընայ հարցուի Ո՞ր գացիք : Ուստի ուսանողք Être բայը գործածելու են փոխանակ Aller ի ամէն անգամ որ Գացած եւ վերադարձածի վրայ է խօսքը : — (2) Aller բայը Être օժանդակով կը խոնարհի :

ԴԱՍ ԻԴ. LEÇON XXIII

ASSAILLIR, ՅԱՐՁԱԿԻԼ . ASSEoir (S'), ՆՍՏԻԼ .
BATTRE, ԾԵԾԵԼ . ՇԱՐ. ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայցական հոլով խնդիր առնող ուրիշ նա-
խադրութիւններն են՝

Devant, առջև	Malgré, հակառակ
Durant, ատեն	Moyennant, ե ձեռն, չորհիւ
En, մէջ, ատեն	Nonobstant, չնայելով, հա-
Entre, միջև	կառակ
Envers, նկատմամբ	Outre, բացի
Excepté)	Parmi, մէջ
Hormis) բացի, զատ	Pendant, ատեն, միջոցին
Hors)	

ՀՐԱՀԱՆԴ

ԲԱՌԻ. — Աչք, Oeil, (յոգ. yeux). — Համբաւ,
Renommée, իգ. — Բանակ, Armée, իգ. — Հարիւ-
րապետ, Capitaine, ար. :

Իւր հօր աչաց առջեւ տղայն ծեծեց . — Եղ-
բօս եւ բարեկամիս միջեւ նստայ . — Թշնամիները
ցամաքէն (par terre) յարձակած էին . — Հակառակ
իւր հօր խրատուց, եկեղեցի չգնաց . — Օրուան մէջ
երկու անգամ անցած էր . — Գողերուն մէջ կը նըս-
տէր եւ հաց ու միս կուտէր . — Հակառակ դէշ օդին
ամէն օր կը պարտում . — Աղքատներուն նկատմամբ
բարեակրտ ըլլամք . — Յօժարակամ պիտի նստէի

խտին վրայ եթէ զով չըլլար (1). — Կը մաղթեմ որ
մեծ համբաւ մը չահիք . — Խնչով ծեծեցիք խեղճ
տղայն . — Չպիտի ծեծէի զայն, եթէ նա զիս չծե-
ծէր . — Բոլոր բանակը (2) թշնամիներուն վրայ յար-
ձակեցաւ (3), բացի մէկ հարիւրապետէ . — Դրան
առջեւ մի նստիք . պարտեղը (4) ակթոռ մը կայ, հոն
դացէք :

ԴԱՍ ԻԴ. LEÇON XXIV

BOIRE, ԽՄԵԼ, BOUILLIR, ԵՌԱԼ, BRAIRE, ԶՌԱԼ .
— ՇԱՐ. ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայցական հոլով խնդիր առնող ուրիշ նա-
խադրութիւններն են՝

Pour, համար	Touchant, վրայօք
Sans, առանց	Vers, դէպի, ատենները
Selon, ըստ, համեմատ	Voici, } ահա առիկ
Sous, տակ	Voilà, }
Suivant, համեմատ, համաձայն	Vu, նայելով, ի նկատի առ-
Sur, վրայ	նելով

(1) Յիշեցէք թէ Ֆանսերէնի մէջ Տէր բային
(sujet) լռելեայն չկրնար իմացուիլ . — (2) Յօղը tout
բառէն ետքը դնելու է : — (3) Assailir բայը Հայ-
ցական հոլով կուգէ, ուստի վերի խօսքը թարգ-
մանեցէք Յարձակեցաւ, բռնամիները . — (4) Հայե-
րէնի մէջ յաճախ ուղղական հոլովը ներգոյականի
իմաստ կուտայ . այս պարագային մէջ Ֆրանսերէնի
մէջ գոյականէն առաջ à, dans նախադրութիւններն

ԳԻՑ. — Voici le voilà բառերուն մէջ սա տարբերութիւնը կայ, որ առաջինը մօտ բան մը կը ցուցնէ, իսկ երկրորդը հետո: ինչպէս, **voici** mon livre, իմ գիրքս սա է (մօտ եղողն է). **voilà** le tien, Գո. գիրքդ այն է (հետո եղողն է). մէկ խօսքով, առաջինը կը նշանակէ Ահաասիկ, երկրորդը Ահաապիկ: Գարձեալ Voici “ըսուած”, բանը կը ցուցնէ, իսկ Voilà “ըսուած”, բանը: ինչպէս, Voici le code de l'égoïste: tout pour lui, rien pour les autres, Անճնատերին օրէնքը սա է. ամեն բան ինձ համար, ոչինչ ուրիշներուն համար. Veiller sur soi, faire ou vaincre le vice, voilà le plus noble exercice de la vertu, Անճին վրայ հսկել, ջարեն փախչիլ կամ յաղթել նմա, ահա առարկանքեան ամենէն ազնիւ կիրառութիւնը:

ՀՐԱՆԱԳՐ

ԲԱՌ.Բ. — Նստարան, Banc, (պան) ար. — ֆլաւատիք, Décombres, ար., յող. — Թաղել, Ensevelir. — Բազկերակ, Pouls (բու), ար. — Առողջու-

կը դրուին գլխաւորաբար: ինչպէս, Եղբայրս եկեղեցին է. Թատրոնը չէ. Mon frère est à l'église, il n'est pas au théâtre.

Թիւն, Santé, իգ. — Վարձատրել, Récompenser. — Պատմութիւն, Histoire (խաղառ), իգ. — Պատմել, Raconter. — Յարատեւ, Assidu. — Երկվեցեակ, Douzaine, իգ.:

Ձեր խրատին համաձայն իւր հօր հետ խօսեցայ, բայց ինձ մտիկ չըրաւ. — Ժամը չորս ու կէսին առտնները եղբօրս հետ դաւաթ մը գինի (1) խմեցի ծառին տակ. — Ջուրը կրակին վրայ կեռայ. — Նստարանին վրայ նստեցէք եւ պատմութիւն մը պատմեցէք ինձ. — Էշերը կը զոռն եւ չուները կը հաչեն, այնպէս չէ. — Եօթը հոգի (անձինք) փլատակաց տակ թաղուեցան. — Իւր բազկերակը մէկ վայրկենի մէջ (2) եօթանասուն եւ հինգ անգամ կը զարնէ. — Բարեկամս, ինչո՞ւ այդչափ ջուր կը խըմէք. — Այս ամանին մէջ այլ եւս (plus) եռացած ջուր չկայ (3). — Ձեր կենաց (առողջութեան) համար (à)

(1) Չափ, պարունակութիւնը եւայն ցուցնող բառերը, ինչպէս գաւաթ մը, շիշ մը, գոյգ մը, երկվեցեակ մը եւայն իրենցմէ ետքը եկող գոյականէն առաջ **de** խնդիր կուզեն: ինչպէս, Գաւաթ մը գինի տուէր ինձ, Donnez-moi un verre de vin. Երկու գոյգ ձեռնոց ունի՞ր, Avez-vous deux paires de gants? Եւն: (2) — Մեկ վայրկենի մէջ, Par minute. — Այսպէս կըսուին Օրը (մէկ օրուան մէջ), Par jour. Ամիսը (մէկ ամսուան մէջ) Par mois. Տարին (մէկ տարուան մէջ), Par an եւայն. — (3) Յիշեցէք թէ բացասական բա-

գաւաթ մը գինի պիտի խմեմ. — Գասառուն աշա-
կերաը վարձատրեց, ի նկատի առնելով անոր յարա-
տեւ աշխատութիւնը. — Երկու զոյգ կօշիկ եւ ե-
րեք երկվեցեակ գուլպայ գնեցի :

ԴԱՍ ԻԵ. LEÇON XXV

CONCLURE, ՀԵՏԵՒՑՆԵԼ. CONDUIRE, ԱՌԱՋՆՈՐԴԵԼ.
COUDRE, ԿԱՐԵԼ. — ՇԱՐ. ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

De նախադրութեամբ խնդիր առնող Նա-
խադրութիւններն են՝

A cause de, Պատճառաւ	Hors de, Դուրս
A côté de } Գոլը	Loin de, Հեռի
Auprès de }	Près de, } Մօտ, քով
Autour de, Զորս կողմը	Proche de }
Faute de, Առ ի չգոյէ, չու- նենայով	Vis-à-vis de, Գիմացը. դէմը

ԴԻՏ.— Բացի A travers, մէջէն նախադրութենէն,
բոլոր à ուլ եւ au ուլ շինուած Նախադրու-
թիւնները **de** ուլ խնդիր կ'առնեն :

A նախադրութեամբ խնդիր առնող Նախա-
դրութիւններն են՝

Jusqu'à, Մինչեւ	Par rapport à, Նայելով
Quant à, Գալով ..., եսկ	

յին pas չգրուիր, երբ խօսքին մէջ *Aucun, personne, nul, rien, plus* (ոչ եւս, այլ եւս) եւայլն բառերէն մին
գտնուի :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌԲ. — Շրջադդեւաւ, Robe, իգ. — Մղել,
Pousser. — Փռնդաւ, Éternuer. — Կարելի, Pos-
sible. — Ծիրան, Abricot, ար. — Թել, Fil, ար. —
Սան, Filleul, ար. — Գոհանալ, Se contenter. —
Կնքահայր, Parrain, ար. :

Աղջիկը մօրը քով նստած շրջադդեւաւ մը կը
կարէր. գալով խնձի, եւ անոյշ կ'եփէի. — Չեր խօս-
քերէն կը հետեւցնեմ թէ (que) ձեզի զրկած գիրքս
չէք ընդունած. — Եղբայրնիդ քորոս սենեկէն դուրս
մղեց. — Կնքահօրս պարտիզին գիմացը ձեր քեռ-
ւոյն հետ խօսեցայ. — Հովիւը իւր ոչխարները դաշ-
տը կը տանէր (կ'առաջնորդէր) (1). — Կարելու ատեն
(2) փռնդաւ. — Ի՞նչ հետեւցուցիք. — Խնձի ծի-
րան տուէք որ անոյշ եփեմ. — Ինչո՞ւ համար չըր-
ջադդեւաւ չկարեցիք. — Թե՛ղ չունենալուս համար
(առ ի չգոյէ թելի) զայն չկարեցի. — Ահաւասիկ
թել, նստեցէք ձեր մօր քով եւ կարեցէք զայն. —
Բարեկամս եկեղեցի տարի (առաջնորդեցի). — Մին-
չեւ ո՞ւր պիտի երթամք. — Մինչեւ մեր սանին
պարտեզը պիտի երթամք. — Գրիչ մը չըլլալուն,
մատիաով մը գոհացայ. — Կնքահօրս հետ գետին
քովը (le long de) պտուեցայ. — Առաջնորդեցէք խնձ:

(1) Յիշեցէք թէ չարժու՞մ ցուցնող բայերը սո-
վորաբար **au** ուլ խնդիր կ'առնեն. — (2) Կարելու ատեն,
en cousant. Ընդ. ներկայէն առաջ ընդհանրապէս **en**
կը գրուի. այս **en**ը յաճախ ատենի իմաստով կը
բանի :

ԴԱՍ ԻԶ. LEÇON XXVI

COURIR, ՎԱԶԵԼ. CRAINdre, ՎԱԽՆԱԼ. CROIRE,
ԿԱՐԾԵԼ. — ՇԱՂԿԱՊ

Շաղկապ. — Շաղկապներէն ոմանք իրենցմէ
ետեւ Սահմ. եղանակ կ'ուզեն, ոմանք Ստորադա-
սական, ոմանք ալ երբեմն Սահմանական և եր-
բեմն Ստորադասական :

Սահմանական ուղղութիւն են՝

A cause que, Ահոր համար որ	Dès que, ... պէս, անմիջա-
A condition que, սա պայման- նաւ որ	պէս որ
Ainsi que, ինչպէս որ	Lorsque, երբ
A mesure que, որչափ որ	Non plus que, ոչ ալ
Attendu que, քանզի	Parce que, որովհետեւ
Aussi bien que, ինչպէս նաեւ	Pendant que, երբ, ատեն
Aussitôt que, ... պէս, անմի- ջապէս որ	Pourquoi, ինչո՞ւ
Autant que, որչափ որ	Puisque, քանի որ
Comme	Quand, երբ
De même que } ինչպէս որ	Si, եթէ
Depuis que, ի վեր	Tandis que, մինչդեռ
	Vu que, ինչու որ

ԲԱՌՔ. — Գրպան, Poche, իգ. — Կէս օր, Mi-
di, ար. — Հաւատալ, Croire :

ՀՐԱՀԱՆԳ

Չի հաւատար որ միշտ ջուր կը խմեմ (Ստ. ներկ).
— Վաղած ատենը (երբ կը վաղէր), գրպանէն թուղթ
մը ինկաւ. — Արեգակը ծագելուն (կ'ընկուն) պէս,
պարտէզ գացինք եւ մինչեւ կէս օր պարտեցանք.
— Այս մարդը բանէ մը չվախնար (ոչինչ չվախ-

նար) (1) — Կը կարծէի թէ կը վաղէիք. — Ինչո՞ւ
համար ծառին վրայ չեղաք (monter). — Չեղայ, ո-
րովհետեւ կը վախնայի, ինչպէս պիտի վախնար ձեր
եղբայրը. — Միասին երթամք թատրոն. — Պայ-
մանաւ որ չվաղէք. — Ոչ, բնաւ չպիտի վաղեմ,
հաւատացէք ինձ. — Մի վախնաք այս մարդուն
խորհուրդներ տալու, ինչու որ բարի է, մինչդեռ իւր
եղբայրը աշխարհի ամենէն չար մարդն է :

ԴԱՍ ԻԷ. LEÇON XXVII

CUEILLIR, ՔԱՂԵԼ. DÉCHOIR, ԻՅՆԱԼ (առաժանեւ Էն.)
DIRE, ԸՍԵԼ. — ՇԱՐ. ՇԱՂԿԱՊԻ

Ստորադասական ուղղ Շաղկապներն են՝

Afin que, Որպէս զի	Pour que, Որպէս զի
A moins que, Եթայն թէ	Pourvu que, Միայն թէ
Au cas que, Դեպք թէ, եթէ	Quoique, Թէպէտ
Bien que, Թէեւ	Sans que, Առանց
De crainte que, Վախեալով որ	Si peu que, Քիչ մ'ալ
De peur que, Վախեալով որ	Soit que, Թէ ... թէ
En cas que, Դեպք թէ, եթէ	Supposé que, Ենթադրելով որ
Encore que, Թէեւ	

Երբեմն Սահմանական երբեմն Ստորադասա-
կան ուղղ Շաղկապներն են՝

De manière que)	Si ce n'est que, եթէ ոչ,
De sorte que)	Այնպէս որ
En sorte que)	բայց միայն
Que, որ, թէ	Tellement que, Այնպէս որ

(1) Craindre Բայը հայցական հոլով ինդիք կառ-
նէ. իսկ իրմէ ետքը եկող բայէն առաջ առաջ առաջ
բոլորովին կուղէ :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌԻՔ. — Օձ, Serpent, ար. — Տեսնել, Voir.
— Տրամուխիւն, Tristesse, իգ. — Պատճառ, Cause,
իգ. — Պաշտօն, Poste, ար. — Յամիկ, Jasmin, ար. :

Երբ ծագիկներ կը քաղէի, կարծեցի օձ մը տես-
նել. — Ի՞նչ կըսէր ձեզ այս մարդը. — Կըսէր թէ
իւր համբաւէն խնամ է, այնպէս որ մէկը (ոչ ոք)
զինքը չյարգեր. — Իրեն նամակ մը գրեցի որպէս զի
իւր տրամուխեանը պատճառը ինձ բռն. — Վաղը
պարտեղ պիտի երթամք եւ վարդ պիտի քաղեմք.
— Ինչո՞ւ յամիկ չքաղեցիք. — Որովհետեւ չզը-
տանք (անկէ), մինչդեռ շատ վարդեր կային. —
Թէեւ իրեն հարցուցի թէ (1) ո՞ր էր եղբայրը, բայց
բառ մը չըսաւ ինձ. — Ձեզի ըսածս (ինչ որ (ce que)
ձեզի ըսի) ուրիշին մի՛ բռնք. — Զայն իրենց չպի-
տի ըսեմ, վախճալով որ չարդողին. — Կըսեն թէ իւր
պաշտօնէն խնամ է :

ԴԱՍ ԻՐ. LEÇON XXVIII

ÉCRIRE, ԳՐԵԼ. ENVOYER, ՂԵԿԵԼ. FAIRE, ԸՆԵԼ. —
ՇԱՐ. ՇԱԿԱՊԻ

ԴիՏ. — Մեր ացնել, եցնել վերջաւորող կամ
Տալ բայով շնորհած (չինել տալ, բերել

(1) Հարցական մակբայէ մը առաջ գտնուող քէն
Ֆրանսերէնի մէջ չգրուիր. ուստի վերի խօսքը
պէտք է թարգմանել հարցուցի ո՞ր էր :

տալ, ե այլն) բայերը Ֆրանսերէնի մէջ
faire ու կը կազմուին, որ գլխաւոր բա-
յին Աներեւոյթէն առաջ կը գրուի. խո-
նարհման մէջ միայն faire-ը կը խոնարհի,
խակ քովի բայը անխափօս կը մնայ: Ինչպէս,
Lire, կարդալ, Faire lire, կարդացնել : Սահմ.
Ներկոյ Je fais lire, tu fais lire, nous faisons
lire, կը կարդացնեմ, կը կարդացնես, կային:

Ուրիշ քանի մը գործածական Շարկապներ .

Ainsi, այսպէս	Néanmoins, սակայն
Après, վերջը	Or, ուստի
Au contraire, ընդհակառակն	Par conséquent, հետեւաբար
Car, վասն զի	Par exemple, օրինակի հա-
Cependant, սակայն	մար
C'est-à-dire, այսինքն	Savoir, այսինքն
D'ailleurs, ասկէ դատ	Surtout, մանաւանդ
Enfin, վերջապէս	Toutefois, այստէ հանդերձ

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌԻՔ. — Ծրար, Paquet, ար. — Գումար,
Montant, ար. — Վճարել, Payer. — Անխաւ ըլլալ,
Avoir tort. — Խնդալ, Rire :

Ենթադրելով որ ձեզ գրէր, պիտի պատասխանէի՞ք
իրեն. — Քեռինիդ ծրարը պիտի զրկէ՞. — Ընդ-
հակառակը, կըսէ թէ զայն պիտի չզրկէ, որովհե-
տեւ զայն գնողը անոր (1) գումարը չէ վճարած. —

(1) Անորը երբ անշունչ բառ մը յարաբերէ,

Չեզի ըսածս ըրի՞ք . — Ո՛հ, դեռ չըրի դայն, որովհետեւ ժամանակ չունեցայ, սակայն երկու ժամէն (երկու ժամուան մէջ) պիտի ընեմ դայն . — Եթէ հարուստ ըլլայի, գեղեցիկ տուն մը չինել պիտի տայի . — Վերջապէս քոյրդ գիրքս կը զրկէ . — Մի խնդացնէք զիս . — Ո՞վ խնդացուց զձեզ . — Քոյրերնիդ միշտ զիս կը խնդացնէ . — Անիրաւ էք, ես զձեզ չը խնդացուցի . — Այս գիրքը եղբօրս զրկե՞մ . — Այո՛, պարոն, զրկեցէք դայն նմա . — Ըսե՞մ թէ (կամ) գրեմ . — Գրեցէք, մի՛ ըսէք :

ԴԱՍ ԻԹ. LEÇON XXIX

FALLOIR, ՊԵՏՔ ԸԼԼԱԼ. FUIRE, ՓԱՍՁԱԼ. LIRE,
ԿԱՐԴԱԼ. — ՁԱՅՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Գործածական Չայնարկութիւններն (Interjections) են՝

Յաւի եւ տրտմութեան . — Ah! aïe! ouf! ahi! ա՛հ, ա՛հ, վա՛հ, վա՛հ . hélas! hé! ափսո՛ս, մե՛ղք .

Ուրախութեան եւ բաղձանքի . — Ah! bon! ա՛հ, ա՛րք է, աղէ՛կ .

Վախի . — Ah! hé! վա՛հ, ա՛յ .

Արհամարհելու եւ զգուշելու . — Fi! fi donc! քա՛րշ, ամա՛թ քեզ .

en ով կը բացատրուի ընդհանրապէս, որ բայէն առաջ կը դրուի . վերի խօսքը պէտք է թարգմանել անոր չէ վճարած գումարը, ...n'en a pas payé le montant :

Հեգնելու . — Oh! hé! zeste! փէ՛հ .

Զարմանալու . — Oh! ա՛հ .

Քաջալերելու . — Ça! oh ça! or ça! allons! courage! tenez ferme! օ՛հ, հապօ՛հ, աղէ՛ .

Կանչելու . — Hola! hé! ա՛յ, ի՛շա .

Լռեցնելու . — Chut! (շեւ) st! paix! քա՛ն .

Ապշելու . — Oh! ha! miséricorde! bon Dieu! Տէ՛ր Աստուած, ողբմա՛ծ Աստուած :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌԲ. — Գլուխս կը ցաւի, J'ai mal à la tête. Սպաննել, Tuer. — Լրագիր, Journal, ար. — Հաւածել, Poursuivre :

Ի՞նչ (quoi!) կը փախչիք, ամօթ ձեզ . — Օ՛հ, կարգացէք դասերնիդ . — Լուռ, աղմուկ մի հանէք (մի ընէք), գլուխս կը ցաւի . — Տէ՛ր Աստուած, զինքը պիտի սպաննեն, եթէ ասիկա ընէ . — Գողերն փախան, պէտք է զանոնք հալածել . — Ի՞նչ պէտք է ընել կենաց մէջ . — Պէտք է աշխատիլ, պէտք է ծոյլ ըլլալ . — Այս աւուր լրագիրը կարգացի՞ք . — Ոչ, պարոն, դեռ չկարգացի դայն . — Պէտք է որ ձեր քոյրը խնժի հետ դայ (երթայ) . — Երբ ես նամակը կը գրէի, ինչո՞ւ կը փախչէիք . — Պէտք պիտի ըլլայ այս ընել . — Դասս կարգա՞մ, Տէ՛ր . — Այո՛, կարգացէք դայն, եւ դուք, կարգացողին (կարգացողը) մօտիկ ըրէք (4) .

(4) Écouter բայը հայցական հոլով խնդիր կուզէ :

ԴԱՍ Լ. LEÇON XXX

LUIRE, ՓԱՅԼԻԼ. MAUDIRE, ԱՆԻՄԵԼ.
METTRE, ԴՆԵԼ.

ԴԻՏ. Ա. — Se mettre à *կը նշանակէ* սկսիլ :

ԴԻՏ. Բ. — Յաճախ միայն, ուրիշ բան մը չ'...
բայց երբ Յրաններէնի մէջ *կը բացատրուի*
բայէն առաջ եւ *վերջը* *գրեւոր* (առանց pas ի) : *Ինչպէս*, « Միայն մէկ գրիչ ունիմ », Je n'ai qu'une plume. « Միայն հինգ մատիտ տուա », Il ne donna que cinq crayons :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ. — Կոճակ, Boulton, ար. — Հոր, Puits.
ար. — Դոյլ, Sean, ար. — Օթեկ, Rassis :

Նոյ (Noé) իւր Շամ (Cham) որդին անիծեց. — Այս առաւօտ գլխարկս եղբորս սեղանին վրայ դրի, հիմայ չեմ գտներ դայն. — Արեգակը զմեզ չըլուսաւորեր. — Այո՛, սիրելիս, արեգակը կը լուսաւորէ եւ պիտի լուսաւորէ միշտ զմեզ. — Հայրը իւր զաւակը կ'անիծէ, հայրիկ. — Այո՛, տղայս, հայրը կ'անիծէ իւր տղայն, եթէ սա չար է. — Երբ զպրօց դացի, անմիջապէս աշխատիլ սկսայ. — Այսօր ուրիշ զգեստ մը պիտի հագնիմ (պիտի դնեմ). — Հոս ուրիշ բան չունիմք բայց եթէ երեք օթեկ հաց եւ տասը հաւկիթ. — Դոյլը հորին քով դնեմ. — Ո՛չ, հորին

առջեւ դրէք զայն. — Շրջագրեստիս քանի՞ (1) կոճակ պիտի դնէք. — Միայն եօթը կոճակ պիտի դնեմ անոր (2). — Սուրբեր կը փայլէին, բայց, աւա՛ղ, որչափ մարդիկ սպաննուած էին :

ԴԱՍ ԼԱ. LEÇON XXXI

MOUDRE, ԱՂԱԼ. MOURIR (3), ՄԵՌՆԵԼ.
MOUVOIR, ՇԱՐԺԻԼ.

ԴԻՏ. — Շատ անգամ, թէ՛ խօսակցութեան եւ թէ՛ գրութեան մէջ, քիչ մը ետքը ըլլալիք բան մը ցուցնելու համար Aller բային Սահմ. Ներկայն եւ Անկատարը կը դրուին գլխաւոր բային Աներեւոյթէն առաջ, փոխանակ նոյն բային Ապառնին եւ Թէականը գործածելու : *Ինչպէս*, Պիտի տեսնեք, Vous allez voir. Երբ մեռնելու վրայ եր (երբ պիտի մեռնէր), Lorsqu'il allait mourir :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ. — Նախնի, Ancien. — Յորեն, Blé, ար.

(1) Յիշեցէք թէ քանակական մակբայները իրենցմէ յետոյ *de* նախդիր կ'ուղեն. — (2) Անոր, տրական հոլով, ջով կը բացատրուի, երբ անշունչ իր մը յարարերէ. — (3) Mourir բայը être օժանդակը կ'առնէ բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ :

— Խահուէ , Café, ար. — Կրտսեր , Cadet. — Երկուշաբթի , Lundi, ար. — Սեղան նստիլ , Se mettre à table :

Նախնիք ցորենը չէին աղար. — Ո՞վ շարժեց այս ամանները. — Իւր բարեկամը երկուշաբթի մեռաւ . — Սնոթութենէ կը մեռնիմ . — Յորենը աղացի , հիմայ խահուէն պիտի աղամ . — Երբէն ի վեր մեռած է կրտսեր եղբայրնիդ . — Վեց տարիէ ի վեր մեռած աստերը տասը տարու էր (տասը տարի ունէր) . — Դուք քանի՞ տարեկան էք . — Ես քսան երկու տարեկան եմ . — Եղբայրնիդ մեկնելու վրայ էր , երբ սա նամակը ընդունեց . — Մանչը պիտի լինայ . — Թէեւ թշնամինիդ է , մի մաղթէք որ մեռնի . — Ժամը հինգ ու կէսին սեղան նստանք . — Եղբորս երկայն նամակ մը պիտի գրեմ :

ԴԱՍ ԼԲ. LEÇON XXXII

NAITRE, ԾՆԻԼ. OUVIR, ԲԱՆԱԼ. PLAIRE, ՀԱՃԻԼ

ԴԻՏ. — Հայերէն կ'ըսեմք գլուխս , ոտքս , աչքս և այլն կը ցաւի , մարմնոյն ցաւած մասին ծայրը ^ս , ^դ , ^ն զրերը դնելով , բայց Ֆրանսացիք պարզապէս « գլուխին , ոտքին , աչքին ցաւ ունիմ » կ'ըսեն , ցաւած մասը Տրական դնելով : Ինչպէս , Գլուխս կը ցաւի , J'ai mal à la tête. Ոտքը կը ցաւի , Il a mal au pied :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌ.Բ. — Քնութիւն , Nature, իդ. — Օրէնք , Loi, իդ. — Գոցել , Couvrir. — Օղոստոս , Août, ար. (ու) — Ճաթիլ , Crever. — Համբերել , Souffrir. — Սնկիլթ , Impoli. — Սիրտ , Cœur, ար. :

Միեւնոյն օրը ծնած եմք⁽¹⁾ — Ո՞վ բացաւ բոլոր պատուհանները . — Այս մարդը չատ հաճելի է (Սահմ. ներկ.) ինձ . — Ձեր բարեկամէն նամակ մը ընդունեցայ , բայց չպիտի բանամ զայն . — Ամէն ինչ որ կը ծնի օր մը պիտի մեռնի . այս է (c'est) բնութեան օրէնքը . — Պիտի ընեմ ինչ որ հաճելի է (հաճելի պիտի ըլլայ) ձեզ . — Ո՞վ բացեր է դուռը , գոցեցէք զայն . — Ձեր քեռորդին սէր ծնած է . — Իսկիւ տար (Իսկիւ տար) ծնած է նա հազար ութը հարիւր եօթանասունին , օգոստոս ամսոյ մէջ . — Եթէ այս ամանը դոցած ըլլայի , պիտի ճաթիլ (Թէպէ . անց) . — Այս անկիրթ մարդուն (մարդը) բնաւ ալ սուհետեւ չպիտի համբերեմ⁽²⁾ , դուքս հանեցէք զայն . — Ի՞նչ ունիք , հիւսնդ էք . — Երէկ սիրտս կը ցաւէր , այսօր աչքերս կը ցաւին :

ԴԱՍ ԼԳ. LEÇON XXXIII

PARAITRE, ԵՐԵԻԼ. PLEUVOIR, ԱՆՁՐԵԻԵԼ.

POURVOIR, ՀՈԳԱԼ

ԴԻՏ. — Ֆրանսացիք օդի վրայ խօսելով **Faire**

(1) Naitre բայը Être օժանդակով կը խոնարհի .
— (2) Souffrir բայը հայցական հոլով խնդիր կ'անէ :

բայը կը գործածեն , երբ մենք Ըյալ բայը
կը գործածենք : Ինչպէս , Օղբ այսօր տաք է ,
Il fait chaud aujourd'hui :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ. — Ճառագայթ , Rayon, ար. — Որթ ,
Vigne, իգ. — Ժողովուրդ , Population, իգ. — Եր-
կիր , Pays, ար. — Ակոսյ , Dent, իգ. :

Երկայն առնն կայ որ չէ անձրեւած . — Ուրա-
խութեան ճառագայթ մը երեւցաւ իւր աչաց մէջ .
— Այս մարդը կը ճանչնա՞ք . — Ո՛չ , զայն չեմ
ճանչնար . — Հայրս ըստր ձեր պէտքերը (պիտոյից
տրակ.) պիտի հոգայ(1) . — Յուրա երկիրներու մէջ որ-
թը չաճիր . — Եթէ ձեր մայրը ճանչնայի , ձեր հայրն
ալ պիտի ճանչնայի . — Եգիպտոսի (Égypte) մէջ քիչ
անգամ կանձրեւէ , այնպէս չէ . — Պէտք է որ աշ-
խատիս , որպէս զի դու իսկ (vous-même) հոգաս
պէտքերդ . — Օղբ ի՞նչպէս է (ի՞նչ օդ կընէ) . — Այս
առաւօտ զով էր , բայց հիմայ տաք է . — Բարեկամնիդ
զիս չճանչցա՞ւ . — Ես հոս մէկը (ոչ ոք) չեմ ճանչեր .
— Ժողովուրդը քիչ ժամանակի մէջ (en) աճեցաւ .
— Դուրս մի ելնէք , օղբ շատ ցուրտ է այսօր . —
Հիւանդ կերելիք . — Այո , ակոսյներս կը ցաւին . —
Արեգակը տերեւներուն մէջէն կերելար :

(1) Pourvoir բայը տրական հոլով խնդիր կուզէ :

ԴԱՍ ԼԳ. LEÇON XXXIV

POUVOIR, ԿԱՐՆԱԼ. PRENDRE, ԱՌՆԵԼ.
RÉSoudre, ՈՐՈՇԵԼ

ԴԻՏ . — Ֆրանսացիք յաճախ միայն , միշտ կը
բացատրեն Ne faire que ու՛ : Ինչպէս , Vous
ne faites que sortir, Դուրս ելնելէն ուրիշ բան
չես գիտեր , միշտ դուրս կելնես . Il ne fait
que parler, Խօսելէն ուրիշ բան չգիտեր , միշտ
կը խօսի . — Կայ նաեւ Ne faire que de, որ
առաջինէն բոլորովին տարբեր նշանակու-
թիւն մը ունի և կը նշանակէ դեռ . հիմայ ,
նոր : Ինչպէս , Il ne fait que de sortir. Դեռ . հի-
մայ , նոր դուրս ելար :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ. — Յաղթել , Vaincre. — Դադրիլ , Ces-
ser. — Սովորիլ , Apprendre. — Թէյ , Thé, ար. —
Վաղը չէ միւս օր , Après-demain. — Քուն , Som-
meil, ար. — Քնանալ , Dormir. — Արթննալ , Se
réveiller :

Կրնա՞ք ինձ ըսել թէ քանի է ժամը . — Եթէ
ժամացոյց մը ունենայի , կրնայի ձեզ ըսել թէ քանի՞
է ժամը . — Գրիչս առի՞ք , պարոն . — Չեր եղբայրը
աւաւ զայն . — Շարլըմաներ (Charlemagne) որոշեց
Սաքսոններուն (Սաքսոնները , les Saxons) յաղթել

(1). — Եթէ անձրեւը դադրի, պիտի կարենամ դուրս ելնել, որովհետեւ հիմայ ցուրտ է. — Դասերնիդ սովրեցա՞ք, եթէ չսովրեցաք զայն, սովրեցէ՛ք զայն. — Խահո՞ւէ թէ (կամ) թէյ կա՞նէք. — Երէկ տու- նէն չլրցի դուրս ելնել, որովհետեւ ցուրտ էր եւ կանձրեւէր, թերեւս վաղը կարենամ (պիտի կարե- նամ) դուրս ելնել. — Եթէ օդը գեղեցիկ ըլլայ(է) վաղը չէ միւս օրը Բարիդ պիտի մեկնիմ (2). — Քուն ու- նիմ. — Եթէ քուն ունիք, քնացէ՛ք. — Չեմ կրը- նար քնանալ, որովհետեւ գլուխս կը ցաւի. — Քը- նանալէ ուրիշ բան չէք գիտեր, քիչ մը աշխատե- ցէ՛ք, բաբկամս, դեռ հիմայ արթնցաք :

ԴԱՍ ԼԵ. LEÇON XXXV

RIRE, ԽԵԴԱԼ. ROMPRE, ԿՈՏԲԵԼ. SAVOIR, ԳԻՏԵԱԼ

ԴԻՑ. Ս. — **Savoir bon gré** (à quelqu'un) կը նշանակէ (մէկու մը) Շնորհակալ ըլլալ, գոճ ըլլալ. ասոր հակառակն է՝ **Savoir mau- vais gré** (à quelqu'un) որ կը նշանակէ դժգոհ ըլլալ :

ԴԻՑ. Բ. — Հայերէն գիտնալս (կարծեմ) բացառ- լութիւնը ֆրանսացոյց մէջ Que je sache ով կը թարգմանուի :

(1) Vaincre բայը հայցական հոլով խնդիր կուզէ :
— (2) Partir բայը, տեղ մը ուղեւորիլ, իրմէ ետքը pour խնդիր կուզէ :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌԹ. — Ես եմ, C'est moi. — Ձէնք, Arme, իդ. — Հասկնալ, Comprendre. — Պարեւ, Danser. — Չարիք, Mal, ար. :

Երբ բարին չարիք (չարիքը) կը գործէ (կընէ), չարը կը խնդայ. — Դասերնիդ գիտէ՞ք, պարոն- ներ (1). — Այո, տէր, գիտեմք զայն. — Չխուսորները դուռը խորտակեցին. — Ո՞վ է խնդացողը. — Ես եմ. եղբայրնիդ զիս խնդացուց. — Գիտնալս եղբայրնիդ հոս չէ. — Շնորհակալ եմ ձեր եղբոր որ ինձ կար- դալ սովրեցուց (2). — Տղայն գաւազանը կը խոր- տակէ. կանչեցէ՛ք զայն. — Յանկարծ գէնքերը ա- ռաւ եւ սկսաւ զայն հալածել. — Որոչեց (3) վա- ղը մեկնիլ. — Չեզի ըսածս հասկցա՞ք. — Չեզի շնորհակալ չեմ. — Պարեւ գիտէ՞ք. — Չայն (4) պիտի գիտնայի, եթէ մոռցած չըլլայի. — Տունը (տրակ) ոչ ոք կայ (չկայ), գիտնալս. — Գիտէ՞ք ո՞վ է ղը- ռան առջեւ նստողը. — Հայրերնիդ է (c'est), գիտ- նալս. — Խնդալէն ուրիշ բան չէք գիտեր :

(1) Պարոն, Monsieur բառին յողնակին է Messieurs.

(2) Apprendre բայը իրմէ ետքը եկող բայէն ա- ռաջ à խնդիր կուզէ. — (3) Résoudre բայը իրմէ ետքը եկող բայէն առաջ à խնդիր կուզէ. — (4) Չայնը բայի մը տեղ դրուած ԼԵ ով կը բացատրուի :

ԴԱՍ ԼԶ. LEÇON XXXVI

SENTIR, ԶԳՍԼ, ՀՈՏԻԼ. SEOIR, ՎԱՅԵԼԵԼ.
SUFFIRE, ԲՍԻՍՎԱՆ ԸԼԼԱՍԼ

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ. — Ստեղ, Mentir. — Կարճատես, Myope.
— Անոց, Lunettes, Իգ. — Գործածել, Se servir de
... — Երէկ չէ առջի օրը, Avant-hier :

Մեծ ուրախութիւն մը կը զգամ, երբ զասս գիտ-
նամ (գիտեմ). — Պէտք է տեսնել թէ ասիկայ ձեզ
կը վայել թէ (կամ) չվայել ձեզ. — Երկու հաց կը
բաւեն երեք մարդու համար. — Այս փայտը աղէկ
(bon) կը հոտի, եւ այս թուղթը գէշ կը հոտէր. —
Այս տղայն կը ստէ. մի՛ հաւատաք (1) նմա (զայն).
— Ինք (2) հաւկիթներ չբաւեցին, պէտք է երկու
հատ եւս (encore) գնել (անոնցմէ). — Գիտե՞ք, սի-
րելիս, ո՛ւր է եղբայրս. — Դեռ հիմա գուրս ելաւ.
— Կարճատեսները, ինչպէս ծերերը, ակնոց կը
գործածեն. — Հայրս երէկ չէ առջի օրը Պէրլին (Ber-
lin) պիտի մեկնէր, եթէ ցուրտ չըլլար. — Տասը տա-
րի կայ որ ինձ կը ծառայէ, եւ գեռ պիտի ծառայէր
ինձ, եթէ (զայն) կարենար. — Պէտք է որ այսօր
Փարիզ մեկնիմ. — Թուշկինսկիի շատ աղէկ կը հոտի:

(1) Croire բայը հայցական հոլով խնդիր կու-
գէ : — (2) Neuf թուականը ցեօլ կը հնչուի, եթէ
իրմէ ետքը եկող բառը ձայնաւորով կամ անձայն իով
կ'սկսի. Neuf ans, ցեօլ ան. Neuf hommes, ցեօլ օմ:

ԴԱՍ ԼԷ. LEÇON XXXVII

SUIVRE, ՀԵՏԵԻԼ. SURSEOIR, ՅԵՏԱԶԳԵԼ.
TENIR, ԲՈՆԵԼ

ԴԻՏ. — Քիչ մը առաջ եղած բան մը ցուցնելու
համար գլխաւոր բային Աներեւոյթէն առաջ
venir բային Սահմաներէն եւ Անկատարը
կը գործածուի, ետեւէն **de** ու՛ : Ինչպէս,
Նոր մեռաւ, Il vient de mourir. Նոր դուրս
ելած էի, Je venais de sortir :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԲԱՌՔ. — ... տունէն, De chez ... (ետեւէն
Հայցական հոլով). — Գալ, Venir. — Վերաբե-
րիլ, Appartenir. — Վերադառնալ, Revenir. —
Ստանալ, Obtenir. — Իմացնել, Faire part. — Յուն-
ուար, Janvier, ար. :

Շունը ինձ (զիս) կը հետեւէր (1) հաջկով. —
Ինչո՞ւ համար կ'երկարածողն այս գործը. — Ի՞նչ
բռնած էիք ձեր ձեռքին մէջ, երբ ձեր հօրեղբոր
տունէն կուգայիք. — Այսուհետեւ բոլոր ձեր խոր-
հրդոց պիտի հետեւիմ, որպէս զի երջանիկ ըլլամ.
Որո՞ւ կը վերաբերին այս տուները. — Ատենօք այս
տունէրը իմ եղբորս կը վերաբերէին, բայց հիմայ

(1) Suivre բայը հայցական հոլով խնդիր կուգէ :

մեր դրացոյն քրոջ կը վերաբերին. — Հայերնիդ(1) տո՛ւնն է. — Ո՛չ, նոր դուրս ելաւ, բայց ժամէ մը (ժամուան մը մէջ) պիտի վերադառնայ. — Բարեկամս աղէկ պաշտօն մը ստացաւ. — Եղբորմէս դեռ նոր նամակ մը ստացայ, որով (par laquelle) ինձ կ'իմացնէ թէ յունուար ամսոյ մէջ Կոստանդնուպոլիս (Constantinople) պիտի վերադառնայ. — Եկէ՛ք, ձեզի բան մը պիտի ըսեմ :

ԴԱՍ ԼԸ. LEÇON XXXVIII

TRAIRE, ԿԹԵԼ. VAINCRE, ՅԱՂԹԵԼ.
VALOIR, ԱՐԺԵԼ

ԲԱՌՔ. — Կով, Vache, իգ. — Խոստանալ, Promettre. — Խոստում, Promesse, իգ. — Կարեւոր, Nécessaire. — Այծ, Chèvre, իգ. — Կիրք, Passion, իգ. — Շաղիփաղիկել, Jaser. — Ղրուշ, Piastre, իգ.:

Կը մաղթեմ որ յաղթէ. — Կովը կթե՛մ. — Ո՛չ, մի կթէ՛ք զայն, դեռ նոր զայն կթեցի. — Ո՛վ գըտաւ (Découvrir) Ամերիկայն. — Երէկ խոստացար ինձ եղբորդ հետ մեր տունը գալ, ինչո՞ւ խոստումդ չը բռնեցիր. — Ներեցէք ինձ, չկրցի խոստումս բռնել.

(1) Քաղաքավարութեան համար կըսեն Պարոն հայրերնիդ, Տիկին մայրերնիդ, Օրիորդ բոյրերնիդ եւ այլն, Monsieur votre père, Madame votre mère, Mademoiselle votre sœur :

որովհետեւ կարեւոր գործ մը ունէի. — Այծը պիտի կթէի, եթէ արդէն զայն կթած չըլլայիք. — Իմաստունը իւր կիրքերուն (կիրքերը) կը յաղթէ (1). — Ո՞րչափ կ'արժէ սա ժամացոյցը. — Չեմ կարծեր որ հիմայ հարիւր դրուշ արժէ, բայց քիչ ատենէն աւելի (2) պիտի արժէ. — Աւելի լաւ է (կարժէ) լռել քան թէ շաղիփաղիկել. — Շարլըմաներ Սաքսոններուն յաղթեց :

ԴԱՍ ԼԹ. LEÇON XXXIX

VÊTIR, ՀԱԳՈՒԵՅՆԵԼ. VIVRE, ԱՊԻՒԼ. VOIR,
ՏԵՍՆԵԼ. VOULOIR, ՈՒԶԵԼ

ԲԱՌՔ. — Դար, Siècle, ար. — Փղոսկր, Ivoire, ար., Փղոսկրեայ, D'ivoire. — Քիթախտի տուփ, Tabatière, իգ. — Բան մը չէ, Il n'y a pas de quoi կամ պարզապէս Pas de quoi. — Կեցցէ՛, Կեցցե՛ն, Vive ! Vivent !

Ո՞րչափ ատեն ապրեցաւ Ֆօնդընէլ (Fontenelle). — Ֆօնդընէլ հարիւր տարի, այսինքն դար մը ապրեցաւ. — Եղբայրնիդ հագուեցուցի՛ք. — Ո՛չ, պարոն, դեռ հագուեցուցի զայն, պիտի հագուեցնեմ զայն. — Ամեն ինչ որ կը ծնի, կապրի եւ կը մեռ.

(1) Vaincre բայը հայցական հոլով խնդիր կուգէ : — (2) Յիշեցէք թէ աւելի երբ բայի քով գըտնուի davantage կը թարգմանուի :

նի . — Նոր գնած պարտէզս տեսա՞ք . — Ո՛չ, պա-
րոն , չտեսայ զայն , բայց կուզեմ (Թէակ. ներկայ)
զայն տեսնել . — Մայրերնիդ զայն տեսած էր . —
Կ'ուզէի (Թէակ. ներկայ) փոսկրեայ զրիչ մը ունե-
նալ , որպէս զի նուազ ծանր ըլլար . — Ի՞նչ կու-
զէք , պարոն . — Ձեզ փոխ տուած քթախոտի տուփս
կուզեմ , կրնա՞ք զայն ինձ վերադարձնել . — Այո՛ ,
առէ՛ք զայն , չնորհակալ եմ ձեզ . — Բան մը չէ . —
Ձեր երէկուան տեսածը մէք այսօր տեսանք . — Կու-
զէին զիս Գաղղիա (France) (1) զրկել , բայց ես չու-
զեցի . — Կեցցե՛ն գիտութիւնք . — Այո՞ մարդը շատ
հիւանդ է , չեմ կարծեր որ երկայն ատեն ապրի :

(1) Յիշեցէ՛ք թէ երկրի անուններուն քով **en**
կը գրուի :

ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԲ

Դ Ի Տ Ո Ղ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Անկանոն բայերուն յանկին մէջ միայն Պարզ
Ժամանակները գրուած են . Բաղադրեալ Ժամա-
նակները ուսանողն կրնայ ինքն իսկ կազմել հե-
տեւեալ կերպով .

Անցեալ անորոշին համար **Avoir** բային «Սահ-
մանական Ներկայ»ն , Անցեալ յառաջագունին հա-
մար նոյն բային «Անցեալ որոշեալ»ը , Գերակատա-
րին համար նոյն բային «Անկատար»ը , Ապագոյի
անցեալին համար նոյն բային «Ապառնի»ն , Թեակ-
անցեալին համար նոյն բային «Թէակ. անցեալ»ը ,
Ստոր. անցեալին համար նոյն բային «Ստոր. ներ-
կայ»ն , Ստոր. գերակատարին համար նոյն բային
«Ստոր. անկատար»ը դնելու եմք խոնարհել ուղած
բայերնու ընդ . անցեալէն առաջ : Ինչպէս , Acquerir,
շահիլ , (Ընդ. անց. acquis) . Անց. անորոշ J'ai ac-
quis, Անց. յառաջ. J'eus acquis, Գերակ. J'avais acquis,
Ապ. անց. J'aurai acquis, եւ այլն : Իսկ եթէ նոյն
բայը **Etre** օժանդակով կը խոնարհի , être օժան-
դակին նոյն ժամանակներն դնելու է փոխանակ a-
voirի : Ինչպէս , Aller, երթալ , (Ընդ. անց. allé) .
Անց. անոր. Je suis allé, Անց. յառաջ. Je fus allé, Գե-
րակ. J'étais allé, Ապ. անց. Je serai allé, եւ այլն :

Յ Ա Ն Կ

Անկախ Քայից

ABSOLVRE, Արձակել. — Սահմաններդ. J'absous, tu absous, il absout, nous absolvons, vous absolvez, ils absolvent. Անկ. J'absolvais. Անկախ որոշեալ չունի. Ապ. J'absoudrai. Թեանկ. J'absoudrais. Հրամ. Absous, absolvons. Սոր. Ներկ. Que j'absolve. Անկախար չունի. Անկ. Absoudre. Ընդ. Ներկ. Absolvant. Անց. Absous, absoute.

ACQUÉRIR, Վաստակել. — Սահմաններդ. J'acquiers, tu acquiers, il acquiert, nous acquérons, vous acquérez, ils acquièrent. Անկ. J'acquerais. Անց. որ. J'acquis. Ապ. J'acquerrai. Թեանկ. J'acquerrais. Հրամ. Acquiéris, acquérons. Սահմաններդ. Que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière, que nous acquérions, que vous acquériez, qu'ils acquièrent. Անկ. Que j'acquiesse, Անկ. Acquérir. Ընդ. Ներկ. Acquéran. Անց. Acquis, acquise.

ALLER, Երթալ. — Սահմաններդ. Je vais համ. je vas, tu vas, il va, nous allons, vous allez, ils vont. Անկ. J'allais. Անց. որ. J'allai. Ապ. J'irai. Թեանկ. J'irais. Հրամ. Va, allons. Սահմաններդ. Que j'aille, que tu ailles, qu'il aille, que nous allions, que vous alliez, qu'ils aillent. Անկ. Que j'aille. Անկ. Aller. Ընդ. Ներկ. Allant. Անց. Allé, allée.

ASSAILLIR, Յարձակել. — Սահմաններդ. J'assaille, tu assailles, il assaille, nous assaillons, vous assaillez, ils assaillent. Անկ. J'assillais. Անց. որ. J'assillais. Ապ. J'assillirai. Թեանկ. J'assillirais. Հրամ. Assaille, assaillons. Սահմաններդ.

Ներկ. Que j'assaille, que nous assaillions. Անկ. Que j'assillisse. Անկ. Assaillir. Ընդ. Ներկ. Assaillant. Անց. Assailli, assaillie.

(S')ASSEOIR, Նստիլ. — Սահմաններդ. Je m'assieds, tu t'assieds, il s'assied, nous nous asseyons, vous vous asseyez, ils s'assient. Անկ. Je m'asseyais. Անց. որ. Je m'assis. Ապ. Je m'assiérai համ. je m'asseyerai, nous nous assiérons համ. nous nous asseyerons. Թեանկ. Je m'assiérais. Հրամ. Assieds-toi, asseyons-nous. Սահմաններդ. Que je m'asseye, que nous nous asseyions. Անկ. Que je m'assisse. Անկ. S'asseoir. Ընդ. Ներկ. S'asseyant. Անց. Assis, assise.

BATTRE, Զարնել. — Սահմաններդ. Je bats, tu bats, il bat, nous battons, vous battez, ils battent. Անկ. Je battais. Անց. որ. Je battis. Ապ. Je battrai. Թեանկ. Je battrais. Հրամ. Bats, battons. Սահմաններդ. Que je batte, Անկ. Que je battisse. Անկ. Battre. Ընդ. Ներկ. Battant. Անց. Battu, Battue.

Ասոր պէս կը խոնարհեն Combattre Պատերազմիլ, և ուրիշ իրմէ ելած բայերը :

BOIRE, Խմել. — Սահմաններդ. Je bois, tu bois, il boit, nous buvons, vous buvez, ils boivent. Անկ. Je buvais. Անց. որ. Je bus. Ապ. Je boirai. Թեանկ. Je boirais. Հրամ. Bois, buvons. Սահմաններդ. Que je boive, que tu boives, qu'il boive, que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent. Անկ. Que je busse. Անկ. Boire. Ընդ. Ներկ. Buvant. Անց. Bu, bue.

BOUILLIR, Եռալ. — Սահմաններդ. Je bous, tu bous, il bout, nous bouillons, vous bouillez, il bouillent. Անկ. Je bouillais. Անց. որ. Je bouillis. Ապ. Je bouillirai. Թեանկ. Je bouillirais. Հրամ. Bous, bouillons. Սոր. Ներկ. Que je bouille, que nous bouillions. Անկ. Que je bouillisse. Անկ. Bouillir. Ընդ. Ներկ. Bouillant. Անց. Bouilli, bouillie.

BRAIRE, Զաւալ. (Միայն հետեւեալ ժամանակներուն)

և դեմքերուն մէջ կը դործածուի) — Սահ. ներ. Il brait, ils braient. Այ. Il braira, ils brairont. Թէակ. Il brairait, ils brairaient. Ան. Braire.

CONCLURE, Հետեւցնել. — Սահ. ներ. Je conclus, tu conclus, il conclut, nous concluons, vous concluez, ils concluent. Ան. Je concluais, nous concluions. Ան. Je conclus. Այ. Je conclurai. Թէակ. Je conclurais. Հրամ. Conclus, concluons. Սահ. ներ. Que je conclue, que nous concluions. Ան. Qu'à je conclusse. Ան. Conclure. Ընդ. ներ. Concluant. Ան. Conclu, conclue.

CONDUIRE, Առաջնորդել. — Սահ. ներ. Je conduis, tu conduis, il conduit, nous conduisons, vous conduisez, ils conduisent. Ան. Je conduisais. Ան. Je conduisis. Այ. Je conduirai. Թէակ. Je conduirais. Հրամ. Conduis, conduisons. Սահ. ներ. Que je conduise. Ան. Que je conduisisse. Ան. Conduire. Ընդ. ներ. Conduisant. Ան. Conduit, conduite.

Ասոր պէս կը խոնարհին բոլոր այն բայերը որոց re վերջաւորու թեկն առաջ «էջնաւոր» մը կը դառնուի (բաց ի aire վերջաւորողներէն), որոց մեծագոյնն մասը uire կը վերջաւորի. Cuire, Եփել, Լ սյն :

CONFIRE, Անուշ Էփել. — Սահ. ներ. Je confis, tu confis, il confit, nous confisons, vous confisez, ils confisent. Ան. Je confisais. Ան. Je confis. Այ. Je confirai. Թէակ. Je confirais. Հրամ. Confis, confisons. Սահ. ներ. Que je confise. Ան. Que je confisse. Ան. Confire. Ընդ. ներ. Confisant. Ան. Confit, confite.

COUDRE, Կտրել. — Սահ. ներ. Je couds, tu couds, il coud, nous cousons, vous cousez, ils cousent. Ան. Je cousais. Ան. Je cousis. Այ. Je coudrai. Թէակ. Je coudrais. Հրամ. Cous, cousons. Սահ. ներ. Que je couse. Ան. Que je cousisse. Ան. Coudre. Ընդ. ներ. Cousant. Ան. Cousu, cousue.

COURIR, Վազել. — Սահ. ներ. Je cours, tu cours, il court, nous courons, vous courez, ils courent. Ան. Je courais. Ան. Je courus. Այ. Je courrai. Թէակ. Je courrais. Հրամ. Cours, courons. Սահ. ներ. Que je coure, que nous courions. Ան. Que je courusse. Ան. Courir. Ընդ. ներ. Courant. Ան. Couru, courue.

CRAINdre, Վախնալ. — Սահ. ներ. Je crains, tu crains, il craint, nous craignons, vous craignez, ils craignent. Ան. Je craignais. Ան. Je craignis. Այ. Je craindrai. Թէակ. Je craindrais. Հրամ. Crains, craignons. Սահ. ներ. Que je craigne. Ան. Que je craignisse. Ան. Craindre. Ընդ. ներ. Craignant. Ան. Craint, crainte.

Ասոր պէս կը խոնարհին indre վերջաւորած բայերը. Joindre, Միացնել, Լ սյն :

CROIRE, Հաւատալ. — Սահ. ներ. Je crois, tu crois, il croit, nous croyons, vous croyez, ils croient. Ան. Je croyais. Ան. Je crus. Այ. Je croirai. Թէակ. Je croirais. Հրամ. Crois, croyons. Սահ. ներ. Que je croie, que tu croies, qu'il croie, que nous croyions, que vous croyiez, qu'ils croient. Ան. Que je crusse. Ան. Croire. Ընդ. ներ. Croyant. Ան. Cru, crue.

CUEILLIR, Քաղել. — Սահ. ներ. Je cueille, tu cueilles, il cueille, nous cueillons, vous cueillez, ils cueillent. Ան. Je cueillais. Ան. Je cueillis. Այ. Je cueillerai. Թէակ. Je cueillerais. Հրամ. Cueille, cueillons. Սահ. ներ. Que je cueille, que nous cueillions. Ան. Que je cueillisse. Ան. Cueillir. Ընդ. ներ. Cueillant. Ան. Cueilli, cueillie.

DÉCHOIR, Էջնալ. — Սահ. ներ. Je déchois, tu déchois, il déchoit, nous déchions, vous déchoyez, ils déchoient. Ան. Je déchoyais. Ան. Je déchus. Այ. Je décherrai. Թէակ. Je décherrais. Հրամ. Déchois, déchions. Սահ. ներ.

Que je déchoie, que nous déchoyions. Անկ. Que je déchusse. Անկեր. Déchoir. Ընդ. ներ. չուշի. Անց. Déchu, déchue.

DIRE, Գրեւ. — Սահմ. ներ. Je dis, tu dis, il dit, nous disons, vous dites, ils disent. Անկ. Je disais. Անց. որ. Je dis. Ապ. Je dirai. Թեակ. Je dirais. Հրամ. Dis, disons, dites. Ստ. ներ. Que je dise. Անկ. Que je disse. Անկեր. Dire. Ընդ. ներկ. Disant. Անց. Dit, dite.

ÉCRIRE, Գրեւ. — Սահմ. ներ. J'écris, tu écris, il écrit, nous écrivons, vous écrivez, ils écrivent. Անկ. J'écrivais. Անց. որ. J'écrivis. Ապ. J'écrirai. Թեակ. J'écrirais. Հրամ. Écris, écrivons. Ստ. ներ. Que j'écrive. Անկ. Que j'écrivisse. Անկեր. Écrire. Ընդ. ներ. Écrivant. Անց. Écrit, écrите.

ENVOYER, Գրեւ. — Ամեն ժամանակներուն մէջ կանոնաւոր է. միայն Ապառնին J'enverrai կ'ըլլայ և Թեակ. ք J'enverrais. Ասոր պէս կը խոնարհի նաև Envoyer, եւ զրկել.

FAIRE, Ընկ. — Սահմ. ներ. Je fais, tu fais, il fait, nous faisons, vous faites, ils font. Անկ. Je faisais. Անց. որ. Je fis. Ապ. Je ferai. Թեակ. Je ferais. Հրամ. Fais, faisons, faites. Ստ. ներ. Que je fasse. Անկ. Que je fisse. Անկեր. Faire. Ընդ. ներ. Faisant. Անց. Fait, faite.

Ասոր պէս կը խոնարհին նաև ասկից կազմուած բայերը Ինչպէս, Défaire, Յաղթել. Refaire, Նորոգել, նորէն շինել, և այլն :

FALLOIR, Պետք ըլլաւ. — Սահմ. ներ. Il faut. Անկ. Il fallait. Անց. որ. Il fallut. Ապ. Il faudra. Թեակ. Il faudrait. Ստ. ներ. Qu'il faille. Անկ. Qu'il fallût. Անկեր. Falloir. Ընդ. անց. Ayant fallu.

FUIR, Փախչիւ. — Սահմ. ներ. Je fuis, tu fuis, il fuit, nous fuyons, vous fuyez, ils fuient. Անկ. Je fuyais. Անց. որ. Je fuis. Ապ. Je fuirai. Թեակ. Je fuirais. Հրամ. Fuis,

fuyons. Ստ. ներ. Que je fuie, que nous fuyions. Անկ. Que je fusse. Անկեր. Fuir. Ընդ. ներ. Fuyant. Անց. Fui, fuie.

LIRE, Կարդաւ. — Սահմ. ներ. Je lis, tu lis, il lit, nous lisons, vous lisez, ils lisent. Անկ. Je lisais. Անց. որ. Je lus. Ապ. Je lirai. Թեակ. Je lirais. Հրամ. Lis, lisons. Ստ. ներ. Que je lise. Անկ. Que je lusse. Անկեր. Lire. Ընդ. ներ. Lisant. Անց. Lu, lue.

LUIRE, Փայլիւ. — Սահմ. ներ. Je luis, tu luis, il luit, nous luisons, vous lueis, ils luisent. Անկ. Je luisais. Կանոնաւոր չուշի. Ապ. Je luirai. Թեակ. Je luirais. Հրամ. Luit, lueis. Ստ. ներ. Que je lue. Անկ. չուշի. Անկեր. Luire. Ընդ. ներ. Luisant. Անց. Lui.

MAUDIRE, Անծեւ. — Սահմ. ներ. Je maudis, tu maudis, il maudit, nous maudissons, vous maudissez, ils maudissent. Անկ. Je maudissais, Անց. որ. Je maudis. Ապ. Je maudirai. Թեակ. Je maudirais. Հրամ. Maudis, maudissons. Ստ. ներ. Que je maudisse. Անկեր. Maudire. Ընդ. ներ. Maudissant. Անց. Maudit, maudite.

METTRE, Գնիւ. — Սահմ. ներ. Je mets, tu mets, il met, nous mettons, vous mettez, ils mettent. Անկ. Je mettais. Անց. որ. Je mis. Ապ. Je mettrai. Թեակ. Je mettrais. Հրամ. Mets, mettons. Ստ. ներ. Que je mette. Անկ. Que je misse. Անկեր. Mettre. Ընդ. ներ. Mettant. Անց. Mis, mise.

MOUDRE, Աղաւ. — Սահմ. ներ. Je mouds, tu mouds, il moud, nous moulons, vous moulez, ils moulent. Անկ. Je moulais. Անց. որ. Je moulus. Ապ. Je moudrai. Թեակ. Je moudrais. Հրամ. Mouds, moulons. Ստ. ներ. Que je moule. Անկ. Que je moulussé. Անկեր. Moudre. Ընդ. ներ. Moulant. Անց. Moulu, moulue.

MOURIR, Մեռնիւ. — Սահմ. ներ. Je meurs, tu meurs,

il meurt, nous mourons, vous mourez, ils meurent. Անկ. Je mourais. Անց. որ. Je mourus. Այ. Je mourrai. Թեակ. Je mourrais. Հրամ. Meurs, mourons. Սա. ներ. Que je meure, que tu meures, qu'il meure, que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent. Անկ. Que je mourusse. Աներ. Mourir. Ընդ. ներ. Mourant. Անց. Mort, morte.

MOUVOIR, Շարժիլ. — Սահմ. ներ. Je meus, tu meus, il meut, nous mouvons, vous mouvez, ils meuvent. Անկ. Je mouvais. Անց. որ. Je mus. Այ. Je mouvrai. Թեակ. Je mouvrais. Հրամ. Meus, mouvons. Սա. ներ. Que je meuve, que tu meuves, qu'il meuve, que nous mouvions, que vous mouviez, qu'ils meuvent. Անկ. Que je musse. Աներ. Mouvoir. Ընդ. ներ. Mouvant. Անց. Mu, mue.

NAITRE, Ծնանիլ. — Սահմ. ներ. Je nais, tu nais, il naît, nous naissons, vous naissez, ils naissent. Անկ. Je naissais. Անց. որ. Je naquis. Այ. Je naîtrai. Թեակ. Je naîtrais. Հրամ. Nais, naissons. Սա. ներ. Que je naisse. Անկ. Que je naquisse. Աներ. Naître. Ընդ. ներ. Naissant. Անց. Né, née.

OUVRIR, Բանալ. — Սահմ. ներ. J'ouvre, tu ouvres, il ouvre, nous ouvrons, vous ouvrez, ils ouvrent. Անկ. J'ouvrais. Անց. որ. J'ouvris. Այ. J'ouvrirai. Թեակ. J'ouvrirais. Հրամ. Ouvre, ouvrons. Սա. ներ. Que j'ouvre. Անկ. Que j'ouvrisse. Աներ. Ouvrir. Ընդ. ներ. Ouvrant. Անց. Ouvert, ouverte.

Ասոր պէս կը խոնարհին Couvrir, Գոցել. Offrir, Ընծալ. Ել. Souffrir, Հանգուրժել.

PARAITRE, Երեւիլ. — Սահմ. ներ. Je parais, tu parais, il paraît, nous paraissions, vous paraissez, ils paraissent. Անկ. Je paraissais. Անց. որ. Je parus. nous parûmes, vous parûtes. Այ. Je paraîtrai. Թեակ. Je paraîtrais. Հրամ. Parais, paraissions. Սա. ներ. Que je paraisse.

Անկ. Que je parusse. Աներ. Paraître. Ընդ. ներ. Paraissant. Անց. Paru, parue.

Ասոր պէս կը խոնարհին être վերջաւորող բայերը. Connaître, Հանձնալ, Croître, Աճիլ, և այլն.

PLAIRE, Հաճելի ըլլալ. — Սահմ. ներ. Je plais, tu plais, il plaît, nous plaisons, vous plaisez, ils plaisent. Անկ. Je plaisais. Անց. որ. Je plus. Այ. Je plairai. Թեակ. Je plairais. Հրամ. Plais, plaisons. Սա. ներ. Que je plaise, Անկ. Que je plusse. Աներ. Plaire. Ընդ. ներ. Plaisant. Անց. Plu.

Ասոր պէս կը խոնարհին aire վերջաւորած բայերը. Se taire, Լռել, և այլն.

PLEUVOIR, Անձրեւ գալ. — Սահմ. ներ. Il pleut. Անկ. Il pleuvait. Անց. որ. Il plut. Այ. Il pleuvra. Թեակ. Il pleuvrait. Սա. ներ. Qu'il pleuve. Անկ. Qu'il plût. Աներ. Pleuvoir. Ընդ. ներ. Pleuvant. Անց. Plu.

POURVOIR, Հոգալ. — Սահմ. ներ. Je pourvois, tu pourvois, ils pourvoit, nous pourvoyons, vous pourvoyez, ils pourvoient. Անկ. Je pourvoyais. Անց. որ. Je pourvus. Այ. Je pourvoirai. Թեակ. Je pourvoirais. Հրամ. Pourvois, pourvoyons. Սա. ներ. Que je pourvoie, que nous pourvoyions. Անկ. Que je pourvusse. Աներ. Pourvoir. Ընդ. ներ. Pourvoyant. Անց. Pourvu, pourvue.

POUVOIR, Կարենալ. — Սահմ. ներ. Je puis, կամ je peux, tu peux, il peut, nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent. Անկ. Je pouvais. Անց. որ. Je pus. Այ. Je pourrai. Թեակ. Je pourrais. Հրամ. Pouvez. Սա. ներ. Que je puisse. Անկ. Que je pusse. Աներ. Pouvoir. Ընդ. ներ. Pouvant. Անց. Pu, կարկան չունիլ.

PRENDRE, Առնել. — Սահմ. ներ. Je prends, tu prends, il prend, nous prenons, vous prenez, ils prennent. Անկ. Je prenais. Անց. որ. Je pris. Այ. Je prendrai. Թեակ. Je prendrais. Հրամ. Prends, prenons. Սա. ներ. Que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne, que nous prenions, que

vous preniez, qu'ils prennent. Անկ. Que je prisse. Աներ. Prendre. Ընդ. ներ. Prenant. Անց. Pris, prisé.

Ասոր պէս կը խոնարհին ամէն dre վերջաւորող բայերը. Ինչպէս, Apprendre, Սովորել. Comprendre, Հասկնալ:

RÉSOLUDRE, Արոշել. — Absoudre բային պէս կը խոնարհին, բայց այս բայը Սահմ. Անց. որ. և Ստ. Անկ. ալ ունի, որոնք Je résolu, que je résolusse կ'ըլլան: Ընդ. անցեալը երբոր «որոշել» նշանակելու ըլլայ résolu, résolue կ'ըլլայ. Իսկ երբոր «փոխել» կամ «ջնջել» նշանակելու ըլլայ, résous կ'ըլլայ և իգական չունենար:

RIRE, Խնդալ. — Սահմ. ներ. Je ris, tu ris, il rit, nous rions, vous riez, ils rient. Անկ. Je risais. Անց. որ. Je ris. Այ. Je rirai. Թէակ. Je rirais. Հրամ. Ris, rions. Ստ. ներ. Que je rie, que nous riions. Անկ. Que je risse. Աներ. Rire. Ընդ. ներ. Riant. Անց. Ri.

ROMPRE Կտրել. — Ամէն ժամանակներուն մէջ կանոնաւոր է, մինակ Սահմանական ներկային եզակի երբորդ դէմքին վերջը է կ'առնէ, ու il rompt կ'ըլլայ: Ասոր պէս կ'ըլլայ նաեւ Corrompre, Ազականել, Լայլն:

SAVOIR, Գիտնալ. — Սահմ. ներ. Je sais, tu sais, il sait, nous savons, vous savez ils savent. Անկ. Je savais. Անց. որ. Je sus. Այ. Je saurai. Թէակ. Je saurais. Հրամ. Sache, sachons. Ստ. ներ. Que je sache. Անկ. Que je susse. Աներ. Savoir. Ընդ. ներ. Sachant. Անց. Su, sue.

SENTIR, Զգալ. — Սահմ. ներ. Je sens, tu sens, il sent, nous sentons, v. sentez, ils sentent. Անկ. Je sentais. Անց. որ. Je sentis. Այ. Je sentirai. Թէակ. Je sentirais. Հրամ. Sens, sentons. Ստ. ներ. Que je sente. Անկ. Que je sentisse. Աներ. Sentir. Ընդ. ներ. Sentant. Անց. Senti, sentie.

Ասոր պէս կը խոնարհին Dormir, Քնանալ. Mentir, Սքտել. Sortir, Գուրտ ելնել. Partir, Մեկնել. Servir, Ծառայել:

SUFFIRE, Բաւել. — Սահմ. ներ. Je suffis, tu suffis, il suffit, nous suffisons, vous suffisez, ils suffisent. Անկ. Je suffirais. Անց. որ. Je suffis. Այ. Je suffirai. Թէակ. Je suffirais. Հրամ. Suffis, suffisons. Ստ. ներ. Que je suffisse. Անկ. Que je suffisse. Աներ. Suffire. Ընդ. ներ. Suffisant. Անց. Suffi.

SUIVRE, Հետեւել. — Սահմ. ներ. Je suis, tu suis, il suit, nous suivons, vous suivez, ils suivent. Անկ. Je suivais. Անց. որ. Je suivis. Այ. Je suivrai. Թէակ. Je suivrais. Հրամ. Suis, suivons. Ստ. ներ. Que je suivisse. Անկ. Que je suivisse. Աներ. Suivre. Ընդ. ներ. Suivant. Անց. Suivi, suivie.

SURSEOIR, Յետաձգել. — Սահմ. ներ. Je sursois, tu sursois, il sursoit, nous sursoyons, vous sursoyez, il sursoient. Անկ. Je sursoyais. Անց. որ. Je sursis. Այ. Je surseoirai. Հրամ. Sursois, sursoyons. Ստ. ներ. Que je sursoie, que nous sursoyions. Անկ. Que je sursisse. Աներ. Surseoir. Ընդ. ներ. Sursoyant. Անց. Sursis, sursise.

TENIR, Բռնել. — Սահմ. ներ. Je tiens, tu tiens, il tient, nous tenons, vous tenez ils tiennent. Անկ. Je tenais. Անց. որ. Je tins, nous tîmes, vous tîntes, ils tintrent. Այ. Je tiendrai. Թէակ. Je tiendrais. Հրամ. Tiens, tenons. Ստ. ներ. Que je tienne, que nous tenions. Անկ. Que je tinsse. Աներ. Tenir. Ընդ. ներ. Tenant. Անց. Tenu, tenue.

Ասոր պէս կը խոնարհին Venir, Գալ. և բոլոր tenir ու venir բայերէ ածանցեալ բայերն: Ինչպէս, Obtenir, Ստանալ, Survenir, Վրայ հասնիլ և այլն:

TRAIRE, Կթել. — Սահմ. ներ. Je trais, tu trais, il trail, nous trayons, vous trayez, ils traient. Անկ. Je trayais. Անց. որ. չունի. Այ. Je trairai. Թէակ. Je trairais. Հրամ. Trais, trayons. Ստ. ներ. Que je traie, que nous trayions. Անկ. չունի. Աներ. Traire. Ընդ. ներ. Trayant. Անց. Trait, traite.

VAINCRE, Յաղթել. — Սահմ. ներ. Je vains, tu vains, il vainc, nous vainquons, vous vainquez, il vainquent. Անկ. Je vainquais. Անց. որ. Je vainquis. Այ. Je vaincrai. Թէակ. Je vaincrais. Հրամ. Vainquons. Ստ. ներ. Que je vainque. Անկ. Que je vainquisse. Աներ. Vaincre. Ընդ. ներ. Vainquant. Անց. Vaincu, vaincue.

VALOIR, Արժեք. — Սոճմ. ներ. Je vauх, tu vauх, il vaut, nous valons, vous valez, ils valent. Անկ. Je valais. Անգ. որ. Je valus. Ապ. Je vaudrai. Թեակ. Je vaudrais. Հրամ. չունի. Սա. ներ. Que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille, que nous valions, que vous valiez, qu'ils vaillent. Անկ. Que je valusse. Աներ. Valoir. Ընդ. ներ. Valant. Անգ. Valu, value.

Ասոր պէս կը խոնարհի **Prévaloir**, Գերազանցել. Բայց միայն Սա. ներ. Que je prévale կը չի. Que je prévaile.

VÊTIR, Հագուեցնել. — Սոճմ. ներ. Je vêts, tu vêts, il vêt, nous vêtions, vous vêtez, ils vêtent. Անկ. Je vêtis. Անգ. որ. Je vêtis. Ապ. Je vêtirai. Թեակ. Je vêtirais. Հրամ. Vêts, vêtions. Սա. ներ. Que je vête. Անկ. Que je vêtisse. Աներ. Vêtir. Ընդ. ներ. Vêtant. Անգ. Vêtu, vêtue.

VIVRE, Ապրել. — Սճմ. ներ. Je vis, tu vis, il vit, nous vivons, vous vivez, ils vivent. Անկ. Je vivais. Անգ. որ. Je vécus. Ապ. Je vivrai. Թեակ. Je vivrais. Հրամ. Vis, vivons. Սա. ներ. Que je vive. Անկ. Que je vécusse. Աներ. Vivre. Ընդ. ներ. Vivant. Անգ. Vécu.

VOIR, Տեսնել. — Սոճմ. ներ. Je vois, tu vois, il voit, nous voyons, vous voyez, ils voient. Անկ. Je voyais. Անգ. որ. Je vis. Ապ. Je verrai. Թեակ. Je verrais. Հրամ. Vois, voyons. Սա. ներ. Que je voie, que nous voyions. Անկ. Que je visse. Աներ. Voir. Ընդ. ներ. Voyant. Անգ. Vu, vue.

VOULOIR, Ուզել. — Սոճմ. ներ. Je veux, tu veux, il veut, nous voulons, vous voulez, ils veulent. Անկ. Je voulais. Անգ. որ. Je voulais. Ապ. Je voudrai. Թեակ. Je voudrais. Հրամ. Veuillez. Սա. ներ. Que je veuille, que tu veuilles, qu'il veuille, que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent. Անկ. Que je voulusse. Աներ. Vouloir. Ընդ. ներ. Voulant. Անգ. Voulu, voulue.

ԶԱՆԱԶԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳԻՔ

ՄԵՐ ՏՈՒՆԸ

ԲԱՌ.Ք. — Խոհանոց, Cuisine, իդ. — Ճաշերու սենեակ, Chambre, (իդ.) à dîner. — Պառկերու սենեակ, Chambre à coucher. — Կտաւ, Toile, իդ. — Շինել, Faire. — Լի, Plein de... :

Սենք տուն մը ունիմք որ բաւական մեծ է : Նա ունի հինգ սենեակ, մէկ լաճն խոհանոց, մէկ ճաշերու սենեակ եւ մէկ պառկերու սենեակ : Ամենէն մեծ սենեակը ունի ութը լաճն պատուհաններ, եւ ամենէն փոքրը ունի հինգ պատուհան (1), որք միւսներուն չափ լաճն չեն : Պատուհաններն ունին ձերմակ վարագոյրներ որք կտաւէ չինուած են : Սենեակներէն միոյն մէջ կան աթոռներ եւ փոքրիկ սեղան մը, որուն վրայ կայ մաքուր սրուակ մը լի ջրով, եւ երկու գաւաթներ :

ԽՕՍԱԿՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՀՕՐ ԵՒ ՏԳՈՒՆ ՄՈՋԵՒ

ԲԱՌ.Ք. — Խօսակցութիւն, Conversation, իդ. — Համրել, Compter. — Գործաւոր, Ouvrier, ար.

(1) Պատուհան բառը մի կրկնէք եւ յարմար դերանուամբ մը բացատրեցէք :

Ընձեռել, Fournir. — Ուսուցանել, Enseigner. —
Ածիլել, Raser, faire la barbe (à quelqu'un). — Ածե-
լի, Rasoir, ար. — Սափրիչ, Barbier, ար. :

Հայրը. — Կրնա՞ս ինձ համրել, տղայս, մեզ
համար աշխատող գործաւորները :

Տղայն. — Այո՛, սիրելի հայրս : Մտավճառը
մեզ միտ կ'ընձեռէ, հացագործը մեզ հաց կուտայ,
գրավճառը մեզ կը ծախէ այն գրքերը որք մեզ
կ'ուսուցանեն այնքան օգտակար բաներ. կօշկա-
կարը մեր կօշիկները կը չինէ (1), պարտիզպանը
մեր գեղեցիկ պարտէզը կը մշակէ :

Հայրը. — Շատ աղէկ. բայց չըսիր թէ ո՛վ
կածիլէ գիւս :

Տղայն. — Սափրիչը, հայրիկ, սափրիչն է (c'est)
որ կածիլէ զձեզ իւր ածելիով :

ՔՆՆԱԴԱՏՆ

ԲԱՌՔ. — Քննադատ, Critique. — Նկարիչ,
Peintre, ար. — Պատկեր, Tableau, ար. — Ներկա-
յայնել, Représenter. — Գովել, Vanter. — Կտցել,
Bêqueter :

Նկարիչ մը պատկեր մը չինած էր որ կը ներ-
կայացնէր պտուղներով լի կողով մը բռնած (tenant)

(1) Շինել (զգեստ, պատկեր եւ այլն) Faire :

մանչ մը : Մէկը պատկերը գովելու համար կըսէր
թէ պտուղները ա՛յնքան (si) բնական կերեւէին որ
թռչունները կուգային զայն կտցել : « Կերեւայ, բ-
սաւ գիւղացի մը, որ անոր մտիկ կընէր(1), որ ման-
չը աղէկ նկարուած չէր, քանի որ թռչունները ան-
կէ չէին վախնար » :

Խ Օ Ս Ա Կ Յ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ք

ԲԱՌՔ. — Բարի լոյս, Bonjour. — Դրդալ,
Cuiller, իգ. — Լմնցնել, Achever. — Փչրանք, Croû-
tons, ար. — Ծարաւի ըլլալ, Avoir soif. — Խմելիք
տալ, Donner à boire. — Մառան, Cave, իգ. — Տաք
ըլլալ, Avoir chaud. — Յողնած, Las. — Ի տեսու-
թիւն, Au revoir. (պատասխանողն կ'ըսէ Au plai-
sir կամ A l'honneur եւ այլն). — Բարեւ ըրէք տու-
նը. — Mes compliments chez vous :

Բարի լոյս, մայրի՛կ. — Բարի լոյս, տղայս. —
Քոյրդ ո՛ւր է. — Վարն է. — Գնա՛ զայն կանչէ
(կանչել). — Մարիամ, մայրս քեզ կուղէ. — Շատ
(մեծ) անօթի եմ. — Օրիորդ, ահա (ահա հոն է) ձեր
ապուրը. — Գրգալ չունիմ. — Ահա հատ մը. — Յով-
հաննէս, հացդ լմնցուր. սեղանին վրայ միշտ փըշ-
րանք կը թողուս. — Շատ ծարաւ եմ. կուղէ՞ք ինձ
խմելիք տալ. — Շիշին մէջ ալ գինի չկայ. պէտք

(1) « Մտիկ ընել », Écouter, բայց հայցական
հոլով խնդիր կ'առնէ :

է որ մառանը երթամ.—Չարժեք (ce n'est pas la peine).
միայն ջուր տուէք ինձ . — Տաք եմ, յոգնած եմ,
գլուխս կը ցաւի.—Նստեցէք . ահա ավոտ մը . քիչ
մը հանգչեցէք . — Ժամը քանին է . — Հինգը քա-
ռորդ կանցնի . — Ա, բարեկամներէս մէկուն խոս-
տացայ ժամը վեցին քառորդ մնացած թատրոնը
դանուիլ . ներեցէք ինձ ուրեմն . ի տեսութիւն . —
Ի տեսութիւն , բարեկամս , բարեւ ըրէք տունը :

Կ Ո Վ

ԲԱՌՔ . — Մնանիլ, Se nourrir de... — Որոճալ,
Ruminer. — Կճղակ, Sabot, ար. — Դիտել, Obser-
ver. — Մննդարար, Nourrissant. — Ըմպելիք,
Boisson, իգ. — Սեր, Crème, իգ. — Կարագ, Beurre,
ար. — Չալ, Petit. — Հորթ, Veau, ար. — Եղ-
ջիւր, Corne, իգ. :

Գաշտին մէջ կովեր տեսած էք : Նոքա շատ
կը սիրեն(1) սնանիլ խոտով : Կը կարծէք թէ կերա-
կուրնին վերջացուցած են եւ կը քնանան . բայց
տակաւին իրենց բերանները կը շարժեն , ինչ որ ու-
րոճալ կը կոչուի : Դիտեցէք իրենց կճղակները . ա-
նոնցմէ իւրաքանչիւրը երկու մասի բաժնուած է(2) :
Կովը մեղ կուտայ իւր կաթը, որ սննդարար ըմպել-
իք մ'է , կաթով է (c'est) որ կը պատրաստեմք սեր ,

(1) Aimer բայը իրմէ ետքը եկող բայէն առաջ
նախադրութիւն կուգէ :

(2) «Երկու մասի բաժնուած» , Divisé en deux
parties .

կարագ , պանիր : Կովին ձաղը հորթ կը կոչուի .
կովը շատ կը սիրէ իւր հորթը : Կովին եղջիւրները
սանտր շինելու կը ծառայեն (1) :

Խ Օ Ս Ա Կ Յ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ք

ԲԱՌՔ . — Երթալ բերել, Aller chercher. —
Սանարուիլ, Se peigner. — Յօրանջել, Bâiller. —
Շնորհակալ եմ, Merci. — Հարբուղիս ըլլալ, Être
enrhumé. — Ասղանոյ, Étui, ար. — Մաանոյ, Dé.
ար. — Քիթը սրբել, Se moucher. — Քիթը վեր քա-
շել, Renifler :

Նստեցէք , ահա ավոտ մը . — Յոգնած չեմ,
շնորհակալ եմ . — Հիւանդ կերելէք . — Ակոսաներս
կը ցաւին . — Որչա՛փ (Comme) կը մսիս . տաքցիր . —
Էտք չէ ավոտներուն վրայ ելնել . վար պիտի ից.
նա . — Կրակը փչէ , Յակոր . շատ կը մսիմ . —
Հարբուղիս եղած եմ . — Մարիամ, պէտք է դալ աշ-
խատիլ , աղջիկս . — Ասղանոյիս մէջ այլ եւս ասեղ
չունիմ . — Առ քեզի (ահա) հաա մը (անկէ) . —
Մաանոցս չեմ գտներ . — Քիթդ սրբէ . — Թաշկի-
նակս քովս չէ (չունիմ) . — Գնա բեր զայն , ամօթ
է (c'est honte de) քիթը վեր քաշել . — Այս առա-
ւօտ չես սանտրուեր . — Սանտրս կտարեր է . — Հո-
վանոցնիդ ինձ փոխ կուտա՞ք (կուգէ՞ք ինձ փոխ
տալ) . — Կանձրեւէ՞ . — Ո՛չ , բայց ընդ հուպ պիտի

(1) Servir էն ետքը եկող բայէն առաջ նա զրէք :

անձրեւէ , կարծեմ . — Միշտ կը յօրանջես , քո՞ն ունիս . — Այո՛ , շատ (մեծ) քոն ունիմ :

Ն Ա Մ Ա Կ Մ Ը

ԲԱՌՔ . — փութալ , Empresser. (s') de... — Ծա-
նուցանել , Avertir. — Նեղութիւն կրել , Se don-
ner la peine de... — Անկեղծ , Sincère. — Մնամ , Je
suis :

Սիրելիդ իմ Պետրոս

Թէեւ երէկ խոստացայ (1) ձեզ այսօր ձեզ հետ
թատրոն երթալու , սակայն կը փութամ ձեզ ծա-
նուցանել թէ չպիտի կարենամ այս հաճոյքն ունե-
նալ , որովհետեւ ոտքերս կը ցաւին :

Ուստի (2) կը խնդրեմ որ (3) ինձ սպասելու նե-
ղութիւնն չկրէք . երեկոյին (au soir) զիս տեսնելու
եկէք , եթէ ժամանակ ունենաք :

Մնամ Ձեր անկեղծ բարեկամը

(1) Խոստանալ , Promettre բայը իրմէ ետքը եւ
կող բայէն առաջ **de** խնդիր կուզէ : — (2) Պարզ
գրուածքներու մէջ (երբ իմաստասիրական հետե-
ւութիւն չկայ) ուստի , ուրեմն բառերը բայէն
ետքը կը գրուին : — (3) Ամեն անգամ որ կարելի
ըլլայ՝ առանց խօսքին մէջ միջութիւն ձգելու՝ Սա-
րը Անբերելոյով բացատրել , այս վերջինը նախընտ-
րելի է . ուստի վերի խօսքը պէտք է թարգմանել
Կը խնդրեմ ձեզ նեղութիւնն չկրել ինձ սպասելու :

Խ Ն Ա Յ Ո Ղ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

ԲԱՌՔ . — Խնայողութիւն , Économie, իզ . — Բազ-
մաթիւ , Nombreux. — Աղքատանալ , Devenir pau-
vre. — Վաստակիլ , Gagner. — Դիւրակեաց , Aisé. —
Խնայել , Ménager. — Օրինակ , Exemple, ար . :

Օր մը բարեկամներէս մէկը ինձ ըսաւ . « Թէեւ
եւ ձեզմէ աւելի կը վաստակիմ , բայց դուք ինձմէ
աւելի դիւրակեաց էք . ընտանիքս ալ ձերինին չափ
բազմաթիւ չէ . հոս գաղտնիք մը կայ , զոր չեմ
կրնար իմանալ :

« Գաղտնիք մը » պատասխանեցի (1) , « այո՛ ,
գաղտնիք մը կայ անշուշտ , եւ սակայն շատ դիւ-
րին է իմանալ զայն : Պէտք է գիտնայք , բարե-
կամս , որ մարդ որչափ ալ (2) հարուստ ըլլայ , շատ
շուտ կաղքատանայ , եթէ խնայել չգիտեր : Իրաւ
է որ ես քիչ կը վաստակիմ , սակայն խնայել գիտ-
ցած եմ միշտ , եւ հանգիստ կեանք մը կը վարեմ
(mener) իմ ընտանեօքս : Բարեկամս , հետեւեցէ՛ք
(3) օրինակիս եւ դո՛ւ պիտի ըլլայք : »

(1) Ըսի , պատասխանեցի , հարցուցի , գոչեցի
եւ այլն այս տեսակ բայերը երբ երկու ստորակե-
տի մէջ գտնուին , հարցական ձեւով կը գրուին ,
dis-je, répondis-je, demandai-je, m'écriai-je, եւ այլն . —
(2) Որչափ ալ , quelque ... que. *Ինչպէս՝* Որչափ ալ
աղքատ ըլլաք , **Quelque** pauvre **que** vous soyez.
— (3) Հետեւիլ , Suivre բայը հայցական հոլով խըն-
դիր կուզէ :

ԲԱՌՔ. — Շնորհակալ, Obligé. — Հաճիլ, Se donner la peine de. — Անհանգիստ, Indisposé. — Կիւրակէ, Dimanche, ար. — Հազ ուիլ, Faire sa toilette. — Անհանգիստ ըլլալ, Se déranger :

Տիկին, պատիւ ունիմ գձեզ բարեւելու, ի՞նչ պէս էք.— Շատ աղէկ, պարոն, շնորհակալ եմ ձեզ, եւ գո՞ւք. — Բաւական աղէկ եմ (ça va), շնորհակալ եմ ձեզ. — Հաճեցէք նստիլ. եւ ձեր տունը, պարոն, ի՞նչպէս են, (անորոշ). — Ամենքն ալ (tout le monde) աղէկ են, (աղէկ առողջութեան մէջ է) ի բաց առեալ քոյրս, որ կիւրակէ օրուընէ ի վեր քիչ մը անհանգիստ է.— Երկար ատեն կա՞յ որ ձեր պարոն եղբորմէն նամակ չէք առած. — Այո՛, բաւական ատեն կայ որ մեզ չէ գրած. — Յովսէփ (Joseph), կուգէ՞ք երթալ ըսել Յովհաննէսին թէ պարոնը իրեն կապատէ (1). — Պարոն Յովհաննէս քիչ մը վերջը (tout à l'heure) պիտի գայ, արիկին. — Ո՞ւր է. — Սենեակին է. — Հագուած է, պարոն. — Կածիլուի. — Ուրեմն (en ce cas-là), կէս աւուր պատրաստ չպիտի ըլլայ. իրեն ըսէք (պիտի ըսէք) թէ զիս կամուրջին դիմացի սրճարանը գտնէ (պիտի գտնէ) : Մնայք բարեաւ (Bonjour), Տիկին. նստեցէք, խնդրեմ, խնձի համար անհանգիստ մի ըլլայք. — Երթայք բարեաւ (Bonjour), պարոն, բարեւ ըրէք տունը :

(1) Սպասել, Attendre բայը հայցական հոլով խնդիր կուգէ :

ԲԱՌՔ. — Կատու, Chat, ար. — Թաթ, Patte, իգ. — Ետ քաշել, Retirer. (1). — Գգուել, Caresser. Թաւիշ, Velours, ար. — Մէր, Affection, իգ. — Տէր, Maître, ար. — Չաղ, Petit. — Ծնունդ, Naissance, իգ. — Գոց, Clos, close. — Գիեցնել, Allaiter. — Մուկ, Souris, իգ. — Յորեկ, Jour, ար. :

Կատունները սուր թաթեր ունին զորս ետ կը քաշեն երբ զանոնք գգուէք. այն ատեն իրենց ոտքերը թաւիշի պէս (comme le velours) կակուզ կը ըլնան : Կատունները շուներէն նուազ հաւատարիմ են. նոցա սէրը աւելի (plutôt) տան համար է քան թէ տիրոջը համար :

Կատուին ձագերուն աչքերը իրենց ծննդէն շատ օրեր վերջը գոց կը մնան : Կատուն իւր ձագերը քիչ մը ատեն դիեցնելէ վերջ՝ նոցա կը բերէ մուկեր եւ պզտիկ թռչուններ : Կատունները աւելի լաւ կը տեսնեն գիշերը քան թէ ցերեկը :

(1) Բայերուն նորէն, վերստին նշանակութիւնը տալու համար նոցա սկիզբը **ԲԵ** կաւեցուի սովորաբար. ինչպէս՝ Lire, կարդալ. Relire, նորէն կարդալ, եւ այլն :

ԲՈՆՈՒԱԾ (*Attrapé*) ԳՈՂԸ

ԲԱՌՔ. — Յուսալ, Espérer. — Վերարկու, Manteau, ար. — Արարուած, Acté, ար. — Կամաց մը, Doucement. — Հանել, Tirer :

Գող (filou) մը տեսնելով որ վաճառական մը թատրոն կը մանէր, անոր ետեւէն գնաց (զայն հետեւեցաւ), յուսալով որ նորա վերարկուն ոսկիէ կոճակները կրնար գողնալ : Առաջին արարուածին վերջերը (sur la fin), գողը սկսաւ վերարկուն կտրել, կոճակները գողնալու համար : Վաճառականը դայս տեսնելով (s'en apercevant), կամաց մը գրպանէն դանակ մը հանեց եւ գողին ականջը (l'oreille au filou) կտրեց : Գողը սկսաւ պոռալ. ականջս, տկանջս : Վաճառականն ալ պոռաց. կոճակներս, կոճակներս : Առէ՛ք, ահա ձեր կոճակներն, ըսաւ գողը : Առէ՛ք, ահա՛, ձեր ականջը, պատասխանեց անոր վաճառականը :

ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻԻՆՔ

ԲԱՌՔ. — (Ձեռքերը) սրբել, S'essuyer (les mains). — Ձեռքի սրբիչ, Essuie-mains, ար. — Հացի կեղեւ (քեցար), Croûte, ար. — Հացի միջուկ (փոր), Mie, իզ. — Ձգուշանալ, Prendre garde de... — Արատել, Tacher. — Լարել, Monter. — Քիթը արիւնիլ, Saigner du nez. — Արիւն, Sang, ար. — Կեցնել, Arrêter. — Բաճկոն, Gilet, ար. :

Ի՞նչ կուզէք ձեր նախաճաշին համար. — Այս առաւօտ բան մը չպիտի ուտեմ. սիրտս կը ցաւի. — Ձեռքերդ (ձեռքերը) սրբէ՛. — Ձեռաց սրբիչ չունիմ. — Օ՛հ, սեղանն նստինք. — Կըճաճի՞ք ինձ հաց կտրել. — Կեղեւը կը սիրէ՞ք. — Կեղեւը կը սիրեմ, ինչպէս նաեւ միջուկը. — Յովսէփ, հայրս ելա՞ծ է. — Այո՛, պարոն, երկար ատեն կայ. կարծեմ թէ պարտէ՞զն է. — Բարի լոյս, հայր, ի՞նչպէս ես այս առաւօտ. — Բարի լոյս, բարեկամս, աղէկ եմ (ça va bien), եւ դժուար. — Աղէկ եմ, չնորհակալ եմ. — Ի՞նչ գեղեցիկ օդ կընէ այսօր. — Այո՛, բայց խիստ տաք է. կարծեմ թէ անձրեւ պիտի գայ. — Ժամը քանի՞ն է. երէկ իրիկուն (hier au soir) ժամացոյցս լարելու մոռցայ (1). — Տասնին քառորդ կայ (տասը ժամէ նուազ մէկ քառորդ). — Քիթս կ'արիւնի. — Քիչ մը դով ըսր կուզէ՞ք. — Ձեմ ուզեր (թէակ. ներ.) արիւնը կեցնել. — Ձգուշացիր բաճկոնդ արատելէ :

ՆԱՄԱԿ ՄԸ

ԲԱՌՔ. — Մեկնում, Départ, ար. — Լռութիւն, Silence, ար. — Վստահ, Certain. — Ներուզամիտ, Indulgent. — Յաւած ըլլալ, Être fâché de ... — Հազուադիւր, Rare. — Պարտականութիւն, Devoir, ար. — Լնուլ, Remplir. — Յարած ըլլալ, Être attaché. — Գործ, Oeuvre, իզ. :

Սիրելի ընկերս

Թէեւ մեկնումէս ի վեր պարտ էի նամակ մը

(1) Oublier բայը իրմէ ետքը ե՛րբ բայէն առաջ de կուզէ :

գրել ձեզ, սակայն լուսթեանս պատճառը հիւանդութիւնս էր: Այսպէս, վստահ եմ որ ներողամիտ պիտի ըլլայք ինձ նկատմամբ:

Զգիտէք, սիրելի ընկերս, որքան ցաւած եմ ձեզմէ հեռի գտնուելուս, վստահ իսկապէս դժուարին է, չըսեմ անկարելի (1), քեզ չափ սիրելի ընկեր մը գտնել: Հիմայ միայն կը հասկնամ թէ որքան թանկադին եւ հազուադիւս է ճշմարիտ եւ անկեղծ բարեկամ մը: Ուստի (2), ինչդրեմ, գրեցէք ինձ կարելի եղածին չափ յաճախ (aussi souvent que possible). պարտականութիւն մ'է այս (c'est) զոր պիտի լնուք, եւ այն առեն միայն վստահ պիտի ըլլամ որ դուք ալ անկեղծօրէն յարած էք ինձ:

Նամակս կը գոցեմ ինչդրելով որ (3) բարեհաճիք Ռ. Պէրպէրեանի «Առաջին Տերեւք»-ն յղել ինձ: Մնամ անկեղծ ընկեր քո

ԶՕՐԱՊԵՏՆ ՔՕՍԲԻՈՒՍԳՕ

ԲԱՌ.Բ. — Եկեղեցական, Ecclesiastique, ար. — Սեփհական, Propre. — Հեծնել, Monter. — Մուրաց

(1) Difficile դժուար եւ Impossible անկարելի ածականները իրենցմէ ետքը եկող բայէն առաջ **de** կուղեն. — (2) Ուստի, ինչդրեմ... Je vous prie donc de... — (3) Յիշեցէք թէ ամեն անգամ որ Ստորագրականը Աներեւոյթի դարձնել կարելի ըլլայ, առանց խօսքը տարտամ մութ ձգելու, այս վերջին ձեւը նախընտրելի է:

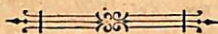
կան, Mendiant, ար. — Ողորմութիւն ուզել, Demander la charité. — Քայլ, Pas, ար. — Մինչեւ որ, Jusqu'à ce que. — Զեւայնել, Faire semblant de. — Գոհացնել, Satisfaire.

Զօրապետն Քօսքիուքօ շատ բարի մարդ մ'էր: Օր մը ուղելով եկեղեցականի մը քանի մը չի՛ գինի զրկել, աղաչեց (1) Զէլչնէր անուն (nommé) երիտասարդի մը որ իւր սեփհական ձին հեծնէ (հեծնել իւր սեփհական ձին), եւ նուէրը իւր տեղը (à la destination) տանիլ: Զէլչնէր, վերադարձին, (à son retour) ըսաւ թէ ուրիշ անգամ մը ալ այն ձին չպիտի հեծնէր, եթէ միեւնոյն ժամանակ (en même temps) զօրապետը իւր քսակն ալ իրեն չուայր: Քօսքիուքօ հարցուց թէ ինչ (ինչ որ) ըսել կուզէր. Զէլչնէր պատասխանեց. «Ճանբայն (en chemin) մուրացկան մը ողորմութիւն ուզելուն պէս, ձին կը կենայ եւ քայլ մը չառնէր մինչեւ որ մուրացկանին բան մը չարուի, եւ որովհետեւ (comme) զրամ չունէի, ստիպուեցայ (2) բան մը տալ ձեւացնել, ձին գոհացնելու համար: »

(1) Աղաչել, Prier բայը իրմէ ետքը եկող բայէն առաջ **de** ինչդրել կուզէ. — (2) Ստիպուիլ, Être obligé de ...

ՎՐԻՊԱԿԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Էջ	Տող	Սխալ	Ուղիղ
4,25,47,58		Conditionel	Conditionnel
7	4	իդ.	ար.
16	26	les	des
30	20	Ail	Հեռեւեալ
			Ail ուլ
49	22	նման են	գրեթէ նման են
96	14,15	չեզոք	չեզոք
108	5	Frence	France
147 chambre à diner salle à manger			

Après dîner la pré-jurison, Chien
nous dit le je ne s'agit de rien,

Fréquemment il vient ici avec
son père que j'aime beaucoup.

Handwritten signature or stamp at the top left of the left page.

فانهم قواعد صنفه ^{در بیان} اثری اولو: غایت مفید و نافع در
او قومیت تو می و هر بر صلب و رانجه تنیاید هم از هم

Handwritten signature or stamp at the bottom left of the left page.

ՀԱՅԻՐԱՌԻՅԱՆՔՆԵՐ Գ. Թ. ՀԻՆՏԻԼԵ ԱՅԻՐԱՌԻՅԱՆՔՆԵՐ

սերէի յառ. հապկեալ, յառ. խաւի
 յառ. գ. էլ ուզողներու. համար
 անձրսմէ զա գործ մո

ԱՏԿԱՐԱՆ: ՌԻԹԻԿԱՅԷ, ԱՌԱՄԷ

72 74

ԵՐԱՐՆ ԼԻՐՐ ԳԻՏԵԼԻՒՅ

ՅՐԱՆԱՔԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

1890

Այն քանոր, որ տեսք առ տեսք պիտի հա-
տարաւի, թիւ հաւաքածդ մ'է Թրեմակէն ոճերու,
յատկաւ տեսիլատեղ, որ տակաց և մասնաւոր պի-
տեղեաց: Ահա արդ, որ կը պարտւի, ՅԱՐՈՒՆ
ոճեր, յատկաբանութիւններ, և այլ, որ տեսած
պիտի, և կը քիչ աստիճանի ի գին ի գին:

— 3464 —

F. U. '6, U. 1, b

ԱՆԳՂ. ԲՆԹ ԵՐՅԱՆՈՒԹԵԱՆ

Եղիշ Եւստիկիոսի որ Եւստիւսուսան է բնորոյսին
Զայն Եւստիոսոսաց մէկ անկէր վրայ, Կր Կարինէ
Արդիւնուն խցոյի մէջ Երմիայի Կանն բնոյցած
Գծուսքոյն իրենման Եւստիոսոս Կանայ խցոյանի,
Դան Եւստիկիոս Եւստիոսոս Կր Դանայ Կրմայ
Կրին Եւստիոս Զայն Եւստիոսոսոս խոյ, Երկին Եւ
Արմէն Եւ Կրմայ Կրին Եւստիոսին Կրմայն